

**Strategia Rozwoju Lokalnego
Gminy Strzegom
na lata 2010 – 2020**

PROJEKT

15.04.2010

SPIS TREŚCI

1	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	4
1.1	Przestrzeń i środowisko	4
1.1.1	Położenie gminy Strzegom	4
1.1.2	Zasoby naturalne, gleby i surowce mineralne	5
1.1.3	Sieć wodna gminy Strzegom	6
2	SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA	7
2.1	Charakterystyka demograficzna	7
2.1.1	Liczba ludności	7
2.1.2	Ruch naturalny ludności.....	7
2.1.3	Ludność wg płci, wieku i miejsca zamieszkania	9
2.1.4	Migracje.....	11
2.2	Wykształcenie społeczności gminy Strzegom	12
2.3	Sytuacja ekonomiczna i rynek pracy	13
2.3.1	Liczba i struktura pracujących.....	13
2.3.2	Bezrobocie	15
3	SFERA GOSPODARCZA	19
3.1	Liczba podmiotów gospodarczych wg sekcji PKB	19
3.2	Główni pracodawcy w gminie Strzegom	20
3.3	Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna Podstrefa Strzegom	22
4	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	23
4.1	Infrastruktura drogowa	23
4.2	Sieć wodno – kanalizacyjna	24
4.3	Gospodarka odpadami	25
4.3.1	Segregacja odpadów	26
4.4	Sieć energetyczna	26
4.5	Sieć gazowa	27
4.6	Sieć ciepłownicza	28
4.7	Informatyzacja i telekomunikacja	29
5	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	30
5.1	Edukacja	30
5.2	Sport i rekreacja	37
5.3	Instytucje kultury oraz zasoby kulturowe gminy Strzegom	38
5.3.1	Strzegomskie Centrum Kultury	38
5.3.2	Biblioteka publiczna	41
5.3.3	Miejsca pamięci	41
5.3.4	Świetlice wiejskie	42
5.3.5	Walory turystyczne.....	42
5.3.6	Zabytki ziemi strzegomskiej.....	43
5.4	Ochrona zdrowia i opieka społeczna	46
5.4.1	Ochrona zdrowia	46
5.4.2	Opieka społeczna	49
5.4.3	Bezpieczeństwo publiczne.....	51
6	ZARZĄDZANIE	54
6.1	Planowanie strategiczne (opracowane programy średniookresowe) i promocja	54
6.2	Struktura organizacyjna, zadania i finanse zakładów i jednostek budżetowych	55
6.3	Kapitał społeczny	58
7	ANALIZA SYTUACJI FINANSOWEJ GMINY STRZEGOM NA PODSTAWIE WSKAŹNIKÓW MINISTERSTWA FINANSÓW	61
7.1	Wskaźniki budżetowe	62
7.2	Wskaźniki na mieszkańca	65
7.3	Wskaźniki dla zobowiązań	66
7.4	Podsumowanie	69
8	ANALIZA DANYCH HISTORYCZNYCH DOTYCZĄCYCH BUDŻETU GMINY STRZEGOM	70
8.1	Analiza struktury dochodów budżetu gminy	70
8.2	Analiza struktury wydatków budżetu gminy	75
8.3	Analiza wydatków inwestycyjnych	79
8.4	Podsumowanie	84
9	ANALIZA PROGNOZY POZIOMU ZADŁUŻENIA GMINY	85
9.1	Wskaźniki zadłużenia – „stara” ustawa o finansach publicznych	85
9.2	Elastyczny wskaźnik limitujący spłatę zadłużenia – „nowa” ustawa o finansach publicznych	90

10	ANALIZA MOŻLIWOŚCI INWESTYCYJNYCH GMINY STRZEGOM NA KOLEJNE LATA.....	95
11	GMINA STRZEGOM W OCZACH MIESZKAŃCÓW - WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH	99
11.1	Struktura badanej próby.....	99
11.2	Ocena poszczególnych obszarów funkcjonowania gminy Strzegom	102
11.3	Mocne i słabe strony gminy Strzegom wg respondentów.....	115
12	ANALIZA SWOT/TOWS	117
12.1	Czynniki warunkujące rozwój gminy Strzegom	117
12.2	Analiza SWOT/TOWS	121
12.2.1	Macierz SWOT	122
12.2.2	Macierz TOWS	124
12.2.3	Wybór strategii.....	126
12.2.4	Podsumowanie	128
13	WIZJA I MISJA GMINY STRZEGOM	130
13.1	Wizja gminy Strzegom	130
13.2	Misja gminy Strzegom	130
14	CELE ROZWOJOWE GMINY STRZEGOM.....	132
15	ZGODNOŚĆ CELÓW Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WYŻSZEGO RZĘDU.....	134
16	WDRAŻANIE, MONITORING, EWALUACJA, AKTUALIZACJA I PROMOCJA STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO GMINY STRZEGOM NA LATA 2010 – 2020	145
16.1	Wdrażanie Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom	145
16.2	Monitoring Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom.....	146
16.3	Ewaluacja Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom.....	147
16.4	Aktualizacja Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom.....	148
16.5	Promocja Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom.....	148
	SPIS TABEL, WYKRESÓW I FOTOGRAFII	150

1 Ogólna charakterystyka gminy

1.1 Przestrzeń i środowisko

1.1.1 Położenie gminy Strzegom

Gmina Strzegom leży w południowo - zachodniej części Polski, w województwie dolnośląskim, w powiecie świdnickim. Położona jest w najdalej wysuniętej w kierunku północno - zachodnim części Przedgórze Sudeckiego. Znajdują się tu granitowe i bazaltowe Wzgórza Strzegomskie, które wraz ze wzgórzami Niemczańsko - Strzegomskimi i z masywem Ślęży oddzielają krawędź Sudetów od Niziny Śląskiej. Krajobraz gminy jest lekko pagórkowaty z dominującym strzegomskim trójczłonowym wzniesieniem, na które składa się Góra Krzyżowa, Góra św. Jerzego oraz Góra Bazaltowa. W okolicach Strzegomia wznoszą się również inne wzgórza, jednym z nich jest Góra Zwycięstwa, u podnóża której leży wieś Graniczna.

Gmina Strzegom graniczy na zachodzie z gminą Dobromierz, na południu z gminą miejską Świebodzice, na wschodzie z gminą miejską Jaworzyna i z gminą miejsko - wiejską Żarów, na północy z gminą wiejską Mściwojów oraz gminą wiejską Udanin. Strukturę administracyjną gminy tworzą: miasto Strzegom i 22 wsie, a zarazem sołectwa: Bartoszówek, Goczałków, Goczałków Górny, Godziszówek, Granica, Graniczna, Grochotów, Jaroszów, Kostrza, Międzyrzecze, Modłecin, Morawa, Olszany, Rogoźnica, Rusko, Skarżyce, Stanowice, Stawiska, Tomkowice, Wieśnica, Żelazów i Żółkiewka. Ze względu na liczbę ludności największymi wsiami w gminie Strzegom są: Jaroszów, Goczałków oraz Stanowice. Sieć osadniczą w gminie Strzegom przedstawia poniższa mapa.

Centrum gospodarczym, usługowym, administracyjnym i kulturalnym gminy jest miasto Strzegom będące siedzibą Urzędu Miasta oraz jego jednostek organizacyjnych. W mieście znajduje się też główny węzeł komunikacyjny gminy.

Przez gminę przebiega droga wojewódzka 374 oraz droga krajowa numer 5, która łączy gminę Strzegom z autostradą A4. Takie położenie gminy względem szlaków komunikacyjnych jest dla niej korzystne. Gmina posiada dobre połączenia komunikacyjne z większymi ośrodkami miejskimi: Wrocławiem, Jelenią Górą, Legnicą, Wałbrzychem, czy Świdnicą. Przyjmując przestrzenny model oddziaływania atrakcyjności inwestycyjnej miast¹ możemy stwierdzić, że gmina Strzegom znajduje się w kręgu oddziaływania atrakcyjności inwestycyjnej Wrocławia. Wrocław może być dla mieszkańców gminy atrakcyjnym rynkiem pracy, Wrocław może swoim proinwestycyjnym klimatem promieniować na Strzegom, a w konsekwencji na rozwój całej gminy. Rozwojowa dla gminy Strzegom może być też bliskość atrakcyjnej inwestycyjnie Świdnicy oraz położenie na trasie Wrocław - Jelenia Góra - Karpacz.

1 Wojciech Kłosowski, Jacek Warda "Wyspy szans. jak budować strategię rozwoju lokalnego", Biblioteka Rozwoju Lokalnego, Bielsko - Biała 2001

Rysunek 1 Mapa gminy Strzegom

Źródło: www.strzegom.pl

1.1.2 Zasoby naturalne, gleby i surowce mineralne

Gmina Strzegom jest szczególnie bogata w surowce mineralne. Dzięki temu na terenie Gminy mógł się rozwinąć przemysł wydobywczy i kamieniarski.

Podgórze Sudeckie, na którym położna jest Gmina Strzegom kształtowało się na przełomie dolnego i górnego karbonu okresu węglowego ery paleozoicznej. Na skutek procesów geologicznych powstały na tym terenie granity i bazalty, charakterystycznymi dla tych rejonów surowcami są również kwarc, glina porcelanowa - kaolin oraz sjenit.

Wzgórza strzegomskie zbudowane są ze skał krystalicznych i metamorficznych, a także młodopaleozoicznej intruzji granitowej. W północnej części gminy największe powierzchnie gminy zajmują granity strzegomskie wciskające się pomiędzy gnejsy, zmetamorfizowane łupki ilaste, zielone łupki i fylity.

Obniżenie Podsudeckie wypełnione jest osadami trzeciorzędowymi - iłami i piaskami oraz czwartorzędowymi - madami, piaskami rzecznyymi, piaskami i żwirami glin zwałowych oraz mułami.

Na obszarze gminy Strzegom występują złoża granitów, kruszyw naturalnych oraz surowców ilastych. Granit skupiony jest w 24 złożach rozmieszczonych wokół Strzegomia oraz w północnej i zachodniej części gminy (Kostrza, Goczałków, Graniczna, Rogoźnica, Wieśnica, Żółkiewka, Żelazów, Morawa).

Według danych zawartych w Programie Ochrony Środowiska Gminy Strzegom z 2004 roku zasoby granitu sięgają 881 mln. ton.

W Międzyrzeczu, Grochotowie i Rogoźnicy występuje kruszywo naturalne - piasek. Jego zasoby w 2004 roku sięgały 3,3 mln. ton. W Rusku - Jaroszowie znajdują się złoża glin ogniotrwałych o zasobach 34,9 mln. ton. Na terenie Godziszówka położone jest złożo kaolinu o zasobach 47,1 mln ton. Obok eksploatowanych złóż występują również nie wydobywane złoża węgla brunatnego oraz bazaltu.

Gleby występujące na obszarze gminy Strzegom są urodzajne pod względem przydatności rolniczej. Przeważają gleby żyzne drugiego i pierwszego kompleksu przydatności rolniczej klas II i III. Gleb o klasach bonitacyjnych I – III jest w gminie 87,3% gruntów, gleb o klasach IV – VI 12,7%. W gminie uprawia się między innymi pszenicę, zboże wymagające dobrych gleb dobrych i bardzo dobrych oraz odpowiedniego klimatu.

W strukturze gleb gminy Strzegom, według danych z 2005 roku wyodrębnia się 10 786 ha użytków rolnych, z czego dominują grunty orne w udziale 9 284 ha, pastwiska – 931 ha, łąki – 510 ha oraz sady w wielkości 61 ha. Nieużytki rolne i grunty pozostałe zajmują powierzchnię 2 439 ha. Grunty leśne w gminie obejmują obszar 1 336 ha.

1.1.3 Sieć wodna gminy Strzegom

Strzegom i okolice, ze względu na bazaltowe podłoże geologiczne jest obszarem o najniższej gęstości rzecznej na terenie województwa dolnośląskiego. Przez gminę Strzegom przepływa rzeka Strzegomka stanowiąca lewobrzeżny dopływ Bystrzycy, wypływająca z Gór Wałbrzyskich. Powierzchnia dorzecza Strzegomki wynosi 611,4 km², a długość 81,2 km. Strzegomka jest rzeką w silnym stopniu zanieczyszczoną, co w sytuacji ograniczonych zasobów wodnych może stać się barierą w rozwoju gminy. Głównym dopływem Strzegomki jest Pełcznica, która przepływa przez południowo - wschodnią część gminy. Poza rzekami przez gminę Strzegom przepływają potoki: Parowa, Cicha Woda, Pielasikowicki, Wierzbiak, Rogacz, Szymanówka, Olszański i Czarnucha.

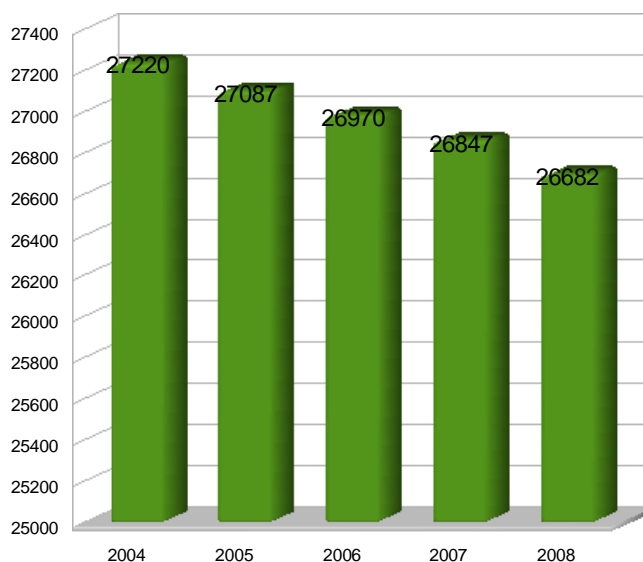
2 Społeczność lokalna

2.1 Charakterystyka demograficzna

2.1.1 Liczba ludności

Stan liczby ludności faktycznie zamieszkałej na terenie gminy Strzegom na dzień 31.12.2008 wynosił 26 682 mieszkańców. Liczba ludności gminy Strzegom na przestrzeni lat 2004 - 2008 zmalała o 538 osób, a więc o 2%. Wskaźnik ten jest wyższy niż na poziomie powiatowym (0,9%), wojewódzkim (0,6%) oraz ogólnopolskim (0,1%). Przyczyną takiego stanu rzeczy może być wysokie saldo migracji do większych ośrodków miejskich i za granicę mające charakter migracji zarobkowych lub związanych z edukacją, a także utrzymujący się trend ujemnego przyrostu naturalnego. Liczbę mieszkańców gminy Strzegom na przestrzeni 5 lat obrazuje poniższy wykres.

Wykres 1: Liczba mieszkańców gminy Strzegom

Gęstość zaludnienia w gminie Strzegom w 2008 roku wynosiła 184 osoby na km², w mieście Strzegom 813 osób na km², a na obszarach wiejskich 81 osób na km².

2.1.2 Ruch naturalny ludności

W analizowanych latach od 2005 roku utrzymuje się ujemny przyrost naturalny. Można jednak zauważyć, że w roku 2008 nastąpił znaczny wzrost liczby urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców z 8,7 do 10,8, a co za tym idzie przyrost naturalny osiągnął większą wartość. Przewiduje się, że taka tendencja będzie się utrzymywać w następnych kilku latach. Trend taki spowodowany jest wchodzeniem w okres usamodzielniania i zakładania rodzin osób urodzonych w latach 1979 – 1985,

czyli pokolenia będącego echem demograficznego wyżu powojennego. O zjawisku tym świadczy również wzrastająca od 2005 roku liczba zawieranych w gminie małżeństw.

Ruch naturalny ludności przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1: Ruch naturalny ludności gminy Strzegom w latach 2004 - 2008

Lata	Urodzenia żywe		Zgony		Przyrost naturalny	Małżeństwa	
	Liczba	Na 1000 mieszkańców	Liczba	Na 1000 mieszkańców		Liczba	Na 1000 mieszkańców
2004	269	9,8	268	9,8	1	154	5,6
2005	233	8,5	265	9,7	-32	157	5,7
2006	249	9,1	272	10	-23	175	6,4
2007	237	8,7	291	10,7	-54	172	6,3
2008	291	10,8	303	11,2	-12	190	7

Źródło: Bank Danych Regionalnych, Główny Urząd Statystyczny

Pod względem przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców gmina Strzegom nie wyróżnia się szczególnie na tle danych opisujących województwo dolnośląskie i powiat świdnicki. Mimo różnic liczbowych widoczny jest ten sam, co w województwie i powiecie trend zmniejszania się ubytku naturalnego ludności. Przyrost naturalny w gminie Strzegom w 2008 roku jest wyższy o 0,2 niż w województwie dolnośląskim oraz o 0,6 niż przyrost naturalny w powiecie świdnickim. Porównując wartości przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców w gminie Strzegom do średnich wartości opisujących gminy miejsko - wiejskie w województwie dolnośląskim widzimy, że w gminie Strzegom ubytek naturalny ludności był dużo większy w latach 2004 - 2007 i utrzymuje się w 2008 roku, podczas gdy dane dla roku 2008 dla gmin wiejsko-miejskich w województwie dolnośląskim wskazują na przyrost naturalny (wartość dodatnia).

Tabela 2: Przyrost naturalny w gminie Strzegom

Obszar	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w latach				
	2004	2005	2006	2007	2008
Gmina Strzegom	0	-1,2	-0,8	-2	-0,4
powiat świdnicki	-1	-0,7	-0,9	-1,6	-1
województwo dolnośląskie	-1,2	-1	-0,9	-0,8	-0,2
gminy miejsko - wiejskie w woj. dolnośląskim średnio	-0,9	-0,3	-0,4	-0,1	0,4

Źródło: Bank Danych Regionalnych, Główny Urząd Statystyczny

2.1.3 Ludność wg płci, wieku i miejsca zamieszkania

Struktura populacji gminy Strzegom względem płci pozostaje w tej samej proporcji w ciągu analizowanych lat 2004 - 2008. Ponad połowa mieszkańców gminy to kobiety. Stanowią one 51% populacji gminy, 49% ogółu stanowią mężczyźni. Odzwierciedla to strukturę populacji województwa i kraju. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) wyniósł w 2008 roku 106, jest więc zbliżony do wartości współczynnika feminizacji w Polsce (105).

Dane dotyczące podziału ogółu mieszkańców gminy Strzegom ze względu na płeć w poszczególnych latach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3: Struktura ludności gminy Strzegom pod względem płci

Płeć	2004		2005		2006		2007		2008	
Kobiety	13948	51%	13898	51%	13880	51%	13809	51%	13740	51%
Mężczyźni	13272	49%	13189	49%	13090	49%	13038	49%	12942	49%
Ogółem mieszkańców	27220		27087		26970		26847		26682	

Źródło: Bank Danych Regionalnych, Główny Urząd Statystyczny

Analizując dane dotyczące liczby ludności pod względem wieku możemy dostrzec w gminie Strzegom wspólny dla państw europejskich trend demograficznego starzenia się społeczeństwa. Ze względu na rosnącą długość życia oraz niski współczynnik dzietności zwiększa się w społeczeństwie udział osób starszych, a zmniejsza udział ludzi młodych. Na przestrzeni 4 lat udział osób w wieku przedprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy Strzegom zmniejszył się o 2,4 punkty procentowe, a udział osób w wieku poprodukcyjnym zwiększył się o 1,1 punktu procentowego.

Według prognoz demograficznych sporządzonych na lata 2008 - 2035² liczba osób w wieku produkcyjnym będzie systematycznie spadać. Największy spadek będzie miał miejsce w pięcioleciu 2015 - 2020. Zmianom ulegnie również proporcja osób w wieku produkcyjnym mobilnym (18 - 44 lata) oraz niemobilnym (45 - 60/65 lat i więcej). Udział osób w wieku niemobilnym w populacji osób w wieku produkcyjnym zwiększy się do 27,5% w roku 2035 (w 2007 - 24,3%). Udział osób w wieku poprodukcyjnym w populacji kraju zwiększy się w roku 2035 do 26,7%, czyli o niemal 11 punktów procentowych (w 2007 - 16% w skali kraju). W dekadzie 2010 - 2020 wzrost ten będzie rocznie wyższy niż w poprzednich latach.

Trend ten obejmie również gminę Strzegom, w której struktura populacji względem wieku odzwierciedla strukturę populacji kraju. Należy się więc spodziewać w kolejnych latach większego zapotrzebowania na usługi zdrowotne, społeczne, kulturalne dostosowane do odbiorcy w wieku

² Prognoza ludności Polski na lata 2008 - 2035, Materiał konferencyjny na konferencje prasową w dniu 25 lipca 2008, Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl

poprodukcyjnym. Warto pamiętać, że osoby w wieku poprodukcyjnym to w dużej części grupa osób dysponująca dzięki postępowi medycznemu dobrą kondycją oraz czasem wolnym, który może poświęcić na rozmaite działania społeczne i wzmocnić kulejący ruch wolontarystyczny.

Zmiany w strukturze ludności ze względu na wiek mogą wpłynąć na zmniejszenie liczby uczniów i studentów, co może skutkować koniecznością zamykania klas, a nawet całych placówek oświatowych.

Zmniejszanie się dzietności jest związane ze zmieniającymi się normami kulturowymi. Model rodziny dwa plus jeden to model preferowany wśród społeczeństw krajów rozwiniętych. Ludzie w wieku prokreacyjnym coraz częściej, jako priorytetowe uznają samorealizację, wykształcenie, zapewnienie stabilności finansowej, dopiero w następnej kolejności posiadanie potomstwa. W 2006 roku najczęściej deklarowanymi przez Polaków potrzebami prokreacyjnymi było posiadanie dwójki dzieci, w rzeczywistości realizowane są jednak coraz częściej modele 2+1, a nawet 2+0³. Istotnym jest więc, by stwarzać warunki umożliwiające rozwój rodziny. Ułatwienie dostępu do opieki publicznej nad dziećmi, a także upowszechnienie elastycznych form zatrudnienia to działania, które mogą wpłynąć pozytywnie na decyzje prokreacyjne młodych ludzi.

Tabela 4: Struktura ludności gminy Strzegom ze względu na wiek

Lata	Liczba ludności w gminie Strzegom						ogółem
	w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym		
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	
2004	4435	20,8%	18819	64,7%	3966	14,60%	27220
2005	4269	20,2%	18875	65,2%	3943	14,60%	27087
2006	4103	19,5%	18853	65,6%	4014	14,90%	26970
2007	3964	18,9%	18799	65,9%	4084	15,20%	26847
2008	3840	18,4%	18703	66,0%	4139	15,50%	26682

Źródło: Bank Danych Regionalnych, Główny Urząd Statystyczny

Większość mieszkańców gminy Strzegom to mieszkańcy miasta. W grudniu 2008 roku Strzegom zamieszkiwało 16 650 mieszkańców, a obszary wiejskie gminy Strzegom 10 032 osoby. W ciągu czterech lat zmniejszyła się liczba osób zamieszkujących zarówno obszary wiejskie, jak i miasto, widać jednak, że większy spadek liczby ludności odnotować można na obszarach wiejskich. W stosunku do roku 2004, w 2008 roku liczba mieszkańców obszarów wiejskich w gminie Strzegom zmalała o 2,5%, w Strzegomiu w roku 2008 zamieszkiwało o 1,7% mniej mieszkańców niż w roku 2004. Udział procentowy mieszkańców obszarów wiejskich w ogóle mieszkańców zmalał od 2004 roku

3 "Potrzeby prokreacyjne oraz preferowany i realizowany model rodziny", Komunikat CBOS BS/52/2006, marzec 2006, Warszawa

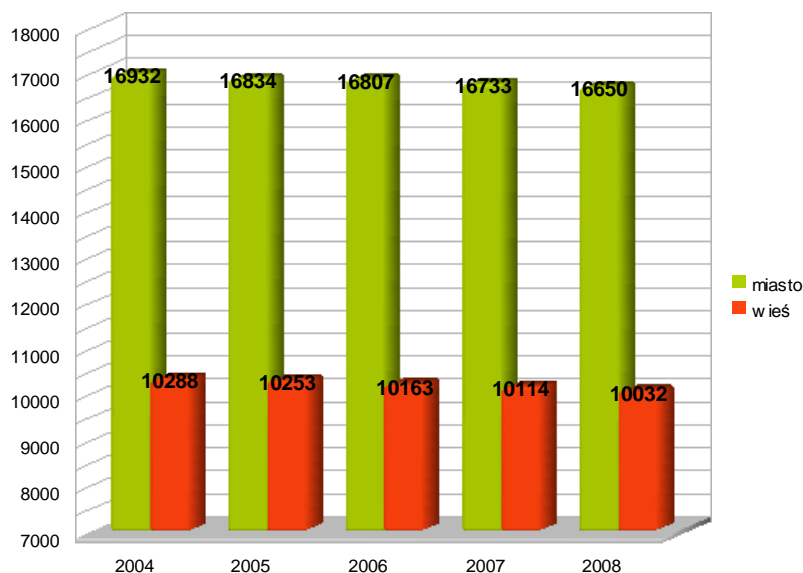
o 0,2 punktu procentowego. Liczbę ludności w podziale na obszary miejskie i wiejskie w latach 2004 - 2008 prezentuje poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 5: Liczba ludności gminy Strzegom w podziale na obszary wiejskie oraz miasto

Lata	Miasto		Wieś		Ogółem
	Liczba mieszkańców	Udział procentowy w ogóle ludności	Liczba mieszkańców	Udział procentowy w ogóle ludności	
2004	16932	62,2	10288	37,8	27220
2005	16834	62,15	10253	37,85	27087
2006	16807	62,32	10163	37,68	26970
2007	16733	62,33	10114	37,67	26847
2008	16650	62,4	10032	37,6	26682

Źródło: Bank Danych Regionalnych, Główny Urząd Statystyczny

Wykres 2 Liczba ludności w gminie Strzegom w podziale na obszary wiejskie i miasto

2.1.4 Migracje

W okresie od 2004 do 2008 roku saldo migracji w gminie Strzegom było ujemne. W 2008 roku wzrosło w stosunku do roku 2007. Współczynnik migracji (saldo migracji na 1000 mieszkańców) w 2008 roku wzrósł w stosunku do 2007 roku i wynosił -3,7 migrantów na 1000 mieszkańców. Można przypuszczać, że wymeldowania mieszkańców z gminy Strzegom są w dużej części migracjami zarobkowymi. Większe ośrodki miejskie są atrakcyjniejszym i chłonniejszym rynkiem pracy, oferują też większe możliwości kształcenia i podnoszenia kwalifikacji. Z drugiej strony gmina Strzegom ze względu na dobre połączenia komunikacyjne może stać się alternatywą dla mieszkańców dużych ośrodków miejskich, którzy decydują się na zamieszkanie z dala od wielkomiejskiego zgiełku.

Migracje z i do gminy Strzegom przedstawiają tabele poniżej.

Tabela 6: Migracje w gminie Strzegom

Lata	Napływ	Odpływ	Saldo	Współczynnik migracji
2004	171	298	-127	-4,7
2005	166	247	-81	-2,9
2006	268	363	-95	-3,5
2007	293	379	-86	-3,2
2008	201	301	-100	-3,7

Źródło: Bank Danych Regionalnych, Główny Urząd Statystyczny

Tabela 7: Migracje wewnętrzne i zewnętrzne w gminie Strzegom

Lata	Migracje wewnętrzne				Saldo migracji wewnętrznych	Migracje zewnętrzne		
	Zameldowania		Wymeldowania			Zameldowania z zagranicy	Wymeldowanie za granicę	Saldo migracji zewnętrznych
	z miast	ze wsi	do miast	na wieś				
2004	93	73	163	120	-117	5	15	0
	166		283					
2005	83	80	142	70	-49	3	35	-32
	163		212					
2006	126	137	216	112	-65	3	35	-32
	263		328					
2007	161	122	198	137	-52	10	44	-34
	283		335					
2008	96	93	136	140	-87	12	25	-13
	189		276					

Źródło: Bank Danych Regionalnych, Główny Urząd Statystyczny

2.2 Wykształcenie społeczności gminy Strzegom

Struktura ludności gminy Strzegom wedle wykształcenia w 2002 roku była zbliżona do struktury populacji województwa dolnośląskiego. Różnice widać w odsetku osób z wykształceniem wyższym oraz osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Udział ten był mniejszy niż w województwie dolnośląskim odpowiednio o 4 i 3 punkty procentowe. W gminie Strzegom większy o 2 - 3 punkty procentowe niż na poziomie województwa był udział osób z wykształceniem podstawowym ukończonym, zasadniczym zawodowym oraz podstawowym nieukończonym lub bez wykształcenia.

Należy zauważyć, że po 8 latach struktura ta mogła się zmienić. Rozwój niepublicznych placówek kształcenia wyższego oraz wzrost motywacji i aspiracji do kształcenia w społeczeństwie wpłynął na wzrost liczby osób z wykształceniem wyższym. Podczas, gdy w 2002 roku w kraju udział osób

z wykształceniem wyższym w całej populacji wynosił 11%, w 2007 wynosił 16,5%⁴. Można wnioskować, że zmiany te zaszły również w strukturze społeczności gminy Strzegom.

Tabela 8: Struktura populacji gminy Strzegom ze względu na wykształcenie w 2002 roku

Wykształcenie	Gmina Strzegom (2002)		Województwo dolnośląskie (2002)
	Liczba osób z danym wykształceniem	Udział osób z danym wykształceniem w populacji gminy	Udział osób z danym wykształceniem w populacji województwa dolnośląskiego
Wyższe	1201	4,39%	8,54%
policealne	711	2,60%	2,93%
średnie razem	6187	22,62%	25,73%
średnie ogólnokształcące	1201	4,39%	7,72%
średnie zawodowe	4986	18,23%	18,01%
zasadnicze zawodowe	6257	22,88%	20,08%
podstawowe ukończone	7691	28,12%	24,71%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	1119	4,09%	2,94%

Źródło: Bank Danych Regionalnych, Główny Urząd Statystyczny na podstawie Spisu Powszechnego Ludności 2002

2.3 Sytuacja ekonomiczna i rynek pracy

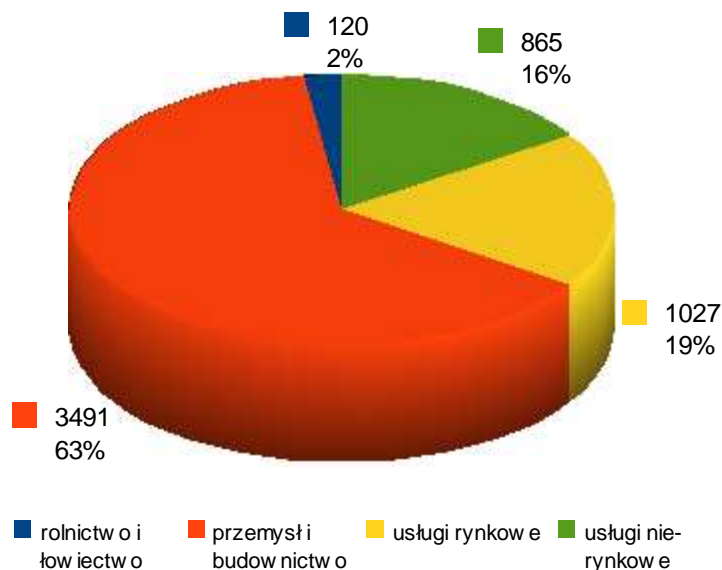
2.3.1 Liczba i struktura pracujących

W 2008 roku liczba osób pracujących w zakładach pracy o liczbie pracujących powyżej 9 osób, z wyłączeniem indywidualnych gospodarstw rolnych, w gminie Strzegom wynosiła 5 503, co stanowiło 29% mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym. W tej grupie 38% osób to kobiety (2090). Spośród osób pracujących najliczniejszą grupę stanowią pracujący w przemyśle i budownictwie - 63%, w sektorze usługowym pracuje 35% osób, w tym w branży usług rynkowych 19%, a w branży usług nierynkowych (administracja publiczna, edukacja, pomoc społeczna, publiczne usługi medyczne) 16%. Liczbę osób pracujących wg sektorów ekonomicznych przedstawia poniższy wykres.

4 "Aspiracje i motywacje edukacyjne Polaków w latach 1993 - 2009", Komunikat Badań CBOS, BS/70/2009, maj 2009, Warszawa

Wykres 3 Liczba osób pracujących wg sektorów ekonomicznych

W 2002 roku w gminie Strzegom 16 509 osób posiadało własne źródło utrzymania, co stanowiło 78% mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym (21 162). Najliczniejszą grupą spośród osób posiadających źródło utrzymania (ponad 39%) były w 2002 roku osoby pracujące poza rolnictwem, zatrudnione na podstawie umowy o pracę. Osoby utrzymujące się na rachunek własny lub z najmu stanowiły jedynie 6% osób posiadających źródło utrzymania, nieco mniej, bo ponad 5% stanowiły osoby utrzymujące się z pracy na roli.

Tabela 9: Osoby posiadające własne źródło utrzymania

Osoby posiadające własne źródło utrzymania (2002 rok)	Liczba	Udział w populacji w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym
ogółem	16509	100,00%
praca poza rolnictwem, najemna	6504	39,4%
praca poza rolnictwem, na rachunek własny lub z najmu	956	5,8%
w rolnictwie	855	5,2%
niezarobkowe źródło, emerytura	3442	20,9%
niezarobkowe źródło, renta	2903	17,6%
pozostałe niezarobkowe	1831	11,1%

Źródło: Bank Danych Regionalnych, Główny Urząd Statystyczny

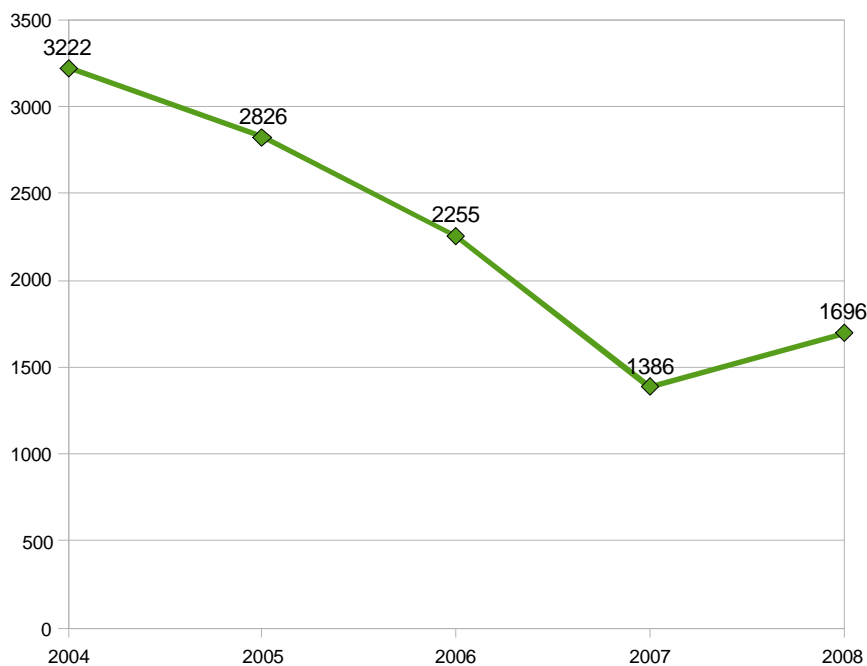
2.3.2 Bezrobocie

Zarówno na tle województwa, powiatu, jak i danych opisujących bezrobocie w gminach miejsko - wiejskich powiatu świdnickiego oraz województwa dolnośląskiego, gmina Strzegom charakteryzuje się wyższym udziałem osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym. Dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym na poszczególnych obszarach

Analizowana jednostka	2004	2005	2006	2007	2008
Gmina Strzegom	18,3	16	12,7	7,8	9,6
Gmina Jaworzyna Śląska	15,4	13,5	11,8	7,3	6,2
Gmina Żarów	15,8	13	10,4	7,1	6,3
Powiat świdnicki	15,5	13,7	11,2	6,5	6,6
Województwo dolnośląskie	13,6	12,3	9,8	6,7	6
Gminy miejsko - wiejskie w województwie dolnośląskim	16	14,6	11,7	8,4	7,7

Wykres 4 Liczba osób bezrobotnych w gminie Strzegom

Źródło: Bank Danych Regionalnych, Główny Urząd Statystyczny

W analizowanym okresie liczba bezrobotnych spadła znacznie w 2007 roku o niemal 40%. W 2008 roku odnotowano wzrost liczby bezrobotnych zarejestrowanych, wynosiła ona 1696, co stanowiło 9,6% osób w wieku produkcyjnym. Zmiany w liczbie bezrobotnych w gminie Strzegom na przestrzeni lat 2004 - 2008 obrazuje poniższy wykres.

W liczbie bezrobotnych w gminie Strzegom, w ciągu ostatnich lat widoczny jest większy udział kobiet. W analizowanym okresie najwyższy odsetek kobiet w liczbie bezrobotnych odnotowano w 2007 roku - 62%, w 2008 roku był on mniejszy o 3 punkty procentowe, widać jednak wciąż dużą dysproporcję pomiędzy liczbą bezrobotnych mężczyzn, a liczbą bezrobotnych kobiet. Kobiety stanowią również większość w grupie osób długotrwale bezrobotnych. W 2008 roku liczba długotrwale bezrobotnych (zarejestrowanych) wynosiła 545, przy czym kobiety stanowiły 75% tej liczby.

Większy udział kobiet w populacji osób bezrobotnych jest widoczny również na poziomie kraju (56,5% bezrobotnych to kobiety), województwa (56%) oraz powiatu świdnickiego (55%), w gminie Strzegom przewaga ta jest jednak większa średnio o 3 punkty procentowe. Może to wynikać z profilu gospodarki gminy, która w dużym stopniu opiera się na przemyśle kamieniarskim, dającym zatrudnienie przede wszystkim mężczyznom. Takie dane mogą również wynikać z występującego w całym kraju zjawiska wielowymiarowej dyskryminacji kobiet na rynku pracy. Pełnienie przez kobiety podwójnej roli społecznej - kobiety aktywnej zawodowo, a jednocześnie matki oraz niejednokrotnie opiekunki osób zależnych, utrudnia im wejście na rynek pracy, utrzymanie się na nim, a także awans zawodowy. Ze względu na stereotypowe postrzeganie roli kobiety, pracodawcy obawiają się zatrudniania kobiet, uwzględniając przy procesie rekrutacji ich życie prywatne i ewentualne plany prokreacyjne, których to kryteriów nie stosują przy rekrutacji mężczyzn. Gorsza sytuacja kobiet na rynku pracy wymaga wielopłaszczyznowych działań również ze strony samorządów, które mogą wpłynąć na dostępność i powszechność opieki przedszkolnej, a także propagować dobre praktyki antydyskryminacyjne wśród pracodawców, czy promować model rodziny partnerskiej angażującej ojców w proces opieki i wychowania dzieci.

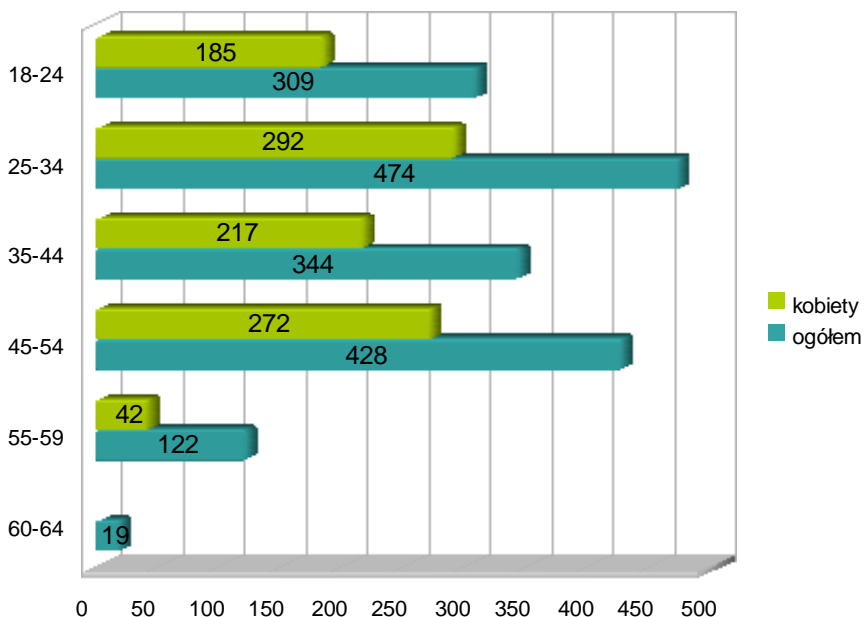
Tabela 11: Liczba bezrobotnych w gminie Strzegom z podziałem na płeć

	2004		2005		2006		2007		2008	
Liczba bezrobotnych ogółem	3222		2826		2255		1386		1696	
Kobiety	1713	53%	1529	54%	1348	60%	857	62%	1008	59%
Mężczyźni	1509	47%	1297	46%	907	40%	529	38%	688	41%

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Świdnicy

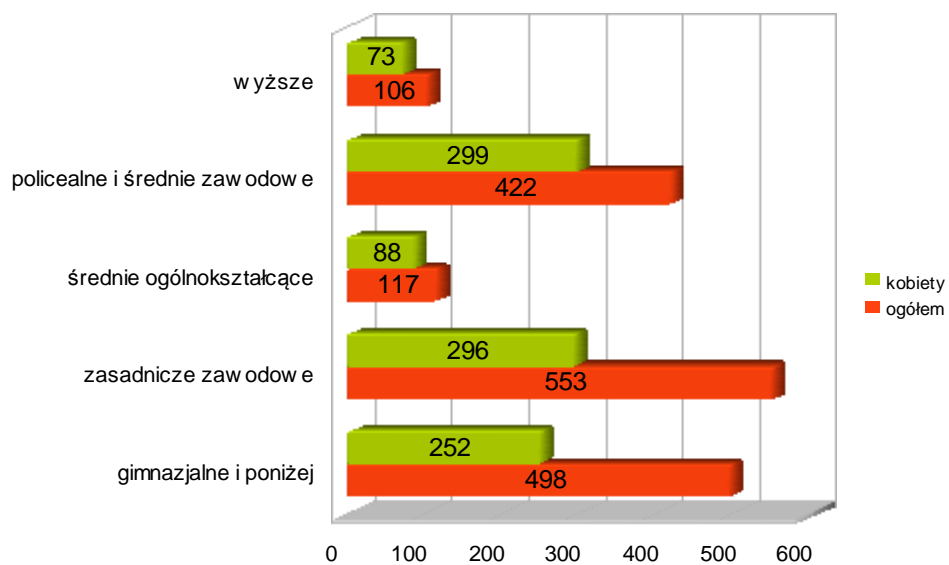
Wykres 5 Liczba bezrobotnych w gminie Strzegom w kategoriach wiekowych

Spośród osób bezrobotnych największą grupę stanowią osoby w wieku 25 - 34 lata (28%), kolejną pod względem liczebności jest grupa wiekowa 45 - 54 lata (25%). Bezrobotni mieszkańcy gminy poniżej 25 roku życia stanowią 18% ogółu bezrobotnych. We wszystkich grupach wiekowych oprócz grupy powyżej 54 roku życia kobiety stanowią większość osób bezrobotnych. Strukturę bezrobotnych w gminie Strzegom ze względu na wiek z uwzględnieniem liczby kobiet przedstawia poniższy wykres. Analiza liczby bezrobotnych ze względu na wykształcenie pokazuje, że największą grupą wśród bezrobotnych są osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym niż gimnazjalne. Wynika to z faktu braku dostatecznych kwalifikacji (niedopasowanie oferty kształcenia zawodowego do wymogów rynku pracy) lub zbyt niskich kwalifikacji osób bezrobotnych. Podobnie, jak w przypadku grup wiekowych, w każdej grupie większość bezrobotnych stanowią kobiety. Strukturę osób bezrobotnych ze względu na wykształcenie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6 Struktura bezrobotnych w gminie Strzegom ze względu na wykształcenie

3 Sfera gospodarcza

3.1 Liczba podmiotów gospodarczych wg sekcji PKB

W analizowanych latach 2004 - 2008 zwiększyła się liczba podmiotów gospodarki narodowej. Przyrost ten widać wśród podmiotów działających w sektorze prywatnym, przy jednoczesnym spadku liczby podmiotów gospodarczych w sektorze publicznym.

Tabela 12: Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie Strzegom

Podmioty gospodarki narodowej	2004	2005	2006	2007	2008
ogółem	2653	2631	2672	2716	2761
sektor publiczny	272	278	281	282	220
sektor prywatny	2381	2353	2391	2434	2541

Źródło: Bank Danych Regionalnych, Główny Urząd Statystyczny

Dane z lat 2004 - 2008 dotyczące liczby podmiotów gospodarczych według sekcji PKB wskazują na malejącą liczbę podmiotów przetwórstwa przemysłowego, przy jednoczesnym wzroście podmiotów działających w branży usług. W okresie tym wzrosła znacznie liczba podmiotów działających w branży budownictwa oraz obsługi nieruchomości, wynajmu i usług związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Liczba podmiotów branży górniczej, które są w gminie Strzegom głównymi pracodawcami od 2004 roku zmalała o 3. Spory spadek liczby podmiotów można zauważyć w ciągu 4 lat w sekcji handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego.

Tabela 13 Podmioty gospodarcze w gminie Strzegom

Podmioty gospodarcze wg sekcji	2004	2005	2006	2007	2008
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	45	48	51	53	56
Rybnictwo	-	-	-	-	-
Górnictwo	25	25	24	22	22
Przetwórstwo przemysłowe	578	570	555	561	555
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	1	1	1	1	1
Budownictwo	196	202	204	231	256
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	792	749	779	763	744
Hotele i restauracje	56	52	52	54	49
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	156	151	154	159	161
Pośrednictwo finansowe	82	85	79	79	76
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	515	521	536	546	575
Podmioty gospodarcze wg sekcji	2004	2005	2006	2007	2008

Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne	13	14	14	14	14
Edukacja	40	46	47	48	50
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	50	51	52	53	58
Działalność usługowa, komunalna, społeczna, indywidualna, pozostała	103	115	124	132	144
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	1	1	-	-	-
Organizacje i zespoły eksterytorialne	-	-	-	-	-

Źródło: Bank Danych Regionalnych, Główny Urząd Statystyczny

3.2 Główni pracodawcy w gminie Strzegom

Głównymi pracodawcami w gminie Strzegom są w przeważającej liczbie przedsiębiorstwa wydobywcze i kamieniarskie, w większości mające siedzibę w Strzegomiu. Wśród znaczących są również firmy transportowe, produkcyjno-usługowe, handlowe, gastronomiczne oraz firmy świadczące usługi hotelarskie. Poniżej lista głównych pracodawców w gminie Strzegom.

Tabela 14 Główni pracodawcy w gminie Strzegom

Nazwa firmy	Siedziba
LITOS Sp. z o.o.	Strzegom
Zakład Wydobywania i Przerobu Granitu "PETRA-BUD" Sp. z o.o.	Kostrza
Kopalnia Granitu "WEKOM II" Sp. z o.o.	Kostrza
Przedsiębiorstwo Wydobywania, Przerobu i Sprzedaży Kamienia Budowlanego "KWARC" Sp. z o.o.	Kostrza
PPHIU "PIRAMIDA" Sp. z o.o.	Kostrza
"GRANIT" STRZEGOM S.A.	Strzegom
"GRABINEX" Sp. z o.o.	Strzegom
MORSTONE QUARRYING Sp. z o.o.	Strzegom
MORSTONE TRADE SP. z o.o.	Strzegom
PPHU "TED - ROB" Tadeusz Kaliciński, Robert Lema, Strzegom, ul.Niepodległości – Kopalnia Granitu BARCZ I	Świdnica
GT&F CORPORATION POLSKA SP. z o.o.	Kostrza
KAMIENIARSTWO ZENON KISZKIEL	Strzegom
SKAMET - A Cybuch Alfreda	Strzegom
SKAMET KAMIENIARSTWO Cybuch Jarosław	Strzegom

Nazwa firmy	Siedziba
KAMIENIARSTWO D&J-G EXPORT-IMPORT GROMIEC JÓZEF	Rogoźnica
D&J EXPORT-IMPORT GROMIEC DANUTA	Rogoźnica
ADA GRANIT KUSIAK DARIUSZ	Strzegom
WIKTOROWICZ Sp. Jawna Wiktorowicz Marek, Wiktorowicz Sabina, Wiktorowicz Elżbieta	Strzegom
P.P.H.U. "DROG-ZIEM" Zbigniew Wysoczański	Stanowice
"JAREXS" Przedsiębiorstwo Usługowe Sp. z o.o., Oddz. Strzegom, Aleja Wojska Pol. 75	Legnica
ST-MAJEWSKI SPÓŁKA AKCYJNA SP.K. Zakład Produkcyjny "UNIPAP" Strzegom, ul.Leśna 1	Pruszków
KOPERNIK POLSKA S.A.	Strzegom
POLYTECHNIK DPU Sp. z o.o.	Strzegom
P.P.U. "DELMA - BAZALT" Sp. z o.o.	Strzegom
STOLGRAF Sp.Jawna Pasternak, Zdzisław Rodziewicz	Stanowice
WYTWÓRNIA PODKŁADÓW STRUNOBETONOWYCH S.A.	Goczałków
"ROLPEK 2" Sp. z o.o.	Strzegom
FIRMA DROBIARSKA Sp. z o.o.	Strzegom
Strzegomskie Zakłady Mechaniczne ZREMB S.A.	Strzegom
"DOMEX" Przedsiębiorstwo Remontowo Budowlane Sp. z o.o.	Strzegom
P.P.H.U. "PORTAL" KRZYSZTOF SOBOL	Strzegom
Wrocławskie Zakłady Zielarskie HERBAPOL S.A. Zakład ul.Strzegomska 17A	w Stanowicach, Wrocław
JARO S.A.	Jaroszów
JAROMECH Sp. z o.o.	Jaroszów
INTECH PW Słomiany Irena	Strzegom
RSP IM. PRZYSZŁOŚĆ W WIEŚNICY	Wieśnica
RSP IM. T.KOŚCIUSZKI w TOMKOWICACH	Tomkowice
CENTRUM OGRODNICZE BODNAR	Rogoźnica
PIEKARNIA JAŃCZAK Mirosław, Jerzy, Emilia	Strzegom
PIEKARNIA, CUKIERNIA TKACZYK Józef, Radosław, Dagmara	Strzegom
PBS BARTKOWIAK PRZEMYSŁAW Zakład JAROSZÓW 130A	Wrocław
MIRANDA Sp. z o.o.	Strzegom
JERONIMO MARTINS DYSTRYBUCJA S.A. (sklepy BIEDRONKA w Strzegomiu)	Kostrzyn
LIDL POLSKA SKLEPY SPOŻYWCZE SP. Z O.O. SP.K. (sklep w Strzegomiu)	Jankowice

Źródło danych: Referat Inicjatyw Gospodarczych, Urząd Miejski w Strzegomiu

3.3 Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna Podstrefa Strzegom

W południowo-zachodniej części Strzegomia znajduje się obszar Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej - Podstrefy Strzegom. **Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST - PARK”** to administracyjnie wydzielona część terytorium Polski, przeznaczona do prowadzenia działalności gospodarczej na preferencyjnych warunkach, zarządzana przez Spółkę INVEST-PARK. Podstrefa obejmuje obszar 9,8 ha i w całości jest przeznaczona pod inwestycje. Przedsiębiorcy, którzy decydują się inwestować w obszarze Podstrefy mają możliwość uzyskania zwolnienia z podatku od nieruchomości. WSSE Podstrefa Strzegom stanowi niewątpliwą atut i potencjał rozwojowy gminy Strzegom. Możliwość inwestowania na preferencyjnych warunkach na obszarze dobrze skomunikowanym z większymi ośrodkami miejskimi przy odpowiedniej promocji może, przyczynić się do rozwoju gospodarczego gminy oraz do zróżnicowania branż, w których działają firmy inwestujące w gminie, a co za tym idzie urozmaicenia gminnego rynku pracy.

Rysunek 2 Mapa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Podstrefa Strzegom

Źródło: www.invest-park.com.pl

4 Infrastruktura techniczna

4.1 Infrastruktura drogowa

Łączna długość dróg przebiegających przez gminę Strzegom wynosi 218 km. Z tego, drogi gminne mają długość 93 km. Długość dróg powiatowych, należących do powiatu świdnickiego wynosi 76 km. Długość dróg wojewódzkich wynosi 32 km. Drogi krajowe przebiegające przez gminę mają długość 17 km.

Tabela 15: Sieć drogowa w gminie Strzegom

Rodzaj dróg	Długość	Stan techniczny
Drogi krajowe	17 km	Droga krajowa nr 5 – stan techniczny dobry, oprócz odcinka we wsi Jaroszów, gdzie stan wskazuje na potrzebę remontu;
Drogi wojewódzkie	32 km	Stan techniczny dróg wojewódzkich ogólnie dobry; na odcinku drogi nr 374 przez miasto Strzegom zły – wymaga remontu nawierzchni oraz przebudowy ciągów pieszych, których stan zagraża bezpieczeństwu;
Drogi powiatowe	76 km	Stan techniczny ogólnie dobry; na drogach o dużym natężeniu ruchu pojazdów ciężarowych, w obrębie kamieniołomów i zakładów kamieniarskich wymaga remontów;
Drogi gminne	93 km	Stan techniczny zależny od nawierzchni, jest dobry w przypadku nawierzchni twardej ulepszonej, zadowalający lub zły w przypadku nawierzchni nie ulepszonej (tłuczniowa lub żwirowa)

Źródło danych: Urząd Miejski w Strzegomiu

Na pogarszanie się stanu technicznego dróg w gminie wpływ ma duże natężenie transportu ciężkiego, co związane jest z dominującym w regionie przemysłem kamieniarskim. Samochody wielkogabarytowe, wypełnione ciężkimi ładunkami niszczą nawierzchnię dróg, stwarzając również uciążliwości związane z hałasem dla mieszkańców miejscowości położonych w obszarach wydobycia i obróbki kamienia.

Zestawienie koniecznych planowanych działań modernizacyjnych dla sieci dróg w gminie Strzegom zawiera Tabela 16.

Tabela 16: Planowane modernizacje sieci dróg w gminie Strzegom

Rodzaj dróg	Stan techniczny
Drogi krajowe	W momencie powstawania Strategii Rozwoju Lokalnego przeprowadzany jest remont drogi krajowej nr 5 od granicy gminy przez Jarosów aż do miasta Strzegom. Planowana jest budowa obwodnicy Strzegomia.
Drogi wojewódzkie	Planuje się wykonanie dodatkowego pasa ruchu na skrzyżowaniu drogi nr 374 ul. Kasztelańska z drogą gminną nr 110801 ul. Świdnicka, wraz z przebudową chodnika. Na wysokości ul. Witosa zostanie poszerzona jezdnia i położona nowa nawierzchnia.
Drogi powiatowe	Planowana jest przebudowa odcinka drogi nr 2792D Rogoźnica – Kostrza, wraz z remontem poboczy oraz przepustów i rowów na innych drogach.
Drogi gminne	Planuje się remont nawierzchni ulic Świdnickiej, Bohaterów Getta i Kościuszki w Strzegomiu w ramach planu rewitalizacji centrum miasta. Przebudowywana jest ul. Niepodległości wraz ze skrzyżowaniem z ulicą Kościuszki oraz łącznika ul. Olszowej z drogą wojewódzką nr 374, a także remont ul. Dworcowej, drogi gminnej nr 11075 (w odcinku do Żółkiewki). W planach jest również wykonanie obwodnicy wsi Graniczna, tj. połączenia kopalni z drogą wojewódzką nr 345.

Źródło danych: Urząd Miejski w Strzegomiu

4.2 Sieć wodno – kanalizacyjna

Operatorem gospodarki wodno - kanalizacyjnej w gminie Strzegom są Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Strzegomiu. Spółka powstała w 2005 roku w wyniku przekształcenia budżetowego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji, wstępując we wszystkie prawa i obowiązki związane z działalnością Zakładu.

W gminie Strzegom istnieją cztery ujęcia wody w miejscowościach: Olszany, Żelazów i Jarosów. Ujęcia wody i przyłącza wodociągowe są w dobrym stanie technicznym.

Cała gmina Strzegom objęta jest siecią wodociągową, której łączna długość wynosi 211,5 km, w tym:

- sieć rozdzielcza – 116,8 km
- sieć przesyłowa – 54 km
- przyłącza wodociągowe – 40,7 km

W gminie w roku 2008 istniało 3 439 odbiorców wody, z czego gospodarstwa domowe stanowią 83,7% (2 878 odbiorców), odbiorcy komunalni 12% (424 odbiorców) a przedsiębiorcy 4% (137 odbiorców). Do 40 gospodarstw na terenie gminy woda nie była dostarczana za pomocą wodociągów. Roczne zużycie wody w gminie Strzegom wynosiło 1 513 833 m³.

Tabela 17: Liczba odbiorców sieci wodociągowej

Odbiorcy	Ilość odbiorców w sztukach	Ilość odbiorców w % korzystających z sieci
Gospodarstwa domowe	2.878	83,7
Odbiorcy komunalni (budynki wielorodzinne)	424	12,0
Przedsiębiorcy/rzemieślnicy	137	4,0

Źródło danych: Urząd Miejski w Strzegomiu

Stopień skanalizowania gminy Strzegom nie obejmuje całości gminy i wynosi 74,4%. Siecią kanalizacyjną objęte jest miasto Strzegom oraz miejscowości Olszany, Graniczna, Stanowice, Morawa, Międzyrzecze. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Strzegom wynosi 69,7 km, z czego 39,9 km przypada na miasto Strzegom.

W gminie znajdują się dwie oczyszczalnie ścieków, w Strzegomiu oraz w Rusku. W 2009 roku gminie udało się uzyskać dofinansowanie w wysokości ponad 39 mln złotych na rozbudowę miejskich oczyszczalni oraz kanalizację w miejscowościach Jaroszków, Goczałków, Rogoźnica, Kostrza, Żelazów, Żółkiewka i Wieśnica.

4.3 Gospodarka odpadami

W momencie przygotowania niniejszego dokumentu strategicznego odpady stałe z terenu gminy Strzegom składowane były na wysypisku w Jaroszowie, należącym do Ekologicznego Centrum Utylizacji Sp. z o.o. Roczna ilość odpadów wytwarzanych w gminie to ok 8 500 ton. Wywozem odpadów zajmuje się Zakład Usług Komunalnych w Strzegomiu.

Niezależnie od Zakładu Usług Komunalnych, zezwolenie na świadczenie usług wywózki odpadów stałych posiadają następujące podmioty:

- Zakład Oczyszczania Miasta Sp z.o.o. Świdnica
- Veolia Usługi dla Środowiska S.A. Oddział w Krapkowicach
- Wrocławskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania ALBA S.A.
- Przedsiębiorstwo Usługowo - Produkcyjne i Handlowe COM D" SP. z .o.o. Jawor
- Zakład Usług Komunalnych Sp. z.o.o. Żarów
- ALBA Dolny Śląsk Sp. z.o.o. Wałbrzych

Wywozem nieczystości ciekłych zajmuje się również Zakład Usług Komunalnych w Strzegomiu. Roczna ilość odpadów ciekłych wytwarzanych w gminie Strzegom wynosi 23 500 m³.

Inne podmioty prowadzące działalność wywózki odpadów ciekłych to:

- Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne i Handlowe COM D SP. z.o.o. Jawor
- Zakład Usług Komunalnych Sp. z.o.o. Żarów

4.3.1 Segregacja odpadów

Odpady produkowane w gminie Strzegom są segregowane, zgodnie z normami europejskimi, od lipca 2003 roku. Skupem i utylizacją odpadów zajmują się podmioty gospodarcze, wyspecjalizowane w tego typu usługach.

Na terenie gminy znajduje się 541 pojemników przeznaczonych do segregacji odpadów, w tym pojemników na szkło, butelki PET, folię, makulaturę, odpady chemiczne. W mieście Strzegom jest 218 sztuk pojemników, natomiast na obszarach wiejskich gminy 323 sztuki.

Ilość segregowanych odpadów w kolejnych latach zwiększa się:

- 2006 – 246,1 ton
- 2007 – 418,1 ton
- 2008 – 433,3 ton
- 2009 – 446,8 ton

4.4 Sieć energetyczna

Dostawcą energii elektrycznej na terenie gminy Strzegom jest Grupa Tauron EnergiaPro. Zaopatrzenie w energię elektryczną odbiorców zlokalizowanych na terenie miasta Strzegom odbywa się za pośrednictwem głównego punktu zasilania – stacji 110/20 kV R-Graby, zlokalizowanej na obrzeżach miasta Strzegom, powiązanej z systemem elektroenergetycznym dwoma liniami 110 kV. W stacji zabudowane są dwa transformatory 110/20 kV, jeden o mocy 40 MVA, drugi o mocy 25 MVA. W okresie powstawania niniejszego dokumentu strategicznego, tj. w roku 2010, pracowały oba transformatory, z których łącznie pobierana była moc o wartości 20 MW. Ze stacji 110/20 kV R-Graby prowadzone są linie średniego napięcia 20 kV zasilające 121 stacji transformatorowych 20/0,4 kV na terenie miasta i gminy Strzegom. Sieć średniego i niskiego napięcia ma charakter napowietrzno - kablowy, na obszarze miasta o zwartej zabudowie sieć jest natomiast kablowa. Stan techniczny sieci energetycznej jest zadowalający.

Układ pracy sieci elektroenergetycznej jest tak skonfigurowany, aby w przypadku uszkodzenia linii lub stacji elektroenergetycznych istniała możliwość zasilenia odbiorców z innych obiektów pracujących w układzie.

W ramach prac usprawniających niezawodność sieci energetycznej, EnergiaPro podejmuje działania modernizacyjne i inwestycyjne, mające na celu zwiększenie przepustowości sieci oraz poprawę pewności i jakości zasilania. Do działań takich zaliczyć należy: wymianę przewodów na większe przekroje, wykonanie izolacji przewodów napowietrznych w miejscach narażonych na występowanie gwałtownych zjawisk atmosferycznych. Jednym z zadań inwestycyjnych zrealizowanych w roku 2009 była wymiana transformatora 110/20 kV o mocy 25 MVA w stacji R-Graby na nowy o mocy 40 MVA.

Rozbudowa sieci energetycznej uzależniona jest od rozwoju gminy i wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną. W momencie opracowywania dokumentu strategicznego, gmina Strzegom

posiada rezerwy mocy. W przypadku znacznego wzrostu zapotrzebowania na energię, konieczna będzie rozbudowa istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej, a w przypadku planowania lokalizacji stref zwartej zabudowy mieszkaniowej lub przemysłowej, należy przewidzieć tereny dla zlokalizowania stacji transformatorowych 20/0.4 kV oraz dla linii zasilających. Dla pokrycia docelowej mocy na potrzeby planowanego terenu inwestycyjnego zlokalizowanego w Strzegomiu w rejonie ul. Armii Krajowej oraz ul. Malarskiej, przewiduje się rozbudowę sieci 110 kV, w tym budowę napowietrznej lub kablowej linii dwutorowej 110 kV oraz budowę stacji transformatorowej 110/20 kV na przedmiotowym terenie.

Tabela 18: Zużycie energii elektrycznej w gminie Strzegom w latach 2004 - 2008

Rok	Gospodarstwa domowe [MWh]	Odbiorcy przemysłowi [MWh]
2004	10838	34 081
2005	10 973	35 822
2006	11 347	36 925
2007	11 140	38 368
2008	11 607	39 001

Źródło: EnergiaPro S.A.

Dane zaprezentowane w powyższej tabeli wskazują rosnące zużycie energii elektrycznej w gminie Strzegom, zarówno w przypadku gospodarstw domowych jak i odbiorców przemysłowych. Tempo wzrostu zużycia energii rośnie szybciej w przypadku odbiorców przemysłowych, co wskazuje na rozwój przemysłu w gminie. Zużycie energii przed zakłady przemysłowe, w latach 2004 – 2008 zwiększyło się o 4 920 MWh, tj. o 13%.

4.5 Sieć gazowa

Głównymi operatorami sieci gazowej na terenie gminy Strzegom są: Dolnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o., zarządzająca gazociągami podwyższonego średniego, średniego i niższego ciśnienia, oraz Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A., władający gazociągami wysokiego ciśnienia. Gazociągi podwyższonego średniego ciśnienia, których operatorem jest Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. są wyłączone z eksploatacji.

Długość sieci gazowej w gminie Strzegom wynosi 73,6 km, z czego:

- sieć wysokiego ciśnienia – 31,9 km
- sieć średniego ciśnienia – 10,8 km
- sieć niskiego ciśnienia – 30,9 km

Długość łączna przyłączy sieci gazowej w gminie wynosi 16,1 km, z czego:

- przyłącza średniego ciśnienia – 3,3
- przyłącza niskie ciśnienia – 12,8

Dwa duże zakłady przemysłowe zlokalizowane na obszarze gminy Strzegom - Jaro Jaroszów oraz Delma - Bazalt Strzegom, posiadają własne gazociągi wysokiego ciśnienia zasilające stacje gazowe na ich terenie.

Tabela 19: Liczba odbiorców gazu w gminie Strzegom w latach 2004 - 2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Ogółem	5537	5444	5553	5598	5493
Gospodarstwa domowe	5420	5322	5443	5486	5379
Przemysł	25	23	32	33	41
Usługi, handel i pozostałe	92	99	78	79	73

Źródło: Dolnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.

Tabela 20: Roczne zużycie gazu na terenie gminy Strzegom w latach 2004 – 2008 [m³]

	2004	2005	2006	2007	2008
Ogółem	4799,9	4758,6	4869,7	4671,9	5484,8
Gospodarstwa domowe	2745,2	2530	2765,9	2549,3	2656,4
Przemysł	633,8	650,3	919,1	1628	2219,7
Usługi, handel i pozostałe	1420,9	1578,3	1184,7	494,6	608,7

Źródło: Dolnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.

Analiza danych wskazuje na wzrost zużycia gazu w gminie Strzegom, przy malejącej liczbie odbiorców gazu ogółem. Prawdopodobną przyczyną wzrostu zużycia gazu w gminie jest wzrost liczby odbiorców przemysłowych gazu, których zapotrzebowanie na media jest znacznie większe niż w przypadku odbiorców indywidualnych. Planuje się rozbudowę sieci niskiego ciśnienia De90 o długości około 100 mb w Strzegomiu w obrębie ul. Kościuszki.

4.6 Sieć ciepłownicza

W Strzegomiu głównym dostawcą energii cieplnej jest FORTUM Dolnośląski Zakład Termoenergetyczny S.A. z siedzibą w Wałbrzychu. Dostawca zajmuje się dystrybucją energii cieplnej dla odbiorców podłączonych do systemu ciepłowniczego oraz eksploatacją lokalnych kotłowni.

Największym komunalnym źródłem ciepła zasilającym miasto Strzegom jest kotłownia miejska przy ul. Ofiar Katynia o mocy 4,8 MW. Jest to kotłownia wodna wyposażona w trzy kotły mialowe. Kotłownia ta pracuje wyłącznie na potrzeby centralnego ogrzewania. Ponadto, na terenie Strzegomia funkcjonuje szereg kotłowni lokalnych, zaspokajających potrzeby cieplne odbiorców, 6 spośród nich posiada moc powyżej 1 MW. Pozostałe kotłownie o mocy poniżej 1MW pracują jako kotłownie niskoparametrowe, przeważnie opalane węglem lub koksem zaspokajają potrzeby lokalne w zakresie centralnego ogrzewania.

Na 40 zinwentaryzowanych w gminie kotłowni 18 jest zmodyfikowanych, zasilanych paliwem gazowym lub olejem opałowym. Pozostałe z kotłowni zasilane są miałem bądź węglem.

Miejscowości wiejskie gminy Strzegom posiadają własny system grzewczy, przeważnie są to kotły węglowe znajdujące się w indywidualnych gospodarstwach domowych.

4.7 Informatyzacja i telekomunikacja

W gminie Strzegom według danych udostępnionych przez Urząd Komunikacji Elektronicznej jest 6 817 abonentów telefonicznych, z czego 5 753 to abonenci indywidualni a 1 064 biznesowi. Liczba abonentów sieci Internet wynosi 3245 z czego 2965 to abonenci indywidualni, natomiast abonentów biznesowych jest 280. Gmina Strzegom objęta jest zasięgiem telefonii komórkowych istniejących w Polsce operatorów.

Tabela 21: Lista operatorów świadczących usługi dostępu stacjonarnego do linii telefonicznej na terenie gminy Strzegom

Lp.	Operator
1	CROWLEY DATA POLAND sp. z.o.o.
2	DŁUGIE ROZMOWY S.A.
3	EXATEL S.A.
4	MULTIMEDIA POLSKA S. A.
5	NETIA S.A.
6	POLSKA TELEFONIA CYFROWA sp. z.o.o
7	TELEFONIA DIALOG S.A.
8	TELEKOMUNIKACJA KOLEJOWA sp. z.o.o.
9	TELEKOMUNIKACJA POLSKA S.A.

Źródło: <http://www.mapa.uke.gov.pl/index.php?id=021906>

Tabela 22: Tabela Liczba abonentów w gminie Strzegom

Liczba abonentów	
Liczba abonentów ogółem	6817
Liczba abonentów indywidualnych	5753
Liczba abonentów biznesowych	1064

Źródło: <http://www.mapa.uke.gov.pl/index.php?id=021906>

Tabela 23: Tabela Lista operatorów świadczących usługi dostępu do Internetu na terenie gminy Strzegom

Operator
"EULER-SOFT" S.C. Piotr Szkut, Tomasz Świstek
GEOSPACE Michał Kozak
I.B.S. ELEKTRONICS Izabela Stefanko
MULTIMEDIA POLSKA S. A.
NETIA S.A.
POLSKA TELEFONIA KOMÓRKOWA CENTERTEL sp. z.o.o.
TELEFONIA DIALOG S.A.
TELEKOMUNIKACJA KOLEJOWA sp. z.o.o.
TELEKOMUNIKACJA POLSKA S.A.

Źródło: <http://www.mapa.uke.gov.pl/index.php?id=021906>

Tabela 24: Liczba abonentów sieci Internet w gminie Strzegom

Liczba abonentów	
Liczba abonentów ogółem	3245
Liczba abonentów indywidualnych	2965
Liczba abonentów biznesowych	280

Źródło: <http://www.mapa.uke.gov.pl/index.php?id=021906>

5 Infrastruktura społeczna

5.1 Edukacja

Gmina Strzegom posiada bogate zaplecze edukacyjne w postaci placówek kształcenia podstawowego, gimnazjalnego oraz ponadgimnazjalnego, mieszczących się zarówno w mieście Strzegom jak i na obszarach wiejskich gminy. W miejscowości Strzegom znajdują się trzy szkoły podstawowe oraz dwie szkoły gimnazjalne. Ponadto mieszkańcy Strzegomia mogą korzystać z trzech publicznych przedszkoli miejskich oraz jednego prywatnego. Ofertę edukacyjną na obszarach wiejskich gminy świadczy 5 szkół podstawowych, zlokalizowanych w miejscowościach Jarosów, Stanowice, Olszany, Goczałków oraz Kostrza. Na obszarach wiejskich znajdują się również dwa gimnazja, w Jaroszowie i Goczałkowie. Przedszkola wiejskie funkcjonują w ramach Zespołów Szkolno - Przedszkolnych w Stanowicach i Jaroszowie.

System szkolnictwa na terenie gminy Strzegom zaspokaja bieżące potrzeby mieszkańców. Sieć szkolna w mieście Strzegom jest zrationalizowana, stan techniczny i wyposażenia placówek oświatowych jest na ogół dobry. Sytuacja niektórych szkół na obszarach wiejskich jest nieco gorsza. Do szkół podstawowych w miejscowościach Stanowice i Kostrza uczęszcza mała ilość uczniów, prognozy demograficzne wskazują, że liczba ta będzie się dalej zmniejszać. Uczniów przybywa tylko w szkole podstawowej w Olszanach. Szkoły położone na obszarach wiejskich nie są dostatecznie dobrze wyposażone technicznie, budynki często wymagają remontów, problemem jest również brak sal gimnastycznych w części placówek.

Jedną z możliwości zrationalizowania placówek oświatowych na obszarach wiejskich gminy jest łączenie mniejszych szkół w zespoły oraz przygotowanie ich do przejścia i zarządzania przez stowarzyszenie rodziców.

Tabela 25: Liczba uczniów w szkołach w gminie Strzegom w latach 2005 - 2009

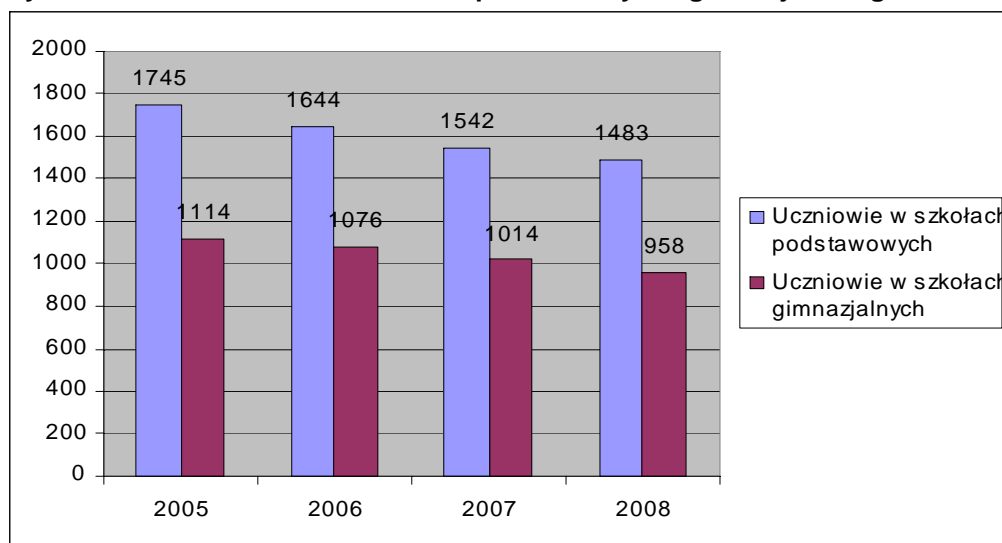
Lp	Kategoria	Rok szkolny			
		2005 / 2006	2006 / 2007	2007 / 2008	2008 / 2009
1.	Liczba uczniów ogółem w szkołach podstawowych	1745	1644	1542	1483
2.	Liczba uczniów w gimnazjach	1114	1076	1014	958
3.	Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych	529*	498*	1105	1021
4.	Liczba wychowanków w przedszkolach	461	483	508	511

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Strzegomiu

* brak danych na temat ilości uczniów w Zespole Szkół w Strzegomiu w latach szkolnych 2005/2006 oraz 2006/2007

Wykres 7 Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach w gminie Strzegom

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Strzegomiu

Analiza danych dotyczących liczby dzieci uczęszczających do szkół w mieście Strzegom oraz na terenach wiejskich gminy wskazuje na stały spadek ilości uczniów w szkołach w kolejnych latach szkolnych. W okresie od roku 2005 do 2009 ilość uczniów w szkołach podstawowych w gminie spadła o 17% (307 uczniów). W przypadku szkół gimnazjalnych, w wyżej wymienionym okresie notuje się spadek rzędu 22% (245 uczniów). Spadek liczby dzieci następuje we wszystkich szkołach podstawowych i gimnazjach, oprócz Publicznej Szkoły Podstawowej im. Adama Mickiewicza w Olszanach, gdzie uczniów przybyło o 14% w latach 2005 – 2009. Najbardziej zauważalne jest zmniejszanie się liczby uczniów na obszarach wiejskich gminy. Z wyjątkiem wspomnianej Szkoły Podstawowej w Olszanach, każda ze szkół wiejskich w latach 2005 – 2009 odnotowała znaczący spadek liczby uczniów, przy czym największy (43%) zauważono w Gimnazjum w Jaroszowie.

Wśród szkół znajdujących się w Strzegomiu liczba uczniów najbardziej zmniejszyła się w Szkole Podstawowej nr 3 oraz w Gimnazjum nr 1. Ilość uczniów Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Strzegomiu wykazuje niewielkie wahania. Najwięcej uczniów uczęszczało do placówki w roku 2005 (529), najmniej w roku 2006 (498). W roku 2009 do szkoły uczęszczało 520 uczniów, o 9 mniej niż w roku 2005.

Ilość uczniów w Zespole Szkół w Strzegomiu również się zmniejsza, w roku 2007 było ich 594, natomiast w roku następnym nastąpił spadek do 498. W roku szkolnym 2009 / 2010 liczba uczniów wynosiła już 424. W analizowanym okresie lat 2007 – 2009 nastąpił więc spadek o 170 uczniów (29%).

Tabela 26: Liczba uczniów w strzegomskich szkołach w latach 2005-2009

Lp.	Szkoła	Rok szkolny				
		2005 / 2006	2006 / 2007	2007 / 2008	2008 / 2009	2009 / 2010
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Strzegomiu	452	436	413	392	382
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 w Strzegomiu	141	123	117	105	100
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 w Strzegomiu	603	571	551	516	565
4.	Publiczne Gimnazjum nr 1 w Strzegomiu	528	501	477	426	379
5.	Publiczne Gimnazjum nr 2 w Strzegomiu	324	345	347	340	322
6.	Zespół Szkół Ogólnokształcących w Strzegomiu*	529	498	511	523	520
7.	Zespół Szkół w Strzegomiu	Brak danych	Brak danych	594	498	424

Źródło: Urząd Miejski w Strzegomiu

* wraz ze słuchaczami Liceum dla dorosłych

Tabela 27: Liczba uczniów w szkołach wiejskich gminy Strzegom w latach 2005-2009

Lp	Szkoła	Rok szkolny				
		2005 / 2006	2006 / 2007	2007 / 2008	2008 / 2009	2009 / 2010
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki w Goczałkowie	149	148	132	131	113
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Olszanach	66	66	62	72	77
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kostrzy	63	55	48	53	49
4.	Zespół Szkolno – Przedszkolny w Stanowicach	95	86	73	69	65
5.	Zespół Szkolno – Przedszkolny w Jaroszowie	176	159	146	145	132
6.	Gimnazjum w Jaroszowie	128	116	95	90	73
7.	Gimnazjum w Goczałkowie	134	114	95	102	95

Źródło: Urząd Miejski w Strzegomiu

Na sieć placówek przedszkolnych w gminie Strzegom składają się trzy przedszkola prowadzone przez gminę, zlokalizowane w mieście Strzegom, to jest Publiczne Przedszkole nr 2 im. Misia Uszatka, Publiczne Przedszkole nr 3 oraz Publiczne Przedszkole nr 4. Dwa przedszkola znajdują się na obszarach wiejskich i wchodzi w skład Zespołów Szkolno – Przedszkolnych w Stanowicach i Jaroszowie. Ponadto w gminie Strzegom istnieje prywatne przedszkole prowadzone

przez Fundację Św. Jadwigi, z siedzibą w malowniczym pałacyku w miejscowości Morawa oraz Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Chatka Puchatka” w Rogoźnicy.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie danych na temat liczby wychowanków w przedszkolach w gminie Strzegom. W roku 2005 do przedszkoli uczęszczało 461 dzieci. Do roku 2008 następował ciągły wzrost liczby dzieci, osiągając wartość 511 osób. W roku 2009 nastąpił nieznaczny spadek liczby dzieci do 502. Z analizy danych wynika, że wszystkie placówki, oprócz Przedszkola nr 3 w Strzegomiu, w okresie lat 2005 – 2009 zanotowały wzrost liczby wychowanków. We wspomnianym Przedszkolu nr 3 w Strzegomiu w latach 2005 – 2008 również następował wzrost ilości dzieci, jednak pomiędzy rokiem 2008 a 2009 nastąpił spadek o 30 dzieci (19%). Zmniejszenie liczby dzieci o tą wartość było na tyle znaczące, że znalazło swój efekt w spadku ogólnej liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli w całej gminie. Korzystne zmiany demograficzne w grupie dzieci w wieku przedszkolnym są skutkiem zakładania rodzin i posiadania potomstwa przez pokolenia będące odbiciem powojennego wyżu demograficznego. Przyjmując jednak dłuższą perspektywę czasową, przy obserwacji obecnych tendencji demograficznych, tj. ujemnego przyrostu naturalnego oraz ujemnej stopy migracji, jeśli czynników tych nie uda się zahamować, można się spodziewać zmniejszenia się liczby dzieci w przedszkolach i potencjalnych problemy z ich finansowaniem przez gminę.

Tabela 28 Liczba wychowanków w przedszkolach w gminie Strzegom

L.P.	Przedszkole	Rok szkolny				
		2005 / 2006	2006 / 2007	2007 / 2008	2008 / 2009	2009 / 2010
1.	Publiczne Przedszkole nr 2 im. Misia Uszatka	112	114	118	121	125
2.	Publiczne Przedszkole nr 3 w Strzegomiu	141	140	156	155	125
3.	Publiczne Przedszkole nr 4 w Strzegomiu	105	120	122	124	128
4.	Zespół Szkolno – Przedszkolny w Jarosławie	40	49	43	43	42
5.	Zespół Szkolno – Przedszkolny w Goczałkowie	19	19	18	16	24
6.	Publiczne Przedszkole w Stanowicach	30	29	35	42	39
7.	Oddział przedszkolny w Olszanach	14	12	16	10	19

Źródło: Urząd Miejski w Strzegomiu

Tabela 29: Stan placówek oświatowych w mieście Strzegom

Szkoła	Opis
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Strzegomiu	<p>Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Mikołaja Kopernika mieści się przy ul. Mickiewicza 1 w Strzegomiu. W przeciągu lat 2005 – 2009 ilość nauczycieli zatrudnionych w szkole spadła z 38 do 32 osób, co związane jest z równoczesnym zmniejszeniem się liczby uczniów.</p> <p>W szkole jest jedna sala komputerowa z dostępem do Internetu, posiadająca 11 stanowisk komputerowych. Na wyposażeniu szkoły znajduje się 14 sal lekcyjnych, sala gimnastyczna, biblioteka z wyposażeniem multimedialnym oraz dwie świetlice. Uczniowie mają również możliwość korzystania z zajęć na basenie. Na lata 2009 – 2011 zaplanowano remonty wyposażenia szkoły, w tym elewacji, dachu oraz stolarki okiennej. Ponadto, uczniowie mają możliwość korzystania z bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych dostosowanych do dzieci w różnym wieku. Uczniowie przejawiający problemy w nauce mają możliwość uzyskania pomocy w ramach Programu Wspierania Uczniów z Trudnościami, realizowanego przez nauczycieli i wychowawców z biblioteki szkolnej.</p>
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Henryka Sienkiewicza w Strzegomiu	<p>Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 mieści się przy ul. Jeleniogórskiej 19 w Strzegomiu. W szkole zatrudnionych jest 14 nauczycieli. Na wyposażeniu szkoły jest jedna sala komputerowa z dostępem do Internetu, obejmująca 10 stanowisk. Szkoła oferuje zajęcia pozalekcyjne w ramach kół zainteresowań oraz zajęć sportowych. Uczniowie szczególnie zdolni rozwijają swoje zainteresowania zarówno w kołach jak i na olimpiadach oraz poprzez powierzanie im zadań o wyższym stopniu trudności. Uczniowie z trudnościami w nauce mają możliwość udziału w zajęciach wyrównawczych. Problemem szkoły jest brak odpowiedniej sali gimnastycznej, zajęcia z wychowania fizycznego odbywają się zaadoptowanej na ten cel sali lekcyjnej. Z roku na rok wyraźnie zmniejsza się liczba uczniów uczęszczających do szkoły; rodzice częściej wybierają pozostałe dwie szkoły podstawowe w Strzegomiu.</p>
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 im. Kornela Makuszyńskiego w Strzegomiu	<p>Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 mieści się przy Alei Wojska Polskiego 3 – 5 w Strzegomiu. Jest to największa pod względem liczby uczniów szkoła podstawowa w Strzegomiu – w roku szkolnym 2009/2010 uczęszczało do niej 565 wychowanków. W szkole zatrudnionych jest 47 nauczycieli. Na wyposażeniu znajduje się pracownia komputerowa z dostępem do Internetu, obejmująca 15 stanowisk komputerowych, a także świetlica szkolna, biblioteka multimedialna oraz sala gimnastyczna. W szkole odbywają się liczne zajęcia pozalekcyjne, w tym koła zainteresowań, m.in. dziennikarskie, ekologiczne, przyrodnicze, matematyczne, teatralne, muzyczne, sportowe oraz zajęcia wyrównawcze.</p>

Szkoła	Opis
Publiczne Gimnazjum nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego – Prymasa Tysiąclecia w Strzegomiu	Gimnazjum nr 1 w Strzegomiu mieści się przy ul. Brzegowej 1 w Strzegomiu. W szkole zatrudnionych jest 43 nauczycieli, liczba ta stopniowo zmniejsza się od roku 2005, kiedy wynosiła 49, wraz z ubywaniem uczniów uczęszczających do szkoły. Szkoła dysponuje zapleczem technicznym w postaci sali gimnastycznej oraz dodatkowej sali treningowej, dwóch pracowni komputerowych z 30 stanowiskami, świetlicy i biblioteki multimedialnej.
Publiczne Gimnazjum nr 2 w Strzegomiu	Gimnazjum nr 2 mieści się przy ul. Mickiewicza 1 w Strzegomiu. W Gimnazjum zatrudnionych jest 28 nauczycieli. Szkoła wyposażona jest w dwie sale informatyczne, w których znajdują się 23 stanowiska komputerowe. Ponadto, uczniowie mają możliwość korzystania z hali sportowej oraz basenu w sezonie wiosenno - jesiennym. Szkoła umożliwia uczniom rozwijanie swoich zainteresowań w zajęciach pozalekcyjnych – kołach tematycznych. Na lata 2010 – 2012 planowany jest remont elewacji, dachu oraz instalacji elektrycznej w szkole.
Zespół Szkół Ogólnokształcących w Strzegomiu	Zespół Szkół Ogólnokształcących w Strzegomiu mieści się przy ul. Kościuszki 31 w Strzegomiu W Zespole zatrudnionych jest 38 nauczycieli. Zaplecze informatyczne stanowią trzy sale komputerowe, w których znajduje się 60 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu, oraz 6 dodatkowych w bibliotece szkolnej. W zakresie modernizacji szkoły planowane jest zakończenie wymiany stolarki okiennej w budynku głównym i pawilonie, wymiana wykładzin podłogowych oraz zagospodarowanie terenu za szkołą.
Zespół Szkół w Strzegomiu	Zespół Szkół w Strzegomiu mieści się w Strzegomiu przy ul. Krótkiej 6. W Zespole zatrudnionych jest 44 nauczycieli. W szkole znajdują się 3 sale informatyczne, w których jest łącznie 48 stanowisk komputerowych. Ponadto, dostęp do sieci Internet jest w bibliotece szkolnej.

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Strzegom; Strategia Rozwoju Oświaty w Gminie Strzegom

Tabela 30 Stan placówek oświatowych na obszarach wiejskich gminy Strzegom

Szkoła	Opis
Publiczna Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki w Goczałkowie	Szkoła Podstawowa w Goczałkowie mieści się przy ul. Parkowej 4. W szkole zatrudnionych jest 12 nauczycieli, przy czym ich liczba zmniejszyła się w latach 2005 – 2009 o 20 osób. Jest to związane ze spadkiem ilości uczniów w szkole, ze 149 w roku 2005 do 113 w roku 2009. Na salę gimnastyczną zaadoptowany jest budynek należący do PKP. Szkoła prowadzi pozalekcyjne zajęcia pomagające rozwijać zainteresowania oraz wyrównawcze. W celu zrationalizowania liczby oddziałów w szkole, wskazane jest połączenie placówki z Gimnazjum w Goczałkowie, co umożliwi stworzenie oddziałów powyżej 22 uczniów i wykorzystanie większych sal lekcyjnych w gimnazjum.

Szkoła	Opis
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Olszanach	<p>W Szkole Podstawowej im. Adama Mickiewicza w Olszanach zatrudnionych jest 13 nauczycieli.</p> <p>Wyposażenie szkoły obejmuje salę informatyczną wyposażoną w 10 stanowisk komputerowych. Problemem szkoły jest brak sali gimnastycznej – uczniowie odbywają zajęcia wychowania fizycznego w zaadoptowanej sali lekcyjnej.</p> <p>Zauważa się potrzebę przekształcenia szkoły w szkołę prowadzoną przez stowarzyszenie rodziców, co obniżyłoby koszty utrzymania obiektu. Potrzebna jest również przebudowa w postaci dobudowania dodatkowych pomieszczeń do głównego budynku.</p>
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kostrzy	<p>Szkoła podstawowa w Kostrzy jest placówką małą, w roku szkolnym 2009/2010 uczyło się w niej 49 uczniów. W szkole zatrudnionych jest 11 nauczycieli.</p> <p>Szkoła posiada salę informatyczną, posiadającą 14 stanowisk komputerowych. Brakuje sali gimnastycznej, przez co uczniowie zmuszeni są do odbywania lekcji wychowania fizycznego w świetlicy wiejskiej.</p> <p>Również tę szkołę poleca się do przekształcenia jej w placówkę zarządzaną przez stowarzyszenie rodziców.</p>
Szkoła Podstawowa w Stanowicach	<p>Szkoła Podstawowa należy do Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Stanowicach.</p> <p>Spadek liczby uczniów w szkole przekłada się na zmniejszanie karty nauczycielskiej, która w roku szkolnym 2009/2010 obejmowała 10 etatów.</p> <p>W szkole znajdują się 2 sale komputerowe wyposażone w 14 stanowisk.</p> <p>Szkoła nie posiada sali gimnastycznej, zajęcia z wychowania fizycznego odbywają się w zaadoptowanej sali lekcyjnej oraz salce treningowej.</p> <p>Ponadto, zajęcia dzieci uczęszczających do szkoły jak i do przedszkola odbywają się w tym samym budynku. Wskazane jest przejęcie szkoły przez stowarzyszenie rodziców.</p>
Szkoła Podstawowa w Jaroszowie	<p>Szkoła należy do Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Jaroszowie.</p> <p>Ilość dzieci uczęszczających do szkoły stale się zmniejsza, co dotyczy również zatrudnionych nauczycieli – w roku szkolnym 2009/2010 było ich 16.</p> <p>Szkoła posiada salę komputerową z 11 stanowiskami roboczymi. Na wyposażeniu znajduje się również sala gimnastyczna, świetlica oraz multimedialna biblioteka.</p> <p>W latach 2009 – 2013 planowane są całościowe remonty szkoły, w tym elewacji, dachu, sieci grzewczej i instalacji elektrycznej.</p>
Gimnazjum w Jaroszowie	<p>W szkole zatrudnionych jest 12 nauczycieli. Zauważa się zmniejszanie liczby uczniów, których w roku szkolnym 2009/2010 było 73.</p> <p>Szkoła posiada 2 sale informatyczne z 27 stanowiskami komputerowymi. Budynek przeznaczony jest do generalnego remontu, którego ukończenie planuje się na koniec 2010 roku.</p> <p>W celu zracjonalizowania wydatków gminy, sugerowane jest włączenie Gimnazjum do Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Jaroszowie.</p>
Gimnazjum w Goczałkowie	<p>W szkole zatrudnionych jest 16 nauczycieli.</p> <p>Infrastruktura szkoły zawiera 5 sal komputerowych, łącznie obejmujących 21 stanowisk.</p> <p>W szkole jest świetlica i biblioteka.</p> <p>Brakuje osobnej sali gimnastycznej, uczniowie korzystają z zaadoptowanego na salę budynku PKP, wraz z uczniami Szkoły Podstawowej w Goczałkowie.</p>

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Strzegom; Strategia Rozwoju Oświaty w Gminie Strzegom

5.2 Sport i rekreacja

Instytucją wspierającą infrastrukturę sportową i świadczącą usługi z zakresu promocji kultury fizycznej i sportu w gminie Strzegom jest Ośrodek Sportu i Rekreacji, mieszczący się w przy ul. Mickiewicza 1 w Strzegomiu. Ośrodek Sportu i Rekreacji administruje obiektami stanowiącymi bazę sportową Strzegomia.

Obiekty należące do Ośrodka Sportu i Rekreacji to:

- **Hala widowiskowo sportowa przy ul. Mickiewicza 2 w Strzegomiu** – nowoczesna hala oddana do użytku w 2005 roku, inwestycja o wartości blisko 4,6 mln złotych; wewnątrz obiektu znajduje się sala judo, sala boksu, siłownia, sauna, 4 szatnie, 2 magazyny sportowe, kawiarnia, sala konferencyjna oraz pomieszczenia biurowe;
- **Basen kąpielowy-letni** – nowoczesny basen odkryty stanowi dużą atrakcję nie tylko Strzegomia ale i całego regionu. Jest to jedna z największych inwestycji na terenie Strzegomia, której budżet wyniósł ok. 9 mln złotych. Baseny otwarte są w sezonie wiosenno – jesiennym, korzysta z nich duża liczba mieszkańców gminy Strzegom oraz gmin sąsiednich;
- **Kompleks sportowy przy ul. Mickiewicza** – w jego skład wchodzi dwa boiska do piłki nożnej, kort tenisowy, dwa boiska asfaltowe do koszykówki, bieżnia lekkoatletyczna, skate park;
- **Stadion lekkoatletyczny – piłkarski** wraz z trybuną na ok. 600 miejsc – stan murawy w średnim stanie, trybuny wymagają remontu

Ponadto gmina Strzegom wykorzystwała szansę rozwoju infrastruktury sportowej, jaką dawał udział w projektach „**Blisko Boisko**”, w ramach którego w 2008 roku oddano do użytku nowoczesne boiska ze sztuczną murawą przy Gimnazjum nr 2 w Strzegomiu, współfinansowane przez gminę Strzegom oraz Ministerstwo Sportu i Turystyki oraz Grupę PZU. W roku 2009 wybudowano kompleks boisk na terenie Ośrodka Sportu i Rekreacji, współfinansowanych z projektu „**Moje Boisko – Orlik 2012**”, na który składają się boiska do piłki nożnej z nawierzchnią syntetyczną o pow. 1860 m², boisko wielofunkcyjne o pow. 600 m², kort tenisowy o pow. 650 m² oraz zaplecze sanitarno – szatniowe.

Imprezy sportowe na terenie OSiR

- Strzegomska Amatorska Liga Piłki Nożnej Halowej
- Memoriał Judo im. Edwarda Brzegowego
- Międzynarodowy Turniej Piłki Nożnej
- Dolnośląski Bieg Pamięci
- Motocyklowy Konkurs Pucharu Polski
- Turnieje sportowe o randze wojewódzkiej, krajowej i międzynarodowej w boskie, siatkówce, tenisie stołowym, wyciskaniu sztangi leżąc, lekkiej atletyce, łucznictwie

Miejscowość Morawa leżąca na wschód od Strzegomia słynie ze swojego hipodromu i odbywających się tam zawodów konnych takich jak **Puchar Świata we Wszechstronnym Konkursie Konia Wierzchowego**. Są to jedyne tej rangi zawody w Polsce. Na co dzień może korzystać ze stadniny i uprawiać tam jeździectwo turystyczne. Stadniną administruje Klub Jeździecki STRAGONA.

W gminie Strzegom działają instytucje promujące aktywny wypoczynek sportowy, między innymi:

- **Uczniowski Klub Sportowy „Olimpia” Granit** – klub powołany został w 1995 roku i od tamtej pory zajmuje się organizacją zajęć sportowych dla dzieci z całej gminy, szkół podstawowych i gimnazjalnych;
- **Dolnośląski Klub Wspinaczkowy Strzegom** – korzenie klubu sięgają 1999 roku; w jego ramach działają sekcja sportowa i rekreacyjna; klub dysponuje własnym zapleczem wspinaczkowym, w tym ścianką wspinaczkową z panelu imitującego rzeźbę skalną, ścianą do wspinaczki na czas;
- **Ludowy Klub Sportowy STRAGONA** – powstały w 1973 roku; poza działalnością rekreacyjną w zakresie jeździectwa konnego prowadzi również sekcję sportową; Ośrodek mieści się w miejscowości Morawa, w której organizowane są również Mistrzostwa Świata w jeździectwie;
- **Polski Związek Wędkarski** – w Strzegomiu znajduje się lokalne koło Polskiego Związku Wędkarskiego Wałbrzych. Strzegomskie koło PZW, liczy sobie ok. 600 członków;
- **Amatorski Klub Sportowy Strzegom** – prowadzi zajęcia w sekcjach: piłki nożnej, piłki siatkowej, boks, judo, lekkiej atletyki;
- **Strzegomskie Stowarzyszenie Bokserskie „Bokser”**

5.3 Instytucje kultury oraz zasoby kulturowe gminy Strzegom

5.3.1 Strzegomskie Centrum Kultury

Instytucją ustawowo dbającą o upowszechnianie i zachowanie kultury w gminie Strzegom jest Strzegomskie Centrum Kultury z siedzibą przy ul. I.J. Paderewskiego 36.

Historia centrum kultury w Strzegomiu sięga połowy lat 70 XX wieku, kiedy to powołany został Strzegomski Ośrodek Kultury, który w następnych latach prowadził bardzo aktywną działalność, realizując 50 imprez, w których uczestniczyło ok. 23 000 widzów. Od roku 1995 Strzegomskie Centrum Kultury sprawuje nadzór merytoryczny i administracyjny nad 16 świetlicami wiejskimi w gminie Strzegom oraz obejmuje opieką amatorski ruch artystyczny na terenie Miasta i Gminy Strzegom.

Strzegomskie Centrum Kultury dysponuje dobrze wyposażoną siedzibą o powierzchni 1 200 m² z salą widowiskową dla 440 osób, salami dla sekcji zainteresowań oraz zapleczem administracyjnym. W centrum znajduje się m.in. pracownia fotograficzna, pracownia plastyczna i dwie

garderoby. Od początków istnienia do roku 2004 Strzegomskie Centrum Kultury zorganizowało ponad 5 tyś imprez, w których uczestniczyło ponad 3 miliony osób. Liczba osób korzystających z oferty Strzegomskiego Centrum Kultury w ciągu roku nieustannie się zwiększa.

Tabela 31: Liczba korzystających z oferty Strzegomskiego Centrum Kultury

	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba osób korzystających z oferty SCK	82.000	85.000	90.000	92.000	95.000

Źródło danych: Strzegomskie Centrum Kultury

Strzegomskie Centrum Kultury prowadzi działalność w zakresie animacji i propagowania kultury, poprzez organizację zróżnicowanych wydarzeń kulturalnych takich jak wystawy, koncerty, spektakle, wieczorki literackie. Ponadto Centrum Kultury współpracuje z amatorskim ruchem artystycznym, chórami oraz zespołami folklorystycznymi z obszaru gminy, a także prowadzi sekcje zainteresowań, oferujące bogaty wybór zajęć pozwalających rozwijać pasje dzieci, młodzieży i dorosłych. W centrum działają następujące sekcje zainteresowań:

1. Sekcja teatralna
2. Sekcja plastyczna
3. Klub Melomana
4. Klubik Myśliciela
5. Klub Kondycyjny
6. Informacja Turystyczna
7. Klub RETRO
8. Punkt Informacji Europejskiej "EUROPA"
9. Sekcja Haftu Artystycznego
10. Strzegomska Grupa Miłośników Przyrody
11. Sekcja Rytmiczna
12. Sekcja Wokalna
13. Zespoły Folklorystyczne
14. Chóry
15. Sekcja scenograficzna
16. Sekcja szachowa

Strzegomskie Centrum Kultury organizuje również imprezy cykliczne, ożywiające i animujące życie kulturalne mieszkańców gminy, takie jak:

- Finały Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy;
- „Święto Otwartych Serc” – styczeń - Akcja o 11 – letniej tradycji, której nadrzędnym celem jest organizacja ferii zimowych dla dzieci z rodzin o niskim statusie materialnym;
- Strzegomskie Spotkania z Teatrem – marzec – biorą w nich udział przedszkolne i szkolne teatryki amatorskie z obszaru gminy. W ramach Spotkań z Teatrem organizowane

są również spotkania w Klubie Melomana oraz wyjazdy do Teatru Dramatycznego w Wałbrzychu, Operetki Wrocławskiej, Opery Dolnośląskiej i innych instytucji kultury;

- Jarmark Wielkanocny - Impreza odbywająca się rokrocznie w Niedzielę Palmową ma na celu kultywowanie tradycji. W programie jarmarku ujęte są prezentacje stroików, palm, pisanek oraz degustacja tradycyjnych potraw i wypieków;
- Dni Ziemi Strzegomskiej - cykl imprez zorganizowanych przez Urząd Miejski oraz Strzegomskie Centrum Kultury mający na celu promowanie dorobku kulturalnego Gminy Strzegom;
- Dzień Dziecka – prezentacje artystyczne dzieci z przedszkoli i szkół strzegomskich połączone z konkursami i zabawami;
- Bezpieczne lato – półkolonie letnie organizowane przez Strzegomskie Centrum Kultury a dotowane przez Agencję Nieruchomości Rolnej i Urząd Miejski w Strzegomiu;
- Turniej Wsi – cykl imprez o wieloletniej tradycji pod hasłem Wielki Turniej Wsi;
- Dożynki Gminne;
- Jesienne biwaki – organizowana we wrześniu, ogniska, zabawy, konkursy i gry jako forma rozrywki dla najmłodszych;
- Spotkania z Piosenką Religijną i Refleksyjną – październik;

Ponadto w gminie Strzegom odbywają się ciekawe wydarzenia kulturalne, będące wizytówką regionu, takie jak:

- Międzynarodowy Festiwal Folkloru – powstały w 1992 roku, biorą w nim udział zarówno polskie jak i zagraniczne zespoły folklorystyczne, których występy spotykają się z dużym zainteresowaniem widzów. Festiwal organizowany jest latem, rozwija się z roku na rok, oferując coraz bogatszy program artystyczny;
- Festyn Kamienia – impreza organizowana od lat, jest ważnym wydarzeniem kulturalnym w życiu gminy, związana z największym zasobem naturalnym Strzegomia. W trakcie festynu odbywają się konkursy, liczne koncerty i występy artystyczne, prezentowana jest także twórczość rzeźbiarska artystów, dla których tworzywem jest kamień;
- Przegląd Zespołów Rockowych – Zimowe Rockowania – coroczny przegląd młodzieżowych zespołów muzycznych, organizowany przez Strzegomskie Centrum Kultury, występujących artystów ocenia jury, najlepszym przyznawane są nagrody.

W mieście Strzegom przy ul. Szarych Szeregów 7 funkcjonuje Kino Muza, będące istotnym elementem przestrzeni kulturalnej gminy.

5.3.2 Biblioteka publiczna

Ważnym elementem życia kulturalnego gminy Strzegom jest Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Strzegom im. Elizy Orzeszkowej w Strzegomiu. Biblioteka posiada jedną filię w Strzegomiu oraz pięć filii na obszarach wiejskich gminy, w miejscowościach: Jaroszków, Goczałków, Żelazów, Stanowice i Kostrza. Czytelnia oferuje czytelnikom księgozbiór w ilości 91650 woluminów. W bibliotece odbywają się również kiermasze, wystawy, biennale oraz spotkania autorskie.

Pierwsza biblioteka publiczna w Strzegomiu powstała na początku XI wieku, założona przez zakon joannitów. W początkach XX wieku, wielkie zasługi dla rozwoju kulturalnego Strzegomia poczynili bracia Urbanowie, obywatele niemieccy, sympatyzujący z Polakami, którzy wydawali w owym czasie polskojęzyczną prasę. W zbiorach Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Strzegom znajdują się unikalne zbiory czasopism wydawanych przez braci Urbanów.

5.3.3 Miejsca pamięci

Muzeum Gross-Rosen

Fotografia 1 Muzeum Gross-Rossen

Źródło: www.strzegom.pl

W miejscowości Rogoźnica, około 6 kilometrów na północny zachód od Strzegomia znajdują się pozostałości byłego obozu koncentracyjnego Gross – Rosen, będącego początkowo oddziałem obozu koncentracyjnego Sachsenhausen. Pierwszy transport więźniów nastąpił latem 1940 roku. Przez obóz oraz jego liczne podobozy przeszło ponad 125 000 więźniów, z czego około 40 tys. zmarło. Więźniowie zmuszani byli do ciężkiej i niebezpiecznej pracy w kamieniołomach. Na terenie dawnego obozu powstało Muzeum Gross – Rosen, którego celem jest zachowanie pamięci o miejscu zbrodni oraz badanie historii obozu oraz jego więźniów.

Obóz pracy w Rusku

W miejscowości Rusko położonej około 6 kilometrów na północny wschód od Strzegomia znajdował się obóz pracy przymusowej, w którym komunistyczne władze osadzały więźniów politycznych wraz z kryminalnymi w latach 50 i 60 XX wieku. W 2004 roku odsłonięto tablicę pamiątkową poświęconą pamięci ludzi którzy cierpieli represje w obozie. Budynek będący pozostałością łagru niszczeją, nie będąc zagospodarowane w formie muzealnej.

Cmentarz Żydowski w Strzegomiu

W Strzegomiu przy ul. Św. Jadwigi znajduje się cmentarz będący pozostałością po bardzo aktywnej gminie żydowskiej jaka funkcjonowała w mieście aż do jej rozwiązania, po przejęciu władzy w Niemczech przez nazistów. Założenie cmentarza datuje się na 1815 rok. Cmentarz jest w stanie dużego zaniedbania, jego teren jest porośnięty roślinnością i zaśmiecony. Ogrodzenie również jest miejscami zniszczone.

5.3.4 Świetlice wiejskie

W gminie istnieje 17 świetlic wiejskich, administrowanych przez Strzegomskie Centrum Kultury. Świetlice wiejskie pełnią ważną rolę w życiu kulturalnym mieszkańców wsi, będąc miejscem spotkań ludzi żyjących w miejscowości oraz organizowanych zabaw. Ponadto instruktorzy kulturalni realizują różne formy działalności kulturalnej, takie jak wieczory poetów strzegomskich, święto pieczonego ziemniaka, niedziela na wsi – festyny letnie, turnieje tenisa stołowego i gier, biennale grafiki, plenerowe rozgrywki sportowe, bale i imprezy okolicznościowe: Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki i Ojca, Dzień Kobiet, Dzień Dziecka, Dzień Św. Walentego. W świetlicach działają m.in. zespoły folklorystyczne i koła gospodyń wiejskich.

Dwa razy w roku w trakcie Prezentacji Artystycznych Świetlic Wiejskich w Strzegomskim Centrum Kultury, dzieci, na co dzień uczestniczące w sekcjach zainteresowań, mogą zaprezentować swoje osiągnięcia. Prezentacje spotykają się z zainteresowaniem, dając możliwość poznania przez mieszkańców Strzegomia życia mieszkańców obszarów wiejskich gminy i wzajemnego zbliżenia się mieszkańców wsi i miasta.

W gminie organizowane są również imprezy mające na celu integrację środowiska wiejskiego, m.in. Turnieje Wsi, polegające na zabawie i rywalizacji w zakresie poznania historii gminy i własnych miejscowości. Turniej Wsi zawiera w sobie również prezentacje artystyczne miejscowych szkół podstawowych i gimnazjalnych, zawody sportowe i strażackie, koncerty muzyczne i zabawy taneczne. Świetlice wiejskie znajdują się w Rusku, Jaroszowie, Bartoszówku, Rogoźnicy, Goczałkowie, Kostrzy, Wieśnicy, Żółkiewce, Stawiskach, Godzieszówku, Tomkowicach, Granicy, Modłęczynie, Olszanach, Stanowicach, Międzyrzeczu oraz w Strzegomiu - Świetlica Osiedlowa „Graby”.

5.3.5 Walory turystyczne

Gmina Strzegom położona jest w obrębie Przedgórze Sudeckiego, czemu zawdzięcza swój malowniczy pagórkowaty krajobraz. Wzgórza Strzegomskie są atrakcyjnym obszarem gminy, zachęcającym do pieszych wycieczek i rekreacyjnych spacerów. Wzgórza stanowią jeden z najciekawszych punktów obserwacyjnych na Dolnym Śląsku. Najwyższym wzniesieniem wzgórz jest Góra Krzyżowa (wysokość 354 m n.p.m.), wznosząca się nad miastem Strzegom, będąca od dawna popularnym miejscem spacerów mieszkańców miasta i okolic. Z Góry Krzyżowej można podziwiać oddalone o ponad 60 km Karkonosze a także położone bliżej Góry Wałbrzyskie. W krajobraz gminy

wkomponowane są liczne wyrobiska powstałe po eksploatacji złóż granitu, których niecki wypełnione są wodą a skalne uskoki porośnięte drzewami i krzewami, co stanowi unikatową atrakcję turystyczną gminy Strzegom.

Gmina Strzegom posiada bardzo bogatą florę, która może zainteresować nie tylko entuzjastów botaniki ale i turystów pragnących podziwiać piękno przyrody. Czynnikiem wpływającym na bogactwo przyrodnicze gminy są między innymi procesy wietrzenia skał bazaltowych i nierównomierne tworzenie się urodzajnego podłoża. Wzgórza Strzegomskie są obszarem na którym występuje specyficzny mikroklimat, o nieco wyższej temperaturze niż średnia dla typowego klimatu Dolnego Śląska. Sprzyja to występowaniu rzadkiej dla naszej strefy klimatycznej roślinności ciepłolubnej, charakterystycznej dla klimatu śródziemnomorskiego. Na terenie gminy występuje roślinność taka jak okryzyna szerokolistna, oleśnik górski, dereń leczniczy, goryczka rzęśista, bodziszek pierzasty, groszek bulwiasty czy złocień baldachogroniasty.

Fauna gminy Strzegom nie jest tak obfita jak flora, niemniej jednak można spotkać rzadkie okazy motyli, pajaków i ślimaków. W strzegomskich lasach znajdują się gniazda unikalnych gatunków ptaków drobnych, takich jak sikora czubata, pokrzewka czarnogłówka, świstunka i krętogłów. W lasach spotkać można również jelenie.

5.3.6 Zabytki ziemi strzegomskiej

W gminie Strzegom znajduje się wiele obiektów zabytkowych, zlokalizowanych głównie w mieście Strzegom i jego okolicach. Niestety część zabytków kultury została bezpowrotnie zniszczona w ostatnim etapie trwania II Wojny Światowej, kiedy to, na przełomie lutego i marca 1945 roku, przez Strzegom przebiegała linia frontu. W wyniku działań wojennych duża część miasta przestała istnieć. Przepadły między innymi XVI wieczne kamieniczki w Rynku oraz klasztor i kościół benedyktynek.

Część z najważniejszych zabytków ziemi strzegomskiej, które przetrwały do naszych czasów, położona jest wzdłuż szlaku turystycznego, ciągnącego się przez obszar miasta a także jego okolic. Najważniejsze zabytki ziemi strzegomskiej, będące turystycznymi i kulturowymi atrakcjami gminy Strzegom to:

Fotografia 2 Bazylika Św. Piotra i Pawła

Źródło: www.strzegom.pl

Fotografia 3 Ratusz w Strzegomiu

Źródło: www.dziennik.swidnica.pl

Fotografia 4 Wieża Targowa

Źródło: www.strzegom.pl

Kościół św. Barbary – wybudowany został pod koniec XIV wieku, początkowo przeznaczony na synagogę żydowską. W 1454 roku kościół przejęty został przez katolików i poświęcony św. Barbarze. Jest to kościół mały, wybudowany w stylu gotyckim;

• **Bazylika Mniejsza pw. św. Piotra i Pawła w Strzegomiu**

– należy do największych i najpiękniejszych budowli gotyckich na Dolnym Śląsku. Wznoszenie świątyni rozpoczęto w 1253 roku, a zakończono w połowie XV wieku. Bazylika zbudowana jest na planie krzyża łacińskiego, z granitowego i bazaltowego kamienia. Na dzwonnicy znajduje się najstarszy czynny dzwon w Polsce, odlany w 1318 roku;

• **Ratusz Miejski** – wzniesiony w połowie XIX wieku, w centrum strzegomskiego rynku. Do dziś jest siedzibą władz miejskich. W 1940 roku został przebudowany do stanu obecnego;

• **Wieża targowa z XIV wieku** – pozostałość po średniowiecznym układzie rynku Strzegomia, wybudowana w XIV wieku. Wieża pełniła funkcje ratuszową i handlową – znajdowała się tu siedziba wójta oraz areszt, a także archiwum i magazyny dla sukienic. W 1533 roku wieża została przebudowana, osiągając wysokość ponad 26 metrów. W 2000 roku balustradę wieży nakryto piramidalnym hełmem, zwiększając wysokość wieży do prawie 32 m. Wieża targowa stanowi doskonały punkt widokowy na piękną panoramę miasta. Kustoszem wieży jest Towarzystwo Miłośników Ziemi Strzegomskiej

Pręgierz – znajduje się na rynku, jest to replika pręgierza, który do końca XIX wieku pełnił funkcję publicznego wymiaru sprawiedliwości. W rynku znajdował się jeszcze jeden pręgierz, pojawiający się na rycinach z XVII wieku, w miejscu które współcześnie zajmuje pomnik Św. Jana Nepomucena;

Fotografia 5 Kościół Św. Barbary

Źródło: www.strzegom.pl

Kościół i klasztor p.w. Najświętszego Zbawiciela Świata i Matki Bożej Szkaplerznej – budowla pochodzi z pierwszej połowy XV wieku, została jednak przebudowana przez karmelitów w 1729 roku oraz przez ewangelików w roku 1819. Z tego kościoła pochodzi bogato zdobiony ołtarz znajdujący się obecnie w Bazylice Mniejszej św. Piotra i Pawła. Najcenniejszy zabytek pochodzący jeszcze z czasów karmelickich kościoła to obraz Matki Boskiej Samotrzeć, znajdujący się w Muzeum Narodowym we Wrocławiu. W momencie przygotowywania niniejszego dokumentu, klasztor jest remontowany;

Fotografia 6 Kaplica Św. Antoniego

Źródło: www.strzegom.pl

- **Kaplica św. Antoniego** – jest to budowla gotycka służąca do celów sakralnych i obronnych. Wybudowana jako basteja obronna przy Bramie Nowej w XV wieku. W kościele znajduje się ołtarz główny z XVIII wieku oraz portal w stylu późnego gotyku z XVI wieku;
- **Szlak Turystyczny „Na Naszej Górze”** – ścieżka przyrodniczo – edukacyjna, o długości ok. 1300 metrów, rozpoczyna się u podnóża Góry Krzyżowej. Na całej długości trasy rozstawione są plansze informacyjne, dzięki którym można zapoznać się z historią Góry Krzyżowej oraz przeczytać jakie gatunki chronione flory i fauny występują na jej zboczach;

- **Średniowieczne Mury Obronne** – zostały wybudowane w latach 1291 – 1299 z polecenia Księcia Bolka II. Do dziś zachowały się ich fragmenty w południowej części starego miasta przy wiadukcie kolejowym oraz w parku miejskim z Basztą Dziobową;

- **Łaźnie miejskie połączone z Domem Ludowym** – otwarte na początku XX wieku, były bardzo bogato jak na owe czasy wyposażone w wanny, natryski, saunę oraz miejsca kąpieli leczniczych. W Domu Ludowym mieściła się biblioteka ludowa, czytelnia, szkoła gospodarstwa domowego, kuchnia dla ubogich i sala gier;

- **Zespół pałacowy w Żelazowie** – pochodzący z XVII wieku, został gruntownie przebudowany w 1830 roku, powstał dwukondygnacyjny neoklasycyjski murowany pałac. W sąsiedztwie znajduje się park z bogatym drzewostanem;

- **Pałac w Morawie** – zbudowany został w XVIII wieku. Obiekt zaprojektowany w dwóch stylach – neoklasycyjskim i neorenesansowym. W pałacyku mieści się przedszkole oraz siedziba Fundacji św. Jadwigi. Pałac otacza park z oczkiem wodnym, natomiast w pobliżu znajduje się 22 hektarowy park angielski;

Fotografia 7 Mury Obronne

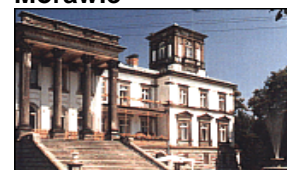
Źródło: www.strzegom.pl

Fotografia 8 Pałac w Żelazowie

Źródło: www.strzegom.pl

Fotografia 9 Pałac w Morawie

Źródło: www.strzegom.pl

Kościół św. Piotra i Pawła w Rusku – wybudowany ok. 1239 roku, budowla w stylu romańskim przebudowywana w XVI i XVIII wieku. Posiada barkowy ołtarz główny, wykonany z drewna polichromowanego, pochodzący z XVIII wieku. Ambona barokowa z drewna złoconego, z końca XVIII wieku;

Kościół św. Szymona i Tadeusza w Rogoźnicy – pierwsza wzmianka o kościele pojawia się w 1291 roku. Budowla w obecnym kształcie pochodzi z ok. 1500 roku. Główny ołtarz pochodzi z XVII wieku, natomiast barkowa ambona wybudowana została w XVIII stuleciu;

5.4 Ochrona zdrowia i opieka społeczna

5.4.1 Ochrona zdrowia

Świadczeniem usług medycznych na rzecz mieszkańców gminy Strzegom zajmują się niepubliczne placówki zdrowotne, takie jak Przychodnia Zdrowia w Strzegomiu, przy ul. Witosa 7, mieszcząca się w Strzegomskim Centrum Medyczno – Diagnostycznym oraz Przychodnia Zdrowia w Strzegomiu przy ul. Armii Krajowej 23. Obie powyższe placówki znajdują się w mieście Strzegom. Na obszarach wiejskich gminy działają Wiejskie Ośrodki Zdrowia w Olszanach, Goczałkowie i Jaroszowie oraz Punkt Lekarski w Kostrzy.

Pozostałe placówki, takie jak Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ZDROWIE” w Strzegomiu, przy ul. Kościelnej, oraz „GRAVIT” Zakład Usług Medycznych Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Strzegomiu przy ul. Kościuszki 8.

Całodobową pomoc doraźną związaną z wypadkami, zatruciami, urazami, porodem oraz stanem zagrożenia życia, a także przewozem osób wymagających natychmiastowego leczenia w zakładzie opieki zdrowotnej lub wymagających ciągłości leczenia w przypadku schorzeń zagrażających życiu lub zdrowiu udziela Podstacja Powiatowego Pogotowia Ratunkowego w Strzegomiu, przy ul. Armii Krajowej 23. Na terenie gminy nie ma placówek zdrowotnych leczenia zamkniętego. Najbliżej położonym szpitalem jest Regionalny Szpital Specjalistyczny „Latawiec” w Świdnicy.

W Strzegomiu działa 8 aptek, jednak dostęp do miejsc zakupu lekarstw na obszarach wiejskich gminy jest utrudniony, ponieważ funkcjonuje tylko jeden punkt apteczny w Jaroszowie. Poniższa tabela stanowi zestawienie ośrodków zdrowia w gminie Strzegom wraz z zakresem oferowanych w nich porad.

Tabela 32: Placówki medyczne w gminie Strzegom

Lp.	Placówka	Miejscowość i adres	Zakres porad
1.	Strzegomskie Niepubliczne Centrum Medyczo – Diagnostyczne	Strzegom, ul. Witosa 7	Poradnia dziecięca; Poradnia dla dorosłych; Poradnia kardiologiczna; Laboratorium; Pracownia endoskopii; Pracownia EKG; Pracownia prób wysiłkowych; Gabinet zabiegowy;
2.	Przychodnia Zdrowia W Strzegomiu	Strzegom, ul. Armii Krajowej 23	Poradnia chirurgii ogólnej; Poradnia chirurgii urazowo-ortopedycznej; Poradnia otolaryngologiczna; Poradnia ginekologiczno-położnicza; Poradnia okulistyczna; Poradnia endokrynologiczna; Poradnia reumatologiczna; Poradnia neurologiczna; Poradnia zdrowia psychicznego; Poradnia alergologiczna; Poradnia dermatologiczna; Gabinet zabiegowy;
3.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ZDROWIE” w Strzegomiu	Strzegom, ul. Kościelna 7	Lekarz rodzinny; Pediatria; Gabinet zabiegowy; Punkt szczepień; Wizyty domowe; Laboratorium; Poradnia okulistyczna; Poradnia ginekologiczna; Poradnia logopedyczna; Poradnia neurologiczna; Poradnia laryngologiczna; Poradnia pulmonologiczna; Poradnia dermatologiczna; Kardiologia ; Pulmonologia; Ginekologia; Poradnia medycyny pracy; Kardiolog; Diabetolog; Psychiatra;USG;
4.	„GRAVIT” Zakład Usług Medycznych NZOZ w Strzegomiu	Strzegom, ul. Kościuszki 8	Poradnia internistyczna; Poradnia medycyny pracy; Gabinet pielęgniarki środowiskowej - rodzinnej Gabinet zabiegowy;
5.	Wiejski Ośrodek Zdrowia w Olszanach	Olszany	Lekarz pierwszego kontaktu pielęgniarka;
6.	Wiejski Ośrodek Zdrowia w Goczałkowie	Goczałków, ul. Osiedle 1	Lekarz pierwszego kontaktu pielęgniarka;
7.	Wiejski Ośrodek Zdrowia w Jaroszowie	Jaroszów	Lekarz pierwszego kontaktu pielęgniarka;
8.	Punkt Lekarski w Kostrzy	Kostrza, ul. Kopernika 8	Lekarz pierwszego kontaktu Pielęgniarka;

Tabela 33: Tabela Liczba lekarzy i specjalistów w gminie Strzegom w latach 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba lekarzy	38	50	51	50	51
Liczba pielęgniarek	30	33	37	38	37
Liczba stomatologów	6	6	6	6	6
Liczba innych specjalistów	13	14	24	24	28

Źródło: Urząd Miejski w Strzegomiu

Tabela 34 Liczba pacjentów i przeprowadzonych badań specjalistycznych w gminie Strzegom w latach 2004 - 2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Pacjenci korzystający z usług medycznych	111 264	159 265	150 638	148 031	141 026
Badania specjalistyczne	74 111	86 218	90 965	95 478	105 752

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Strzegom

Ilość pacjentów korzystających z usług medycznych w gminie Strzegom od kilku lat się zmniejsza. Największą liczbę pacjentów zanotowano w roku 2005 i wynosiła ona 159 265. W następnych latach następował spadek do 141 026 pacjentów w roku 2008. W analizowanym okresie rośnie liczba badań specjalistycznych przeprowadzanych w gminie. W tym samym okresie ponad dwukrotnie zwiększyła się liczba lekarzy specjalistów, którzy przyjmują w gminie Strzegom. Tendencją zauważalną nie tylko w gminie Strzegom ale i w całej Europie jest starzenie się społeczeństw. Coraz większa liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie wymagała zwiększenia oferty usług medycznych, zwłaszcza specjalistycznych.

Tabela 35: Liczba ludzi przypadających na jednego lekarza, pielęgniarkę i specjalistę w gminie Strzegom w latach 2004 – 2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Lekarza	716,3	541,7	528,8	536,9	523,1
Pielęgniarkę	907,3	820,8	728,9	706,5	721,1
Specjalistę	2093,8	1934,7	1123,7	1118,6	952,9

Źródło: wyliczenie własne na podstawie danych Urzędu miejskiego w Strzegomiu

Z powyższych danych wynika, że systematycznie zmniejsza się liczba pacjentów przypadających na jednego pracownika służby zdrowia. W roku 2004 na jednego lekarza przypadało 716,3 pacjenta, natomiast w roku 2008 już 523,1 pacjenta. W przypadku opieki pielęgniarskiej w 2004 roku na jedną pielęgniarkę przypadało 907,3 pacjentów w gminie, w roku 2008 już 721,1. Największą dynamikę zmian zauważa się w ilości pacjentów przypadających na jednego lekarza specjalistę, których w roku 2004 było 2093,8, natomiast w roku 2008 jest ich ponad połowa mniej, tj. 952,9. Mniejsza ilość pacjentów przypadających na jednego lekarza sprzyja lepszej jakości usług medycznych oraz umożliwia bliższe poznanie pacjenta i jego problemów przez lekarza, co stwarza korzystniejsze możliwości wpływania na zdrowie pacjenta. Zmiany w ilości mieszkańców przypadających na jednego lekarza w gminie Strzegom mogą być spowodowane z jednej strony zmniejszającą się liczbą mieszkańców gminy, z drugiej z wzrastającą liczbą lekarzy, pielęgniarek i specjalistów, którzy prowadzą swoją praktykę w gminie. Największy wzrost odnotowano w liczbie specjalistów, których ilość w latach 2004 – 2008 zwiększyła się o ponad 100% z 13 do 28.

5.4.2 Opieka społeczna

Pomoc społeczna jest ważnym elementem polityki społecznej państwa, który ma chronić społeczeństwo przed dezintegracją, wynikającą z popadania niektórych jego członków w ubóstwo, nieumiejętność przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych za pomocą własnych możliwości, oraz pogrążaniu się w wyuczonej bezradności.

Na terenie gminy Strzegom usługi społeczne świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu.

Do kompetencji ośrodka należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej,
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych),
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym,
- aktywizowanie środowiska lokalnego

Tabela 36: Liczba świadczeniobiorców korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2004-2008

2004	2005	2006	2007	2008
1946	2316	2132	1720	1621

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzegomiu wynika, że w roku 2008 ze świadczeń ośrodka korzystało 1621 osób, tj. o 100 mniej niż w roku poprzednim. Najwięcej zarejestrowanych świadczeniobiorców było w roku 2005 – 2316 osób. W latach następnych zauważa się stały spadek liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Tabela 37: Liczba dzieci korzystających z dożywiania, dane za lata 2004-2008

2004	2005	2006	2007	2008
395	500	513	440	401

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu

Liczba dzieci objętych pomocą w postaci dożywiania w roku 2008 wynosiła 401. Ilość ta jest niewiele większa od wyniku z roku 2004, kiedy to 395 dzieci korzystało z dożywiania. Najwięcej osób korzystających z tego rodzaju pomocy zanotowano w roku 2006 (513 dzieci).

Tabela 38 Struktura rodzin objętych pomocą w latach 2004 - 2008

Struktura rodzin	2004	2005	2006	2007	2008
Rodziny pełne z dziećmi	2130	2562	2362	1951	1775
Rodziny niepełne z dziećmi	63	330	316	271	151
Rodziny emerytów i rencistów	165	212	199	136	29

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu

Jak wynika z powyżej zaprezentowanych danych, zmniejsza się liczba rodzin pełnych z dziećmi i rodzin emerytów i rencistów, objętych świadczeniami pomocy społecznej. W 2004 roku 2130 rodzin pełnych z dziećmi korzystało z pomocy społecznej. W następnych latach następował spadek ich liczby, do 1775 w roku 2008. W przypadku rodzin niepełnych, zauważa się nagły wzrost ilości

korzystających z pomocy społecznej na przełomie lat 2004 i 2005 z 63 do 330. Od roku 2005 następuje jednak spadek ilości tych rodzin, objętych świadczeniami społecznymi. Zmniejsza się również liczba rodzin emerytów i rencistów objętych pomocą społeczną, w roku 2008 było ich 29. Świadczyć to może o poprawiającej się sytuacji ekonomicznej mieszkańców gminy Strzegom i mniejszego zapotrzebowania na świadczenia społeczne.

Poniższa tabela przedstawia najczęstsze powody przyznawania świadczeń socjalnych w latach 2004 – 2008. Analiza źródeł przyznawania pomocy społecznej wskazuje na znaczne zmniejszenie ilości świadczeń przyznawanych z powodu ubóstwa. W 2004 udzielono pomocy w 1901 takich przypadkach, natomiast w 2008 roku było ich już tylko 86. W latach 2004 – 2008 zmniejszyła się również ilość świadczeń przyznawanych z powodu bezrobocia, z 1217 w roku 2004 do 435 w 2008. Zauważono natomiast wzrost ilości świadczeń przyznawanych z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałych i ciężkich chorób. Świadczeń przyznawanych z powodu niepełnosprawności w 2004 przyznanych było 126 natomiast w roku 2008 ich liczba wyniosła 160. Potrzeba zapewnienia opieki socjalnej z powodu długotrwałej choroby wzrosła z 55 osób w roku 2004 do 157 w 2008.

Tabela 39: Powody przyznania pomocy społecznej

Powód przyznania świadczenia	2004	2005	2006	2007	2008
Ubóstwo	1901	1860	1627	1363	86
Sieroctwo	1	2	3	2	0
Bezdomność	27	22	20	14	15
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	42 13	38 19	32 21	28 17	39 24
Bezrobocie	1217	1300	1200	798	435
Niepełnosprawność	126	121	115	76	160
Długotrwała i ciężka choroba	55	52	35	33	157
Bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp. domowego, w tym rodziny niepełne	127	130	130	120	62
rodziny wielodzietne	63 64	59 62	52 62	47 73	46 18
Przemoc w rodzinie	11	13	10	12	8
Alkohol	157	160	145	93	35
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	11	9	12	9	14
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0
Narkomania	4	6	6	4	3

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu

Do najczęściej przyznawanych form pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2008 należały zasiłki celowe, w tym zasiłki specjalne, posiłki, dożywianie dzieci w szkołach a także zasiłki okresowe oraz usługi opiekuńcze. Zasiłkami stałymi objętych było 69 osób.

Tabela 40: Rodzaje przyznawanych świadczeń

Rodzaj zasiłku	Liczba przyznanych świadczeń
Zasiłki celowe	645
w tym specjalne	74
Posiłki	407
w tym dla dzieci w szkole	401
Zasiłki okresowe	359
Usługi opiekuńcze	129
Zasiłki stałe	69

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu

5.4.3 Bezpieczeństwo publiczne

Policja

Jednostką której zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy Strzegom jest Komisariat Policji w Strzegomiu, mieszczący się przy ul. Czerwonego Krzyża 1. Na terenie miasta Strzegom służbę pełni 5 policjantów dzielnicowych.

W roku 2008 w gminie zanotowano 6262 przypadki interwencji policji, mniej niż w roku 2007 (6460 interwencji), jednak zdecydowanie więcej niż w latach poprzednich, kiedy to liczba wyjazdów policyjnych wynosiła odpowiednio 4252 w roku 2004, 3376 w roku 2005 i 4162 w roku 2006.

Liczba przestępstw popełnianych w gminie Strzegom spada, co wpisuje się w trend poprawy bezpieczeństwa w całym kraju. W 2008 roku w gminie popełniono 625 przestępstw (z czego przestępstw o charakterze kryminalnym 356), o 65 mniej niż w roku poprzednim i 240 mniej niż w roku 2005, kiedy zanotowano największą w analizowanym okresie lat 2004 – 2008 liczbę przestępstw – 865 (w tym 493 o charakterze kryminalnym).

Najczęstsze przestępstwa popełniane w gminie Strzegom to kierowanie pojazdów po spożyciu alkoholu (186 przypadków w roku 2008), kradzieże mienia (106 przestępstw w roku 2008) a także kradzieże z włamaniem (63 przypadki w roku 2008) oraz przestępstwa o charakterze gospodarczym (38 popełnionych w 2008).

Tabela 41: Przestępstwa popełniane w gminie Strzegom w latach 2004 - 2008

Przestępstwa	2004	2005	2006	2007	2008
Ogółem	692	865	812	690	625
Przestępstwa kryminalne	426	493	447	451	356
w tym:					
Rozbój, wymuszenie	11	12	12	17	14
Bójki i pobicia	18	18	18	17	12
Kradzież mienia	141	146	142	126	106

Przestępstwa	2004	2005	2006	2007	2008
Kradzież z włamaniem	86	137	100	72	63
Przestępstwa gospodarcze	15	66	60	27	38
Przestępstwa przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii	17	19	13	13	9
Kierowanie pojazdami w stanie nietrzeźwym	207	259	238	163	186

Źródło: Komisariat Policji w Strzegomiu

Wykrywalność przestępstw w gminie Strzegom na początku analizowanego okresu, to jest w roku 2004 wynosiła 73,4%. W roku następnym, wraz ze wzrostem przestępczości nastąpił spadek wykrywalności sprawców przestępstw, która w roku 2005 wynosiła 70,7% i 69,4%. W kolejnych latach wykrywalność przestępstw jednak się poprawiła, w roku 2008 osiągając poziom nieco wyższy od roku 2004 – 73,6%. Największy odsetek wykrywalności przestępstw notuje się w przypadku przestępstw przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii oraz kierowaniu pojazdami w stanie nietrzeźwym, gdzie wynosi ona blisko 100% oraz w przypadku bójek i pobić, wynosząca 90,9% w 2008 roku.

Tabela 42: Wykrywalność przestępstw w gminie Strzegom w latach 2004 - 2008

Przestępstwa	2004	2005	2006	2007	2008
Ogółem	73,4%	70,7%	69,4%	72,1%	73,6%
Przestępstwa kryminalne	61,1%	54%	49,5%	59,3%	58,3%
w tym:					
Rozbój, wymuszenie	63,6%	50%	16,7%	37,5%	63,6%
Bójki i pobicia	100%	85,7%	77,85	62,5%	90,9%
Kradzież mienia	40,5%	23,4%	18,2%	28,8%	25%
Kradzież z włamaniem	15,2%	16,8%	36,2%	34,4%	10,5%
Przestępstwa gospodarcze	100%	85,7%	85,7%	96,9%	75%
Przestępstwa przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii	100%	99,4%	100%	97,1%	100%
Kierowanie pojazdami w stanie nietrzeźwym	100%	100%	100%	100%	99,2%

Źródło: Komisariat Policji w Strzegomiu

Straż miejska

Straż Miejska w Strzegomiu została powołana wraz z dniem 1 stycznia 1993 roku Zarządzeniem Burmistrza Gminy i Miasta Strzegom z dnia 30 grudnia 1992 roku. Straż Miejska została utworzona w celu wykonywania czynności administracyjno - porządkowych w zakresie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. Zakres terytorium działania Straży Miejskiej został rozszerzony Uchwałą Rady Miejskiej Strzegomia z czerwca 1996 roku na terytorium całej gminy Strzegom. W momencie przygotowywania niniejszego dokumentu strategicznego, w Straży Miejskiej pracowało 8 strażników.

Straż pożarna

Na obszarze gminy Strzegom działa 10 terenowych i 2 zakładowe jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Terenowe jednostki OSP działają w miejscowościach Granica, Goczałków, Jarosów, Kostrza, Olszany, Rogoźnica, Strzegom, Stanowice, Tomkowice, Żelazów oraz w zakładach „Herbapol” w Stanowicach i „Unipap” w Strzegomiu. Trzy jednostki terenowe OSP, Strzegom, Goczałków i Rogoźnica zrzeszone są w Krajowym Systemie Ratowniczo - Gaśniczym. Gmina

Strzegom chroniona jest również przez Jednostkę Ratowniczo - Gaśniczą Państwowej Straży Pożarnej w Świebodzicach. W przypadku jednostek zakładowych obszarem ich działania jest teren zakładu pracy, jednak w sytuacji nadzwyczajnego zagrożenia mają one obowiązek niesienia pomocy i mogą być wzywane poza teren własnego działania, z obowiązkiem użycia posiadanego sprzętu gaśniczego.

Jednostki OSP z terenu gminy Strzegom skupiają w swych szeregach 514 członków.

W roku 2008 OSP w gminie zanotowały 154 wyjazdy do pożarów i 60 wyjazdów do innych zagrożeń miejscowych. Alarmów fałszywych zanotowano 3.

6 Zarządzanie

6.1 Planowanie strategiczne (opracowane programy średniookresowe) i promocja

W momencie opracowywania Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom na lata 2010 – 2020, gmina Strzegom posiadała opracowane następujące programy strategiczne, wspomagające zarządzenie gminą.

Tabela 43: Programy strategiczne wspomagające zarządzanie gminą Strzegom

Program	Data powstania
Program Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest z Terenu Miasta i Gminy Strzegom	2008
Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Strzegom	2008
Plan Odnowy Miejscowości Goczałków na lata 2008 - 2015	2008
Plan Odnowy Miejscowości Jaroszków na lata 2008 - 2015	2008
Plan Odnowy Miejscowości Kostrza na lata 2008 - 2015	2008
Plan Odnowy Miejscowości Olszany na lata 2008 - 2015	2008
Plan Odnowy Miejscowości Tomkowice na lata 2008 - 2015	2008
Plan Odnowy Miejscowości Stanowice na lata 2008 - 2015	2008
Plan Odnowy Miejscowości Rogoźnica na lata 2008 - 2015	2008
Plan Odnowy Miejscowości Wsi Granica na lata 2008 - 2015	2008
Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strzegom na lata 2005 - 2010	2005
Program Ochrony Środowiska Gminy Strzegom	2004
Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom	2004
Plan Gospodarki Odpadami Gminy Strzegom	2004
Plan Urzędniowo - Rolny Gminy Strzegom	2004
Miejscowy Planu Zagospodarowania Przestrzennego obszarów wiejskich dla części południowo – zachodniej gminy Strzegom obejmującej wsie: Stanowice, Grochotów, Olszany, Modłęcin, Granica, Stawiska, Tomkowice, Godzieszówek	2004
Miejscowy Planu Zagospodarowania Przestrzennego obszaru wschodniej części gminy Strzegom, obejmującej obręby: Bartoszków, Jaroszków, Rusko, Skarżyce , Morawa i Międzyrzecze	2004
Miejscowy Planu Zagospodarowania Przestrzennego obszarów wiejskich dla części północno – zachodniej gminy Strzegom obejmującej wsie: Goczałków, Goczałków Górny, Rogoźnica, Graniczna, Wieśnica, Żółkiewka, Kostrza, Żelazów	2004
Miejscowy Planu Zagospodarowania Przestrzennego miasta Strzegom	2004
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2004	2004

Promocja gminy

Zadania promocji gminy Strzegom leżą w kompetencji pracowników Wydziału Oświaty, Kultury i Sportu, podlegającego bezpośrednio Burmistrzowi.

Podstawowym i stałym narzędziem promocji gminy jest witryna internetowa, na której znajdują się wszelkie informacje dotyczące miasta i gminy Strzegom, zarówno dotyczące jej bieżącego funkcjonowania i wydarzeń mających miejsce w gminie, jak i dokumenty strategiczne.

Gmina Strzegom promowana jest również poprzez wydawane foldery i informatory a także organizowane imprezy, z których największe, takie jak Dni Kamienia, Festiwal Folkloru czy Zimowe Rockowanie, są chętnie odwiedzane przez wielu widzów i stanowią dużą lokalną atrakcję.

Miasto Strzegom realizuje współpracę partnerską z niemieckimi miastami Auerbach i Torgau, czeskim Znojmo oraz włoskim Pavullo nel Frignano.

6.2 Struktura organizacyjna, zadania i finanse zakładów i jednostek budżetowych

Gmina Strzegom jest jednostką samorządu terytorialnego i jej działalność jest oparta na ustawie z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym. Gmina Strzegom jako jednostka obejmuje swym zasięgiem miasto Strzegom oraz 22 sołectwa.

Zadaniem Gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, tworzenie warunków do racjonalnego i harmonijnego rozwoju Gminy oraz warunków dla pełnego uczestnictwa obywateli w życiu wspólnoty.

Do zadań gminy należą sprawy:

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadków komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- lokalnego transportu zbiorowego,
- ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- gminnego budownictwa mieszkaniowego
- edukacji publicznej
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami
- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych
- targowisk i hal targowych,
- zieleni gminnej i zadrzewień,
- cmentarzy gminnych,
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego,

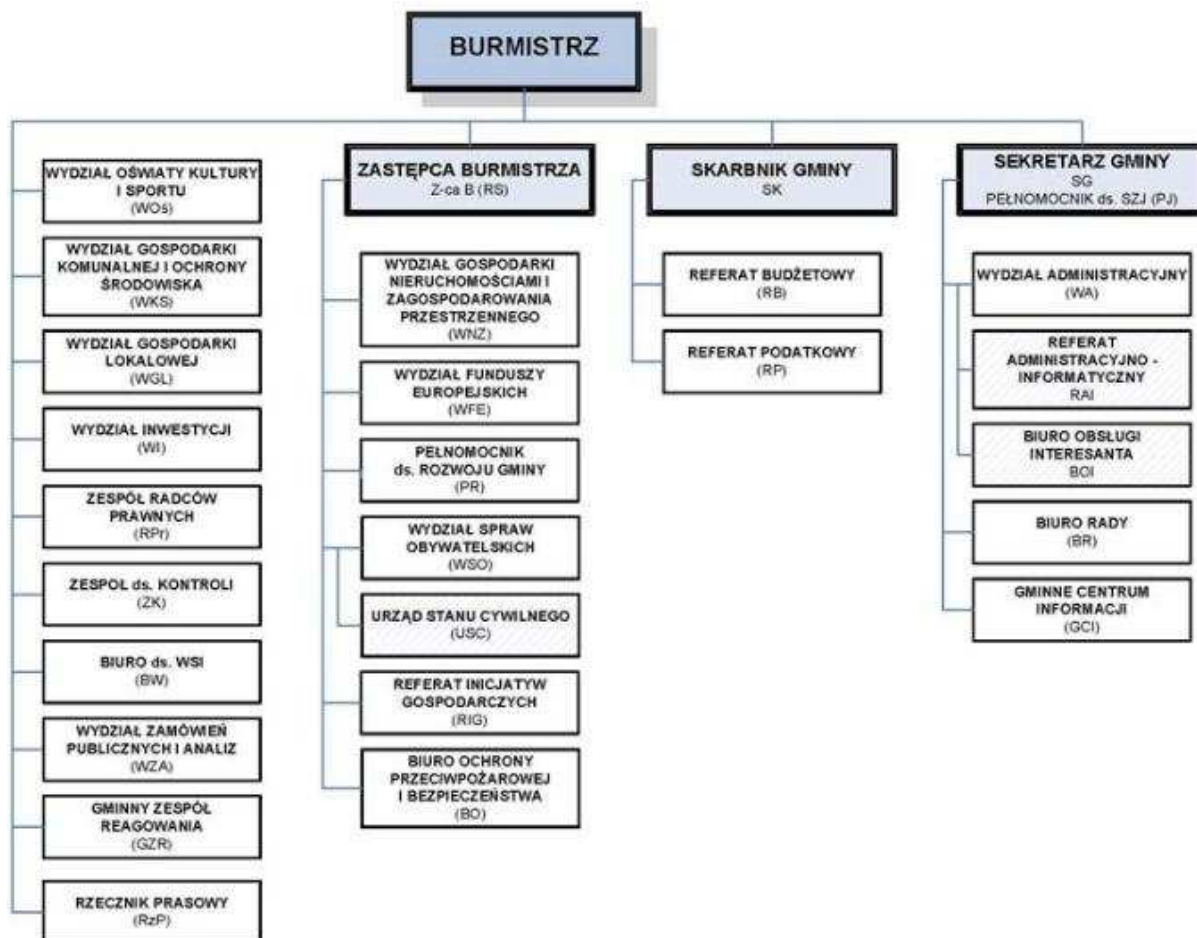
- utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej,
- wspierana i upowszechnianie idei samorządowej,
- promocji gminy,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Organami samorządu terytorialnego zarządzającymi gminą Strzegom są:

1. Rada Miejska w Strzegomiu, składająca się z 21 radnych wybieranych w wyborach powszechnych na okres 4 letniej kadencji. Rada jest organem uchwałodawczym.
2. Burmistrz Strzegomia, wybierany na okres 4 letniej kadencji. Burmistrz jest organem wykonawczym, swoje zadania wypełnia przy pomocy Zastępcy, Skarbnika i Sekretarza gminy.

Instytucją za pomocą której Rada Miejska i Burmistrz wypełniają swoje zadania jest Urząd Miejski. Strukturę Urzędu Miejskiego w Strzegomiu przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8 Struktura Urzędu Gminy w Strzegomiu

Źródło: witryna internetowa gminy Strzegom (www.strzegom.pl)

Urzędowi podlegają gminne jednostki organizacyjne i budżetowe:

- Strzegomskie Centrum Kultury
- Ośrodek Pomocy Społecznej
- Ośrodek Sportu i Rekreacji
- Zakład Usług Komunalnych
- Straż Miejska Gminy Strzegom
- Biuro Obsługi Szkół Samorządowych
- Szkoły i przedszkola gminne
- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Strzegom
- Spółka Wodociągi i Kanalizacja

Poniższa tabela przedstawia kwoty finansowania jednostek i zakładów budżetowych gminy Strzegom, w latach 2007 – 2009. Zestawienia dokonano na podstawie analizy danych z wykonania budżetu gminy Strzegom z kolejnych lat. W analizowanym okresie wydatki jednostek i zakładów budżetowych wzrosły o 10% (2 486 665 zł).

Tabela 44: Finanse jednostek i zakładów budżetowych gminy Strzegom

Pozycja		2007	2008	2009
		wykonanie (zł)	wykonanie (zł)	wykonanie (zł)
I.	Jednostki budżetowe	22 654 027	22 793 071	25 140 692
I.1.	Publiczne szkoły podstawowe	9 452 326	8 728 419	9 705 549
I.2.	Gimnazja	5 211 895	5 279 006	5 717 642
I.3.	Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	219 200	239 659	285 904
I.4.	Biuro Obsługi Szkół Samorządowych	661 641	656 412	688 263
I.5.	Ośrodek Pomocy Społecznej	680 812	792 081	902 432
I.6.	Straż Miejska Gminy Strzegom	420 684	518 080	567 014
I.7.	Ośrodek Sportu i Rekreacji	969 664	951 888	1 360 108
I.8.	Urząd Miejski	5 037 805	5 627 526	5 913 780
II.	Zakłady budżetowe	8 696 071	10 609 745	11 921 893
II.1.	Zakład Usług Komunalnych	6 063 130	7 695 756	8 812 492
II.2.	Publiczne Przedszkola	2 632 941	2 913 989	3 109 401
III.	Samorządowe instytucje kultury	1 768 385	1 951 968	2 237 245
III.1.	Strzegomskie Centrum Kultury*	1 256 514	1 436 702	1 638 853
III.2.	Biblioteka*	511 871	515 266	598 392

* suma wydatków pokrywanych z dotacji na działalność kulturalną, dotacji celowych z różnych źródeł oraz wypracowanych dochodów własnych

6.3 Kapitał społeczny

Aktywność społeczna mieszkańców gminy Strzegom, objawiająca się między innymi ilością działających organizacji pozarządowych na obszarze gminy jest zadowalająca.

Gmina posiada uchwalony Program Współpracy Gminy Strzegom z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w zakresie realizacji zadań publicznych w roku 2010.

Program Współpracy Gminy Strzegom z organizacjami pozarządowymi obejmuje następujące cele:

- kształtowanie lokalnego społeczeństwa obywatelskiego i wspomaganie jego rozwoju, w tym:
 - organizowanie i wspierania działań społecznych i inicjatyw obywatelskich na rzecz gminy Strzegom
 - promocje postaw obywatelskich i prospołecznych
- rozwój współpracy pomiędzy samorządem a sektorem organizacji pozarządowych
- tworzenie warunków do powstawania organizacji i jednostek działających na rzecz społeczności lokalnej
- zapewnienie efektywnego wykonywania zadań publicznych gminy, wynikających z przepisów prawa poprzez włączenie w ich realizację organizacji pozarządowych i podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego

Organizacje pozarządowe

W gminie Strzegom, wraz z końcem 2009 roku, zarejestrowane były następujące organizacje pozarządowe:

1. Amatorski Klub Sportowy w Strzegomiu
2. Jeździecki Klub Sportowy „Unia” w Jaroszowie
3. Klub Abstynenta „Arka”
4. Stowarzyszenie Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Zawodowej Bezrobotnych Euro PARTNER
5. Ludowy Klub Sportowy „Stragona”
6. Stowarzyszenie Kupców Zielonego Rynku w Strzegomiu
7. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Miejsko-Gminny
8. Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Społecznego Oraz Integracji Europejskiej
9. Stowarzyszenie Pracowników ZREMB w Oleśnicy
10. Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Smyki” w Oleśnicy
11. Stowarzyszenie Przedszkolne Św. Jadwigi
12. Stowarzyszenie Mieszkańców Wsi Tomkowice
13. Stowarzyszenie Pedagogów i Psychologów Gminy Strzegom
14. Stowarzyszenie Właścicieli Domków Letniskowych w Oleśnicy

15. Strzegomskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych
16. Strzegomskie Stowarzyszenie Kobiet „Opoka”
17. Strzegomska Inicjatywa Społeczna
18. Oddział Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Strzegomiu
19. Towarzystwo Miłośników Ziemi Strzegomskiej
20. Stowarzyszenie Kierowników Ruchu Zakładów Górniczych
21. Towarzystwo Opieki Nad Byłym Obozem Koncentracyjnym „Gross-Rosen”
22. Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Olszany
23. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci
24. Stowarzyszenie Mieszkańców Wsi Granica
25. Stowarzyszenie Mieszkańców Na Rzecz Rozwoju Wsi Stanowice
26. Stowarzyszenie „Mała Szkoła” w Rogoźnicy
27. Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Jaroszków i Rusko
28. Ludowy Klub Sportowy „Herbapol” w Stanowicach
29. Gminny Ludowy Klub Sportowy w Strzegomiu
30. Ludowy Klub Sportowy „Huragan” w Olszanach
31. Strzegomskie Stowarzyszenie Sportowe „Bokser”
32. Klub Sportowy „Gromik” Bartoszówek
33. Stowarzyszenie Piłki Siatkowej „Oldboys” Strzegom
34. Klub Sportowy „Granit” w Rogoźnicy
35. Klub Sportowy START w Strzegomiu
36. Uczniowski Klub Sportowy „LO” w Strzegomiu
37. Stowarzyszenie Górską 5 w Strzegomiu

Ponadto w gminie na zasadzie organizacji pozarządowych działają jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach: Goczałków, Granica, Jaroszków, Kostrza, Olszany, Rogoźnica, Stanowice, Strzegom, Tomkowice, Żelazowa.

Udział mieszkańców w wyborach powszechnych

Udział mieszkańców w wyborach powszechnych, jest jednym z najważniejszych elementów życia społeczeństwa obywatelskiego w kraju o ustroju demokratycznym. Frekwencja w gminie Strzegom, w wyborach przeprowadzanych w ostatnim pięcioleciu, wykazuje nieco niższe wartości niż wyniki dla województwa dolnośląskiego i całego kraju.

W wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2005 roku do urn w I turze poszło 43,9% uprawnionych do głosowania, natomiast w turze II 44,9%. Porównawczo, w województwie dolnośląskim było to odpowiednio 48,1% i 49,2%, natomiast wyniki frekwencji w skali całego kraju wyniosły 49,7% oraz 50,1%.

W wyborach do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w 2007 roku, w gminie Strzegom udział wzięło 46,7% wyborców, co stanowi wynik niższy zarówno od frekwencji w województwie dolnośląskim (53,5%) jak i kraju (53,8%).

Na jesień 2006 roku odbyły się wybory samorządowe, podczas których do urn poszło 54% wyborców w turze pierwszej i tylko 33,7% w turze drugiej. Znamiennym jest, że wynik frekwencji wyborczej w turze pierwszej w gminie Strzegom jest wyższy zarówno od frekwencji na poziomie wojewódzkim (45%) jak i ogólnokrajowym (46%). W turze drugiej frekwencja na poziomie 33,7% była już niższa od zarejestrowanej na wyższych szczeblach administracyjnych – 38,7% w województwie dolnośląskim i 39,7% w kraju.

Obywające się w 2009 roku wybory do Parlamentu Europejskiego, dla Polski zapisały się jednym z najniższych wyników frekwencyjnych spośród wszystkich państw wspólnotowych. W kraju do urn poszło 24,5% uprawnionych do głosowania. W gminie Strzegom frekwencja wyniosła 18,6%, była więc niższa zarówno od średniej krajowej, jak i dla województwa dolnośląskiego, gdzie do wyborów poszło 22,6% uprawnionych do głosowania.

W ramach referendum akcesyjnego przed przystąpieniem do struktur Unii Europejskiej w 2003 roku, głos oddało 58% mieszkańców gminy Strzegom. Było to wynik nieco niższy od średniej wojewódzkiej (60,1%) oraz dla całego kraju (58,8%).

7 Analiza sytuacji finansowej Gminy Strzegom na podstawie wskaźników Ministerstwa Finansów

Sytuację finansową Gminy można ocenić m.in. na podstawie **zestawu wskaźników opracowanych i opublikowanych przez Ministerstwo Finansów**.⁵ W momencie opracowywania niniejszej analizy, Ministerstwo publikowało informacje porównawcze na poziomie gmin dla okresu 2006-2008. Analizę sytuacji finansowej Gminy Strzegom dla 2009 i 2010 r. przedstawiono w rozdziale *Analiza danych historycznych dotyczących budżetu Gminy Strzegom* – s. 70.

Zdefiniowane zostały trzy grupy wskaźników: wskaźniki budżetowe (w %), wskaźniki na mieszkańca (w złotych) oraz wskaźniki dla zobowiązań (w %).

Grupa **wskaźników budżetowych** obejmuje następujące wskaźniki:

- W_{B1} - Udział dochodów bieżących w dochodach ogółem
- W_{B2} - Udział dochodów własnych w dochodach ogółem
- W_{B3} - Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem
- W_{B4} - Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem
- W_{B5} - Obciążenie wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia i pochodne
- W_{B6} - Udział nadwyżki operacyjnej i dochodów ze sprzedaży majątku w dochodach ogółem
- W_{B7} - Wskaźnik samofinansowania, czyli udział nadwyżki operacyjnej i dochodów majątkowych w wydatkach majątkowych.

Na tzw. **wskaźniki na mieszkańca** składają się wskaźniki:

- W_{L1} - Transfery bieżące (subwencja ogólna i dotacje bieżące) na mieszkańca
- W_{L2} - Nadwyżka operacyjna na mieszkańca
- W_{L3} - Zobowiązania ogółem na mieszkańca
- W_{L4} - Zobowiązania ogółem bez zobowiązań na projekty unijne na mieszkańca

Z kolei **wskaźniki dla zobowiązań** obejmują następujące wskaźniki:

- W_{Z1} - Udział zobowiązań ogółem w dochodach ogółem
- W_{Z2} - Udział zobowiązań bez zobowiązań na projekty unijne w dochodach ogółem
- W_{Z3} - Obciążenie dochodów ogółem wydatkami na obsługę zadłużenia
- W_{Z4} - Obciążenie dochodów ogółem obsługą zadłużenia bez rat kapitałowych na projekty unijne

⁵ Wskaźniki do oceny sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego w latach 2006-2008 (data publikacji 2009.10.06): <http://www.mf.gov.pl/dokument.php?const=5&dzial=1902&id=186494>

- W_{Z5} - Obciążenie dochodów własnych wydatkami na obsługę zadłużenia
- W_{Z6} - Obciążenie dochodów bieżących wydatkami bieżącymi i obsługą zadłużenia
- W_{Z7} - Udział zobowiązań wymagalnych w zobowiązaniach ogółem
- W_{U1} - Udział zobowiązań wymagalnych wobec ZUS, KRUS, NFZ w dochodach ogółem
- W_{U2} - Udział zobowiązań wymagalnych wobec ZUS, KRUS, NFZ w zobowiązaniach ogółem.

Wykorzystanie danych publikowanych przez Ministerstwo Finansów **pozwała na porównanie analizowanej gminy z gminami sąsiednimi oraz z danymi dla powiatu, województwa czy najbliższej metropolii**. Należy jednakże podkreślić, że **porównania te dotyczą okresu do 2008 r. i obecna sytuacja budżetów poszczególnych analizowanych jednostek może być nieco inna**.

Należy ponadto podkreślić, że **wartości analizowanych wskaźników należy interpretować bardzo ostrożnie i traktować je jedynie jako dodatkowy element oceny**. Na wartości te mogą mieć wpływ różnego rodzaju specyficzne okoliczności towarzyszące działalności poszczególnych jednostek, których prosta analiza statystyczna nie pozwala scharakteryzować i uzasadnić.

7.1 Wskaźniki budżetowe

Tabela 45 zawiera zestawienie wartości wskaźników budżetowych **dla gminy Strzegom oraz sąsiednich gmin: Dobromierz, Jaworzyna Śląska, Świebodzice, Żarów, a także dla Wrocławia, powiatu świdnickiego i województwa dolnośląskiego**.

Wartości wskaźnika W_{B1} - **udział dochodów bieżących w dochodach ogółem** dla Gminy Strzegom są **wyższe w 2008 r. niż w sąsiednich gminach i pozostałych porównywanych jednostkach**. Są także wyższe od średniej (dla 2008 r. - 93,4%). Z kolei wskaźnik W_{B2} (**udział dochodów własnych w dochodach ogółem**) dla analizowanej gminy jest **wyższy od wartości dla gmin sąsiednich, jednak przyjmuje wartości niższe niż wartości dla Wrocławia czy całego województwa**. Wskazuje to na **pozytywny aspekt sytuacji finansowej gminy**, może być pochodną m.in. częściowo miejskiego charakteru gminy (skutkującego m.in. większym rozwojem przedsiębiorczości i zróżnicowaniem działalności niż na obszarach wiejskich).

Dużą wartość interpretacyjną, szczególnie w kontekście nowego sposobu szacowania limitu zadłużania się jednostek samorządu terytorialnego zgodnie z *Ustawą o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r.*, posiada wskaźnik W_{B3} - **udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem**. Stosunkowo **wysokie dodatnie wartości wskaźnika dla Strzegomia** sugerują, że generuje on nadwyżkę operacyjną (czyli pokrywa wydatki bieżące z dochodów bieżących), wskazującą na potencjalne możliwości inwestycyjne gminy. Obserwowana nadwyżka operacyjna umożliwia także zwiększanie wydatków bieżących. **Wartość wskaźnika jest wyższa niż średnia arytmetyczna dla innych gmin miejsko-wiejskich**. Chociaż analiza wskaźnika wskazuje, że najwięcej gmin miejsko-wiejskich uzyskuje właśnie wartości wskaźnika W_{B3} z przedziału 10-20%. Wyższe wartości

tego wskaźnika są częściej obserwowane w gminach o większej liczbie ludności. Z wartością tego wskaźnika koresponduje też poziom wskaźnika W_{B6} – *udział nadwyżki operacyjnej i dochodów ze sprzedaży majątku w dochodach ogółem*, który również przyjmuje wartość dodatnią.

Jeśli chodzi o wskaźnik W_{B4} – *udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem*, to sytuację gminy Strzegom na analizowanym tle w okresie 2006-2008 można określić jako **porównywalną z analizowanym tłem**. Biorąc pod uwagę średnią arytmetyczną wskaźnika dla wszystkich gmin miejsko-wiejskich, wskaźnik dla Strzegomia jest wyższy od średniej. Jednak uwzględniając liczbę ludności okazuje się, że wskaźnik dla Strzegomia zyskuje wartość niższą niż średnia dla gmin miejsko-wiejskich o ludności powyżej 20 tys. mieszkańców (W_{B4} dla Strzegomia: 18,9%, średnia dla gmin pow. 20 tys. mieszkańców: 20,3%). Sąsiednie gminy o charakterze miejskim mają wskaźnik W_{B4} nieco wyższy od Strzegomia.

Wskaźnik W_{B5} w 2008 r. wynosi dla gminy Strzegom 42% i wskazuje, że ok. 2/5 wydatków bieżących stanowią wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń. Jest to sytuacja w miarę **typowa** – średnia kształtuje się na poziomie ok. 44%.

Wskaźnik W_{B7} – *wskaźnik samofinansowania* obliczany jest jako udział nadwyżki operacyjnej powiększonej o dochody majątkowe w wydatkach ogółem. Wskaźnik ten obrazuje stopień, w jakim jednostka samorządu terytorialnego finansuje inwestycje środkami własnymi, czyli zdolność jednostki do samofinansowania. Wskaźnik W_{B7} dla gminy Strzegom przyjmuje **wysoką dodatnią wartość** (choć jest niższa od średniej dla innych gmin miejsko-wiejskich o ludności powyżej 20 tys. mieszkańców), co oznacza, że **ryzyko utraty płynności finansowej w związku z nadmiernymi kosztami obsługi zadłużenia było stosunkowo niskie**.

Tabela 45. Wskaźniki budżetowe w latach 2006-2008 - Gmina Strzegom na tle gmin sąsiednich, powiatu świdnickiego, Wrocławia i województwa dolnośląskiego

Jednostka	Ludność	WB1 - Udział dochodów bieżących w dochodach ogółem			WB2 - Udział dochodów własnych w dochodach ogółem			WB3 - Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem			WB4 - Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem			WB5 - Obciążenie wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia i pochodne			WB6 - Udział nadwyżki operacyjnej i dochodów ze sprzedaży majątku w dochodach ogółem			WB7 - Wskaźnik samofinansowania		
		2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Strzegom	26 682	89,4%	86,4%	96,9%	65,5%	68,5%	66,5%	12,8%	9,5%	12,1%	29,9%	14,4%	18,9%	42,0%	41,6%	42,0%	15,9%	20,7%	14,2%	71,6%	180,1%	76,7%
Dobromierz	5 411	94,6%	97,1%	95,6%	48,7%	46,6%	44,6%	9,1%	6,4%	16,6%	10,2%	10,4%	12,9%	44,9%	45,2%	44,2%	13,3%	6,8%	17,4%	148,8%	88,5%	179,0%
Jaworzyna Śląska	10 320	95,1%	88,9%	87,6%	45,2%	51,9%	53,1%	5,6%	-1,2%	0,6%	19,3%	11,6%	17,6%	43,4%	41,3%	38,4%	8,6%	7,0%	8,7%	49,2%	84,3%	70,2%
Świebodzice	22 816	81,4%	91,2%	87,7%	61,6%	67,4%	67,9%	12,3%	14,7%	11,2%	29,4%	14,8%	23,4%	45,8%	42,4%	38,9%	17,6%	20,8%	17,4%	107,3%	177,1%	100,9%
Żarów	12 381	88,6%	83,0%	86,4%	56,9%	60,0%	64,1%	-2,5%	2,2%	2,8%	15,0%	10,1%	26,3%	41,3%	46,0%	41,6%	8,5%	17,2%	7,8%	55,5%	211,0%	54,9%
Wrocław	632 162	77,4%	80,8%	87,0%	80,1%	80,8%	78,5%	8,2%	11,1%	6,4%	24,1%	29,8%	33,8%	37,4%	38,0%	37,8%	27,9%	24,3%	15,5%	139,8%	102,7%	47,0%
Powiat Świdnicki	159 396	88,4%	83,0%	92,2%	25,5%	28,0%	29,7%	1,6%	0,4%	-0,3%	17,6%	19,4%	12,9%	63,1%	62,4%	59,5%	3,5%	0,6%	0,5%	70,9%	87,5%	54,6%
woj. dolnośląskie	2 877 059	87,5%	85,9%	87,0%	68,6%	73,8%	67,9%	12,1%	23,8%	23,1%	31,8%	30,7%	31,5%	16,0%	17,3%	18,3%	12,2%	25,7%	24,2%	69,9%	138,0%	123,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.mf.gov.pl/dokument.php?const=5&dzial=1902&id=186494>

7.2 Wskaźniki na mieszkańca

Kolejną grupą wskaźników pozwalających w pewien uproszczony sposób ocenić sytuację finansową gminy są wskaźniki finansowe w przeliczeniu na mieszkańca. Liczba ludności gminy Strzegom kształtuje się na poziomie ok. 26,6 tys. mieszkańców. Wartości wskaźników prezentuje poniższa tabela.

Tabela 46. Wskaźniki na mieszkańca w latach 2006-2008 - Gmina Strzegom na tle gmin sąsiednich, powiatu świdnickiego, Wrocławia i województwa dolnośląskiego

Jednostka	Ludność	W_{L1} - Transfery bieżące na mieszkańca			W_{L2} - Nadwyżka operacyjna na mieszkańca			W_{L3} - Zobowiązania ogółem na mieszkańca			W_{L4} - Zobowiązania ogółem bez zobowiązań na projekty unijne na mieszkańca		
		2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Strzegom	26 682	687,98	721,38	738,18	274,15	220,55	268,76	677,99	527,37	595,74	633,98	527,37	595,74
Dobromierz	5 411	951,14	1004,43	1192,54	169,00	123,07	381,96	89,19	45,83	22,92	68,75	45,83	22,92
Jaworzyna Śląska	10 320	844,95	811,78	886,43	89,99	-19,98	12,16	210,77	208,24	721,25	210,77	208,24	721,25
Świebodzice	22 816	629,69	649,36	667,61	243,21	301,11	272,00	703,03	452,78	500,26	664,91	452,78	500,26
Żarów	12 381	756,61	800,52	744,93	-44,27	46,62	63,83	1262,95	1346,94	1212,26	1132,59	1211,85	1212,26
Wrocław	632 162	765,56	805,95	880,66	316,34	469,20	263,46	852,56	653,86	1499,11	781,24	588,29	1468,26
Powiat Świdnicki	159 396	423,60	423,63	461,46	9,97	2,93	-2,02	107,55	137,54	223,70	107,55	137,54	223,70
woj. dolnośląskie	2 877 059	60,29	64,79	96,73	30,25	81,17	86,80	45,02	56,08	37,12	27,46	34,76	34,76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.mf.gov.pl/dokument.php?const=5&dzial=1902&id=186494>

Pierwszym wskaźnikiem z tej grupy jest wskaźnik W_{L1} , obrazujący transfery bieżące jednostki (subwencja ogólna i dotacje bieżące) w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wartość W_{L1} dla Strzegomia jest niższa od średniej arytmetycznej dla wszystkich gmin miejsko-wiejskich, jednak jest to wartość porównywalna z analogicznymi wskaźnikami dla sąsiednich gmin miejskich.

Wskaźnik W_{L2} wskazuje, jak część nadwyżki operacyjnej przypada na 1 mieszkańca jednostki samorządu terytorialnego. Już wskaźniki budżetowe wskazywały na wypracowywanie przez analizowaną gminę nadwyżki operacyjnej. Wartość tego wskaźnika na 1 mieszkańca przyjmuje wartość zbliżoną do średniej dla grupy gmin miejsko-wiejskich, co potwierdza stosunkowo dobrą sytuację finansową gminy w okresie 2006-2008.

Z kolei wskaźnik W_{L3} obrazuje, jaka część zobowiązań ogółem jednostki przypada na 1 mieszkańca. Wskaźnik dla gminy Strzegom przyjmuje wartość wyższą niż średnia dla gmin miejsko-wiejskich. Biorąc pod uwagę wskaźnik W_{L3} dla sąsiednich gmin i dla metropolii Wrocław, można zaryzykować stwierdzenie, że obciążenie zobowiązaniami w przypadku Strzegomia w okresie 2006-2008 było średnie. Wartość tego wskaźnika jest w pewnym zakresie pochodną tego, że polityka inwestycyjna do roku 2008 była dość zrównoważona i finansowana w dużym stopniu z nadwyżki operacyjnej. Wysoka wartość dla Wrocławia czy Żarowa wskazuje na bardziej agresywną politykę inwestycyjną tych jednostek.

Wskaźnik W_{L4} obrazuje poziom zobowiązań ogółem pomniejszonych o zobowiązania na projekty unijne w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Dla Strzegomia oraz gmin sąsiednich z powiatu świdnickiego wartości wskaźników W_{L3} i W_{L4} są tożsame lub zbliżone⁶.

7.3 Wskaźniki dla zobowiązań

Grupa wskaźników dla zobowiązań ma na celu umożliwienie oceny sytuacji jednostki samorządu terytorialnego w zakresie poziomu zadłużenia i obciążenia z tytułu obsługi zadłużenia. Wskaźniki dla zobowiązań dla gminy Strzegom oraz innych jednostek umożliwiających porównanie zawiera Tabela 47.

Wskaźniki W_{Z1} - **udział zobowiązań ogółem w dochodach ogółem** oraz W_{Z2} - **udział zobowiązań bez zobowiązań na projekty unijne w dochodach ogółem** wskazują, jaką część dochodów ogółem jednostki stanowią zobowiązania / zobowiązania bez zobowiązań na projekty unijne. W przypadku gminy Strzegom wskaźniki te są tożsame w 2007 i 2008 r. Są one **wyższe od średniej arytmetycznej dla analogicznych gmin**. Wartości tych wskaźników potwierdzają wcześniej opisane spostrzeżenia, tzn. sąsiednie gminy o charakterze bardziej miejskim prowadziły stosunkowo aktywną politykę inwestycyjną i w związku z tym zaciągały większe zobowiązania. Sytuację gminy Strzegom można ocenić jako umiarkowaną. Wartość wskaźników były dalece niższe od ustawowego progu 60%. Kolejnymi wskaźnikami w tej grupie są W_{Z3} - **obciążenie dochodów ogółem wydatkami na obsługę zadłużenia** oraz W_{Z4} - **obciążenie dochodów ogółem obsługą zadłużenia bez rat kapitałowych na projekty unijne**. Wskaźniki te dla Strzegomia w okresie 2006-2008 są zbliżone do wartości średnich obserwowanych dla analogicznych gmin. Wartości wskaźnika W_{Z3} dla województwa dolnośląskiego wskazują, że prowadzi ono dość aktywną politykę inwestycyjną, w szczególności korzystając ze środków unijnych (niska wartość wskaźnika W_{Z4}). Wartości wskaźników dla analizowanej gminy oscylowały na poziomie ok. 5% i nie przekraczały ustawowego progu 15%. Z kolei wskaźnik W_{Z5} wskazuje na stosunek sumy rat kapitałowych i odsetek od zaciągniętych kredytów i pożyczek do poziomu dochodów własnych jednostki. Wskaźnik dla Strzegomia wynosi dla 2008 r. 7,7%, zaś średnia dla gmin miejsko-wiejskich o liczbie mieszkańców powyżej 20 tys. osób wynosi 12,9%. Oznacza to, że **stan zadłużenia analizowanej gminy do 2008 r. był stosunkowo niski i nie zagrażał płynności gminy (jednostka była wypłacalna)**.

⁶ Zerowe wartości zobowiązań na projekty unijne ujmowane w sprawozdania jst nie muszą oznaczać, że jednostki te w ogóle nie finansują projektów dofinansowywanych środkami ze zobowiązań. Taka sytuacja może być konsekwencją częściowego finansowania tego typu projektów z kredytów na finansowanie ogólnego deficytu budżetu jst, a w takim wypadku brak jest obowiązującej metodologii przypisywania części tych zobowiązań do celów, które finansują – np. projektów unijnych. Brak determinacji w wyodrębnianiu tych zobowiązań występuje szczególnie w sytuacji, gdyż poziomy zadłużenia jednostki są dalekie od progów ustawowych.

Wskaźnik W_{z6} obrazuje obciążenie dochodów bieżących wydatkami bieżącymi powiększonymi o wydatki na obsługę zadłużenia (raty kapitałowe wraz z odsetkami). Wskaźnik dla Strzegomia przyjmuje wartość nieco niższą od średniej dla analogicznych gmin (W_{z6} dla Strzegomia: 92,8%, średnia dla gmin miejsko-wiejskich o liczbie ludności większej niż 20 tys. osób: 94,8%). Oznacza to, że **sytuacja finansowa gminy właściwie pozwala na realizację wydatków bieżących i obsługę zadłużenia z dochodów bieżących.**

Kolejny wskaźnik z grupy wskaźników dla zobowiązań obrazuje stosunek zobowiązań wymagalnych do zobowiązań ogółem jednostki. Dla analizowanej gminy wskaźnik W_{z7} kształtuje się na poziomie 3,3% (dla 2008 r.).

Kolejne dwa wskaźniki obrazują poziom zobowiązań wymagalnych wobec ZUS, KRUS, NFZ w relacji do dochodów ogółem (W_{u1}) oraz w relacji do zobowiązań ogółem (W_{u2}). Dla Gminy Strzegom wskaźniki te przyjmują wartości zerowe (podobnie jak niemal wszystkie jednostki przywołane dla porównania). Jest to sytuacja pożądana, ponieważ wartości tych wskaźników większe od zera wskazywałyby na pogarszającą się sytuację finansową (płynność) jednostki.

Tabela 47. Wskaźniki dla zobowiązań w latach 2006-2008 - Gmina Strzegom na tle gmin sąsiednich, powiatu świdnickiego, Wrocławia i województwa dolnośląskiego

Jednostka	Ludność	W _{Z1} - Udział zobowiązań ogółem w dochodach ogółem			W _{Z2} - Udział zobowiązań bez zobowiązań na projekty unijne w dochodach ogółem			W _{Z3} - Obciążenie dochodów ogółem wydatkami na obsługę zadłużenia			W _{Z4} - Obciążenie dochodów ogółem obsługą zadłużenia bez rat kapitałowych na projekty unijne			W _{Z5} - Obciążenie dochodów własnych wydatkami na obsługę zadłużenia		
		2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
		Strzegom	26 682	31,6%	22,8%	26,7%	29,5%	22,8%	26,7%	9,9%	7,8%	5,1%	5,2%	5,9%	5,1%	15,1%
Dobromierz	5 411	4,8%	2,4%	1,0%	3,7%	2,4%	1,0%	3,3%	2,4%	1,1%	2,3%	1,3%	1,1%	6,7%	5,1%	2,4%
Jaworzyna Śl.	10 320	13,2%	12,2%	36,0%	13,2%	12,2%	36,0%	3,2%	6,1%	4,7%	3,2%	6,1%	4,7%	7,0%	11,8%	8,9%
Świebodzice	22 816	35,5%	22,2%	20,6%	33,6%	22,2%	20,6%	14,2%	12,1%	9,7%	8,3%	10,2%	8,2%	23,0%	17,9%	14,4%
Żarów	12 381	71,2%	64,0%	53,8%	63,9%	57,6%	53,8%	8,6%	10,2%	19,8%	8,6%	10,2%	13,8%	15,1%	16,9%	30,8%
Wrocław	632 162	22,1%	15,5%	36,1%	20,3%	13,9%	35,4%	6,5%	5,2%	4,4%	6,2%	5,1%	4,4%	8,2%	6,4%	5,6%
Powiat Świdnicki	159 396	16,7%	19,4%	30,9%	16,7%	19,4%	30,9%	6,4%	7,2%	6,7%	6,4%	7,2%	6,7%	25,0%	25,7%	22,5%
woj. dolnośląskie	2 877 059	18,0%	16,5%	9,9%	11,0%	10,2%	9,3%	4,3%	8,8%	10,3%	0,1%	0,4%	0,5%	6,3%	11,9%	15,2%

Jednostka	Ludność	W _{Z6} - Obciążenie dochodów bieżącymi wydatkami bieżącymi i obsługą zadłużenia			W _{Z7} - Udział zobowiązań wymagalnych w zobowiązaniach ogółem			W _{U1} - Udział zobowiązań wymagalnych wobec ZUS, KRUS, NFZ w dochodach ogółem			W _{U2} - Udział zobowiązań wymagalnych wobec ZUS, KRUS, NFZ w zobowiązaniach ogółem		
		2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
		Strzegom	26 682	96,7%	98,0%	92,8%	2,2%	3,4%	3,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Dobromierz	5 411	93,8%	95,9%	83,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Jaworzyna Śl.	10 320	97,4%	108,2%	104,7%	2,1%	1,3%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Świebodzice	22 816	102,3%	97,1%	98,3%	3,4%	1,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Żarów	12 381	112,5%	109,6%	119,6%	38,1%	52,9%	12,2%	0,6%	0,2%	0,0%	0,9%	0,3%	0,0%
Wrocław	632 162	97,8%	92,6%	97,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Powiat Świdnicki	159 396	105,5%	108,2%	107,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
woj. dolnośląskie	2 877 059	91,1%	82,5%	85,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.mf.gov.pl/dokument.php?const=5&dzial=1902&id=186494>

7.4 Podsumowanie

Opisane wskaźniki służą ocenie sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Wskaźniki charakteryzujące Gminę Strzegom w okresie 2006-2008 r. pozwalają zauważyć, że **sytuacja gminy była dość korzystna i zbliżona do średniej dla tego rodzaju gmin** (tzn. gmin miejsko-wiejskich o liczbie ludności powyżej 20 tys. osób). Pozytywnym przejawem sytuacji finansowej jest **zdolność do osiągnięcia przez gminę nadwyżki operacyjnej oraz posiadanie płynności pozwalającej na realizowanie wydatków bieżących**. Obserwowany w latach 2006-2008 stan zadłużenia analizowanej gminy utrzymuje się na stosunkowo niewysokim poziomie. Wskaźniki związane z zadłużeniem i obciążeniem obsługą zadłużenia były na stosunkowo umiarkowanym poziomie i nie przekraczają ustawowych progów. Poziom realizowanych wydatków majątkowych utrzymywał się na przeciętnym poziomie.

8 Analiza danych historycznych dotyczących budżetu Gminy Strzegom

8.1 Analiza struktury dochodów budżetu gminy

Analizy struktury dochodów budżetu gminy Strzegom dokonano na podstawie danych historycznych z lat 2004-2009, zawartych w sprawozdaniach z wykonania budżetu oraz planu (uchwały budżetowej) na 2010 r. Zestawienie danych dotyczących dochodów budżetu gminy w ujęciu źródeł oraz według działów klasyfikacji budżetowej zawiera Tabela 48.

Dochody własne stanowią średnio ok. 65% dochodów budżetu gminy. Dochody te pochodzą głównie z wpływów z podatków i opłat lokalnych oraz z udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych. Na dochody własne składają się również dochody z majątku gminy, za wydawanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu. **Dochody własne gminy Strzegom wzrosły od poziomu 26,4 mln zł w 2004 r. do ok. 43,4 mln zł w 2009 r. i 41,4 mln zł wg planu na 2010 r.**, w tym dochody własne z wyłączeniem dochodów z majątku gminy – z 20,2 mln zł w 2004 r. do ok. 36,6 mln zł w 2009 r. i 32,6 mln zł wg planu na 2010 r. Analiza danych dotyczących wykonania dochodów własnych w latach 2004-2009 wskazuje, że **średnio wykonanie kształtowało się na poziomie ok. 109%**. Oznacza to, że **plany dochodów były dość ostrożne**, zaś w trakcie roku budżetowego wpływy z tytułu dochodów okazywały się wyższe. Można przypuszczać, że wykonanie tych dochodów w 2010 r. będzie wyższe niż planowane w uchwale budżetowej.

Ponadto **obserwuje się istotne odchylenia w wysokości dochodów z majątku gminy**. Wielkość ta z uwagi na stosunkowo duży wpływ gminy na kształtowanie się tej wielkości poprzez realizację jej autonomicznych decyzji, miała i będzie mieć duży wpływ na osiągnięcie ostatecznej nadwyżki operacyjnej gminy, determinującej w znacznym stopniu możliwości inwestycyjne gminy (por. *Elastyczny wskaźnik limitujący spłatę zadłużenia – „nowa” ustawa o finansach publicznych – s. 90*).

Średnia wartość **subwencji ogólnej** utrzymuje się w tym okresie na poziomie ok. 11,5 mln zł. Zauważalny jest **wzrost wielkości** subwencji w poszczególnych latach. Podobnie wygląda sytuacja, jeśli chodzi o dochody z dotacji – **wielkość dotacji celowych przekazywanych do budżetu gminy na przełomie tych kilku ostatnich lat wzrastała**. Dochody z tego źródła kształtują się na średnim poziomie 7,7 mln zł.

Dane historyczne wskazują, że wykonanie dochodów budżetu gminy kształtuje się na średnim poziomie ok. 105,7% w stosunku do planów, co może świadczyć o ostrożnym podejściu do konstruowania dochodów w trakcie prac nad uchwałami budżetowymi.

Tabela 48. Zestawienie dochodów budżetowych (wykonanie) z lat 2004-2009 oraz plan na 2010 r.

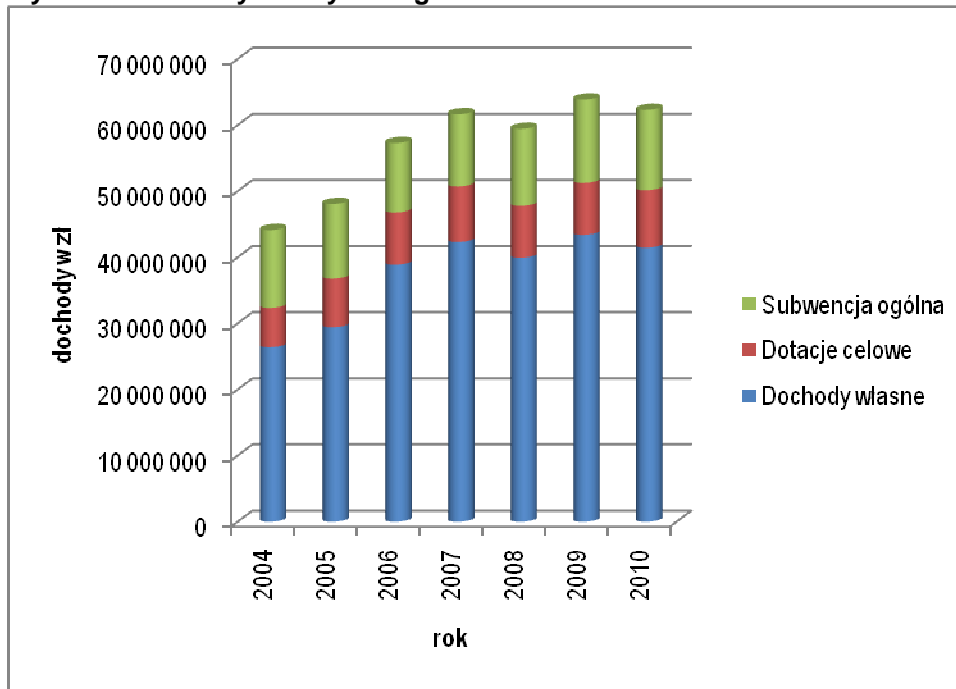
Pozycja	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	wykonanie (zł)	wykonanie (zł)	wykonanie (zł)	wykonanie (zł)	wykonanie (zł)	wykonanie (zł)	plan (zł)
I. Dochody ogółem	44 138 073	48 089 851	57 291 289	61 644 255	59 444 049	63 873 283	62 299 493
I.1. Dochody własne, w tym	26 414 429	29 437 289	38 881 687	42 316 750	39 945 928	43 411 658	41 448 282
I.1.1. Dochody z majątku gminy	6 132 403	4 963 369	6 456 290	8 409 686	1 846 007	6 770 024	8 821 000
I.2. Dotacje celowe	5 946 057	7 340 955	7 914 268	8 413 156	7 850 776	7 842 022	8 712 322
I.3. Subwencja ogólna	11 777 587	11 311 607	10 495 334	10 914 349	11 647 345	12 619 603	12 138 889
II. Dochody ogółem wg działów	44 138 073	48 089 851	57 291 289	61 644 255	59 444 049	63 873 283	62 299 493
II.1. Rolnictwo i łowiectwo	176 940	58 325	695 441	213 484	650 014	570 210	15 000
II.2. Transport i łączność		439 204	64 764	2 937	37 808	933 628	1 380 000
II.3. Gospodarka mieszkaniowa	6 132 403	4 846 621	6 195 497	11 608 243	6 458 400	8 881 849	10 861 000
II.4. Działalność usługowa	2 234	37 365	2 378	8 188	27 008	28 669	3 000
II.5. Administracja publiczna	609 376	558 075	472 705	829 826	755 232	683 183	413 035
II.6. Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	51 318	137 042	95 859	47 562	4 086	53 433	4 645
II.7. Obrona narodowa	500	500	500	1 000	1 000		
II.8. Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	29 394	38 359	79 360	33 421	219 506	70 387	51 000
II.9. Dochody od osób prawnych, od osób fiz. i od innych jednostek nieposiadających osob. pr. oraz wydatki zw. z ich poborem	20 623 898	23 465 793	25 915 127	27 930 917	30 959 345	30 634 918	29 354 996
II.10. Różne rozliczenia	11 772 970	11 436 242	12 287 013	11 098 734	11 647 345	12 619 603	12 138 889
II.11. Oświata i wychowanie	122 170	51 228	86 410	461 217	448 544	191 887	
II.12. Ochrona zdrowia	45 607	89 044	76 629	92 059	62 369	64 252	
II.13. Pomoc społeczna	3 882 328	5 813 575	7 074 579	7 256 631	7 033 143	7 130 144	7 205 800
II.14. Edukacyjna opieka wychowawcza		257 739	349 262	358 969	317 734	240 691	
II.15. Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	217 368	156 413	3 691 843	1 382 440	443 662	191 431	
II.16. Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	48 665	65 982	99 705	3 579	27 134	126 706	472 128
II.17. Kultura fizyczna i sport	422 902	638 344	104 217	315 048	351 719	1 452 294	400 000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu gminy oraz uchwał budżetowych

Dynamikę dochodów wg źródeł przedstawia Wykres 9. Wykres 10 prezentuje z kolei strukturę dochodów budżetu gminy w ujęciu działów klasyfikacji budżetowej wg planu na 2010 r.

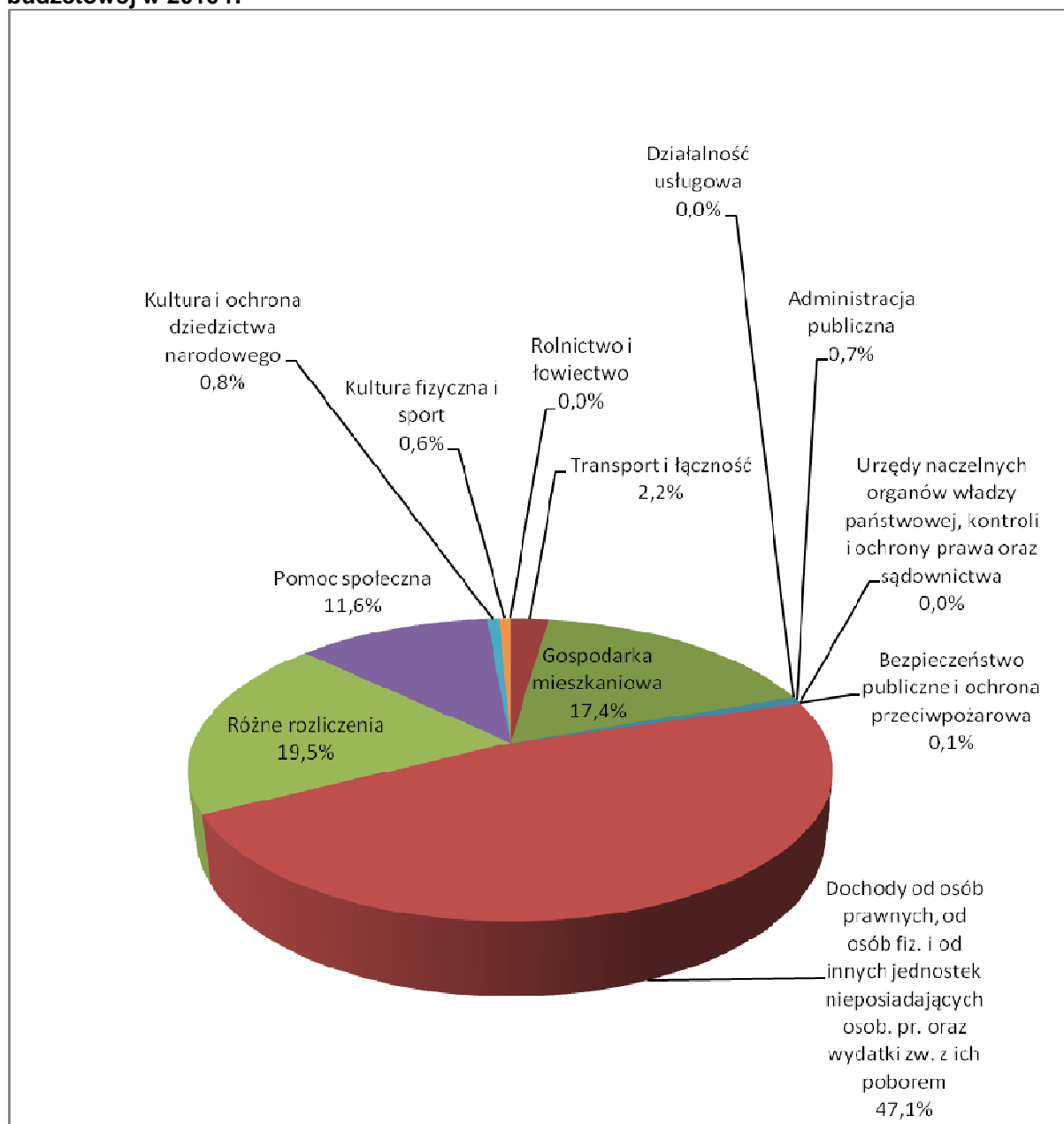
Wykres 9. Dochody Gminy Strzegom w latach 2004-2010

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 10. Struktura planowanych dochodów budżetu Gminy wg działów klasyfikacji budżetowej w 2010 r.

Źródło: Opracowanie własne.

Największy udział w dochodach ma dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem. Składają się na niego wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych, wpływy z podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od czynności cywilnoprawnych, podatków i opłat lokalnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych, wpływy z innych opłat stanowiących dochody jednostek samorządu terytorialnego na podstawie ustaw, udział gminy w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa. Niemal 1/5 stanowią także dochody z tytułu tzw. różnych rozliczeń (dział 758), obejmujące m.in. część oświatową subwencji ogólnej, część równoważącą

subwencji ogólnej, część rekompensującą subwencji ogólnej oraz inne rozliczenia finansowe (np. odsetki od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat).

Biorąc pod uwagę strukturę dochodów wg działów klasyfikacji budżetowej, można zauważyć m.in. **rosnący trend w poziomie dochodów w ramach działu 756** - *Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem*. Może to wynikać z podjęcia większych wysiłków w celu zwiększenia ściągalności podatków, a także stosunkowo dobrej koniunktury powodującej bieżące regulowanie zobowiązań podatkowych przez podatników. Pogorszenie koniunktury gospodarki światowej obserwowane na przełomie 2008 i 2009 r. miało jednak pewien wpływ na realizowane wpływy. Po ustąpieniu oznak kryzysu finansowego i gospodarczego, można się spodziewać utrzymania zakładanych wpływów, czy nawet ich zwiększenia w 2010 r.

Jak wskazano, waha się poziom dochodów majątkowych gminy (dział 700). Może to wynikać z trudności w realizacji planów sprzedaży składników majątkowych. Dochody z tytułu *gospodarki mieszkaniowej* mają znaczący udział w strukturze dochodów. Na dochody te składają się również m.in. dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze. **W najbliższych latach należy liczyć się ze spadkiem dochodów z tytułu sprzedaży składników majątkowych Gminy Strzegom**. Wynika to przede wszystkim ze zmniejszającego się nieustannie zasobu nieruchomości gminnych zarówno niezabudowanych, jak i zabudowanych z powodu prywatyzacji mienia komunalnego. Powierzchnia gruntów stanowiących własność Gminy zmniejsza się średnio corocznie o około 5- 10 hektarów. Zgodnie z informacją Naczelnika Wydziału Gospodarki Nieruchomościami i Zagospodarowania Przestrzennego UG w Strzegomiu, orientacyjna roczna wartość przychodów z tytułu sprzedaży składników majątkowych w latach następnych wynosi ok. 2 mln złotych.

Ważnym działem w strukturze dochodów budżetu gminy jest *Pomoc społeczna* (852). Dochody te pochodzą przede wszystkim z wpływów z dotacji celowych z budżetu państwa. W ostatnich kilku latach utrzymywały się one na w miarę stałym poziomie z tendencją do lekkiego wzrostu.

Dane historyczne pozwalają zaobserwować malejący trend w wielkości dochodów w ramach działu *Rolnictwo i łowiectwo*, obejmującego m.in. dochody z tytułu melioracji wodnych czy infrastruktury wodociągowej i sanitacyjnej wsi. Poziom dochodów z tego tytułu zmaleł od poziomu kilkuset tysięcy w 2004 r. do poziomu kilkunastu/kilkudziesięciu tysięcy w 2009 i 2010 r.

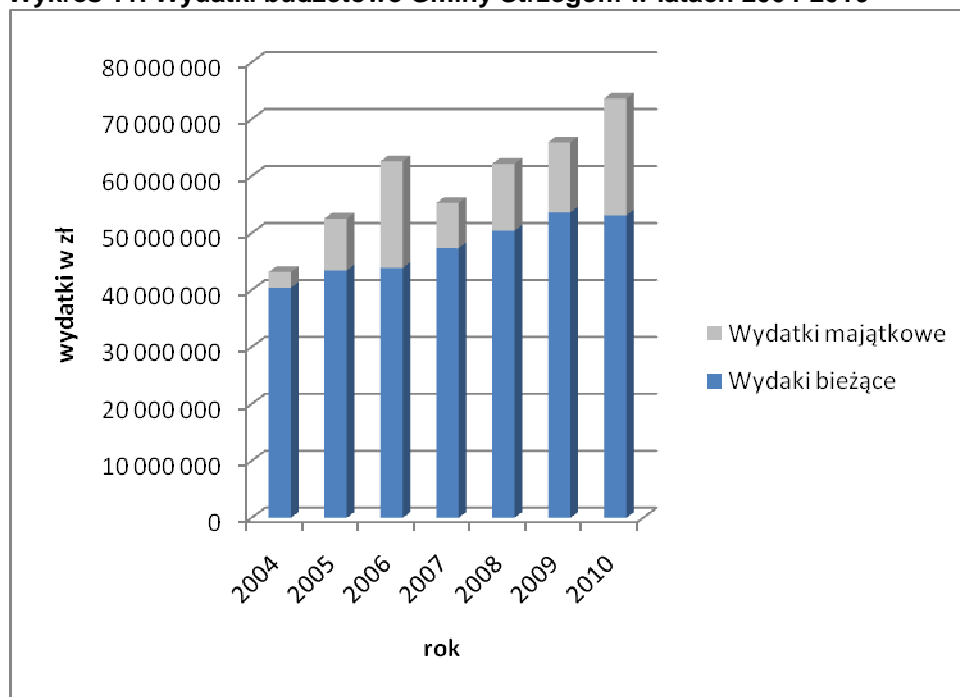

8.2 Analiza struktury wydatków budżetu gminy

W ramach wydatków budżetowych wyodrębnia się wydatki bieżące i majątkowe. Przy planowaniu wydatków budżetowych najczęściej w pierwszym rzędzie uwzględnia się wielkości wydatków bardziej „sztywnych” – bieżących, następnie planuje wydatki inwestycyjne.

Tendencje obserwowane w wielkościach wydatków budżetowych Gminy prezentuje poniższy wykres.

Wykres 11. Wydatki budżetowe Gminy Strzegom w latach 2004-2010

Źródło: Opracowanie własne.

W wielkościach wydatków bieżących można zaobserwować stałą tendencję wzrostową. Jeśli chodzi o wydatki majątkowe, zauważalny jest wzrost na przestrzeni lat 2004 i 2006. Wynika to z wdrażania przez Gminę znacznych inwestycji finansowanych z funduszy celowych oraz ze środków unijnych. Z kolei spadek wydatków inwestycyjnych w 2007 roku wynika z faktu, iż nie zostały rozpoczęte żadne zadania inwestycyjne, dla których przewidziano dofinansowanie unijne - w 2007 r. nie został ogłoszony żaden nabór w ramach programów unijnych, co umożliwiłoby starania Gminy o pozyskanie dofinansowania. Dopiero od 2008 roku Gmina rozpoczęła realizację zadań inwestycyjnych zgodnie z przewidywaniami. **W ujęciu wieloletnim obserwuje się również tendencję wzrostową wydatków majątkowych. Średnioroczna wysokość wydatków inwestycyjnych Gminy w okresie 2004-2009 wyniosła ok. 10 mln zł.**

Wydatki budżetowe przeanalizowano również według działów klasyfikacji budżetowej.

Największy udział w wydatkach budżetowych ma dział 801 – Oświata i wychowanie. Wielkość tych wydatków stanowi ok. 40% wydatków bieżących – w długim okresie obserwuje się niewielką tendencję spadkową tych wydatków w odniesieniu do wydatków bieżących. Na wydatki objęte tym działem klasyfikacji budżetowej składają się przede wszystkim wydatki związane z funkcjonowaniem szkół podstawowych, gimnazjów oraz przedszkoli i oddziałów przedszkolnych, koszty zespołów obsługi ekonomiczno-administracyjnej szkół, koszty dowożenia uczniów do szkół oraz wydatki związane z doształcaniem i doskonaleniem zawodowym nauczycieli. Od lat priorytetem działania władz Gminy jest utrzymanie oświaty na wysokim poziomie, jednak z roku na rok maleje wysokość subwencji oświatowej, co jest efektem malejącej liczby dzieci w gminie. Z kolei wydatki na oświatę nominalnie rosną (szczególnie w przeliczeniu na 1 ucznia), ponieważ muszą być zapewnione warunki do prowadzenia zajęć w niezmięnionej ilości placówek oświatowych.

Kolejnym działem, na który ponoszone są znaczące wydatki, jest dział **900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska**. Planuje się, że w 2010 r. wydatki te będą stanowić ok. 16% w budżecie gminy (w 2004 r. było to 8% wydatków budżetowych). Są to przede wszystkim koszty związane z inwestycjami z zakresu gospodarki ściekowej i ochrony wód, koszty oświetlenia ulic, dróg i placów, koszty związane z funkcjonowaniem zakładu gospodarki komunalnej, koszty utrzymania zieleni i oczyszczania gminy.

Duży udział w strukturze wydatków budżetowych mają wydatki związane z działem **700 – Gospodarka mieszkaniowa**. Dział ten obejmuje wydatki na gospodarkę gruntami i nieruchomościami, m.in. działania związane z rewitalizacją centrum miasta Strzegomia, budową budynku mieszkalnego i dworca autobusowego oraz zarządzaniem komunalnym budownictwem mieszkaniowym.

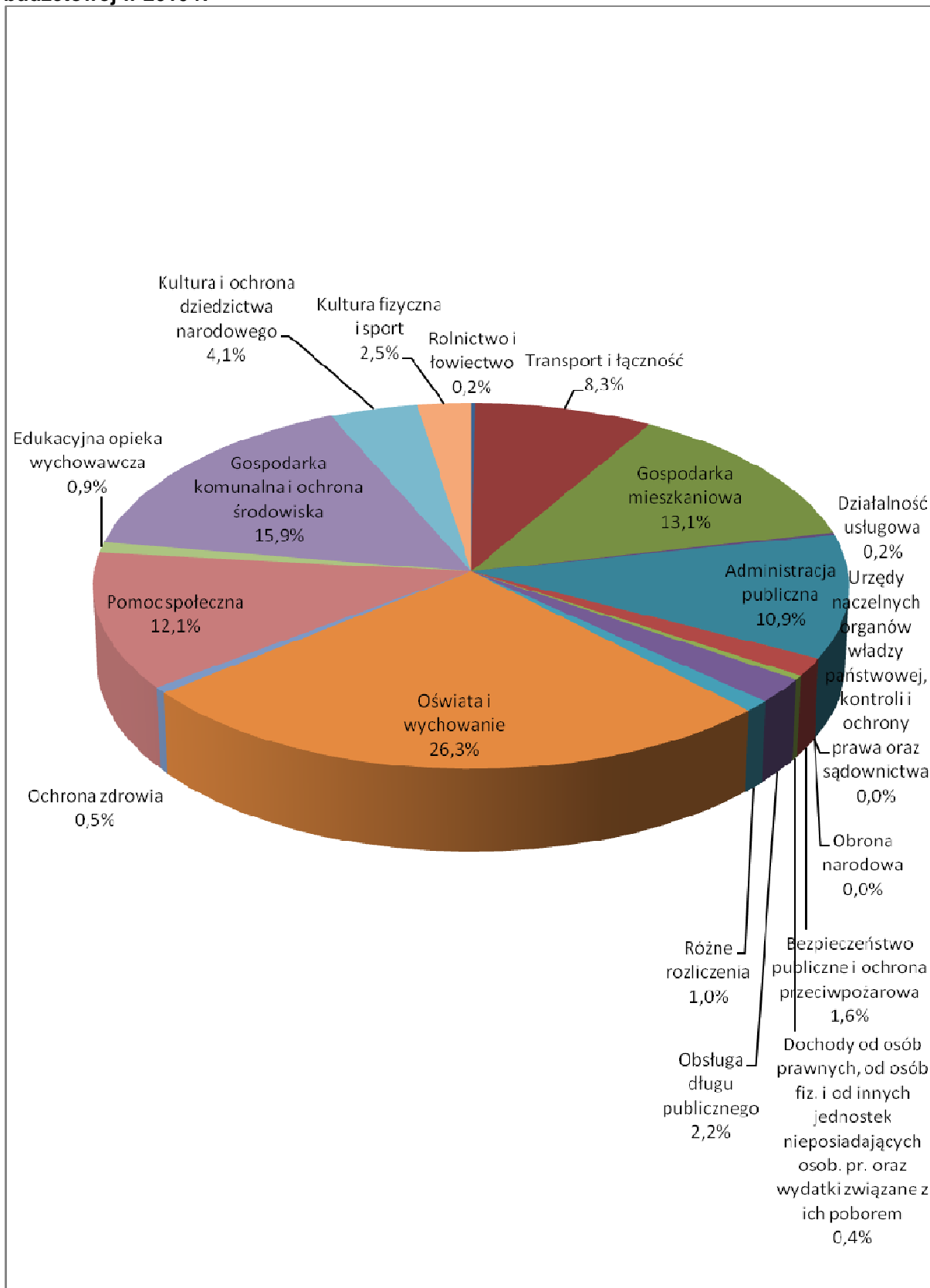
Tabela 49. Zestawienie wydatków budżetowych (wykonanie) z lat 2004-2009 oraz plan na 2010 r.

Pozycja	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	wykonanie (zł)	wykonanie (zł)	wykonanie (zł)	wykonanie (zł)	wykonanie (zł)	wykonanie (zł)	plan (zł)
I. Wydatki ogółem	43 134 440	52 542 727	62 592 543	55 287 051	62 178 043	65 925 006	73 627 556
I.1. Wydatki bieżące	40 387 160	43 448 822	43 900 167	47 349 837	50 422 988	53 635 831	53 127 029
I.2. Wydatki majątkowe	2 747 280	9 093 905	18 692 376	7 937 214	11 755 055	12 289 175	20 500 527
II. Wydatki ogółem wg działów	43 134 440	52 542 727	62 592 543	55 287 051	62 178 043	65 925 006	73 627 556
II.1. Rolnictwo i łowiectwo	346 529	1 755 366	1 650 318	677 255	799 620	696 490	129 600
II.2. Transport i łączność	1 634 124	1 785 543	1 349 188	2 181 499	4 783 382	5 451 799	6 076 387
II.3. Gospodarka mieszkaniowa	4 318 428	4 605 908	4 513 365	4 724 680	7 655 715	5 996 375	9 630 000
II.4. Działalność usługowa	244 438	113 988	109 804	214 803	313 473	450 358	153 000
II.5. Administracja publiczna	5 010 200	5 923 832	6 110 891	7 693 233	7 131 994	7 581 974	8 038 900
II.6. Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	51 150	137 210	91 500	53 338	4 086	53 433	4 645
II.7. Obrona narodowa	500	500	500	1 000	1 000		
II.8. Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	581 575	729 649	685 816	741 838	1 202 819	1 045 311	1 177 029
II.9. Dochody od osób prawnych, od osób fiz. i od innych jednostek nieposiadających osob. pr. oraz wydatki związane z ich poborem	72 061	87 146	95 414	93 223	143 681	213 349	270 000
II.10. Obsługa długu publicznego	399 783	477 712	531 066	716 031	741 735	962 784	1 620 000
II.11. Różne rozliczenia	90 326	136 261	75 148	99 849	108 084	146 777	737 500
II.12. Oświata i wychowanie	16 531 147	16 792 501	16 956 723	18 365 409	18 645 431	20 948 015	19 334 330
II.13. Ochrona zdrowia	1 448 644	191 381	209 294	270 702	528 447	619 523	400 000
II.14. Pomoc społeczna	5 632 424	7 541 681	8 731 883	8 946 162	8 519 140	8 597 690	8 887 100
II.15. Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej						3 072	
II.16. Edukacyjna opieka wychowawcza	357 377	671 288	809 383	801 954	809 110	826 780	666 170
II.17. Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3 262 920	6 813 508	9 364 285	5 355 000	6 122 026	5 376 774	11 684 976
II.18. Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 670 200	1 868 158	1 827 277	1 936 332	2 598 379	3 170 049	2 998 617

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu gminy oraz uchwał budżetowych

Wykres 12. Struktura planowanych wydatków budżetu Gminy wg działów klasyfikacji budżetowej w 2010 r.

Źródło: Opracowanie własne

Znaczące wydatki ponoszone są przez Gminę na dział **852 – Pomoc społeczna**. Są to wydatki związane z zapewnieniem świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego, zasiłków i pomocy w naturze oraz składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, ze sfinansowaniem dodatków mieszkaniowych, usług opiekuńczych oraz wydatki na funkcjonowanie ośrodka pomocy społecznej. Wydatki te pokrywane są przede wszystkim z dotacji celowych z budżetu państwa. Poziom tych wydatków w porównaniu do lat wcześniejszych wzrasta.

Dział **750 – Administracja publiczna** stanowi ważny element w strukturze wydatków budżetowych, a obejmuje głównie wydatki związane z funkcjonowaniem urzędu miejskiego i rady miejskiej oraz z promocją jednostki. W 2004 r. wydatki te były niższe (na poziomie ok. 5 mln zł), zaś w planie na 2010 r. przewidziano, że będą się kształtować na poziomie ok. 8 mln zł.

Wydatki na pozostałe działy klasyfikacji budżetowej mają nieco mniejsze znaczenie w strukturze budżetu – ich udział nie przekracza 10%.

8.3 Analiza wydatków inwestycyjnych

Poniższe zestawienie oraz wykres zawierają informacje o planowanych i wykonanych w ostatnich kilku latach wydatkach na zadania inwestycyjne. Analiza wydatków według działów klasyfikacji budżetowej pozwala zauważyć, że **największe wydatki zostały poniesione na zadania inwestycyjne w ramach działu 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska** (wykonanie oraz plan w okresie 2004-2010 na kwotę łączną ok. 24 mln zł). Przy czym najwięcej wydano w 2005 i 2006 r. oraz duże wydatki w tym zakresie zaplanowano w 2009 i 2010 r. W ramach tych wydatków zrealizowano przede wszystkim zadanie obejmujące rekultywację składowiska odpadów komunalnych w Żółkiewce oraz budowę linii technologicznej odwodnienia, zagęszczania i higienizacji osadów na MOŚ w Strzegomiu.

Znaczne wydatki gmina ponosi na zadania inwestycyjne z działu 600 – Transport i łączność, szczególnie duże w ostatnich trzech latach. Z wydatków tych finansowane są przede wszystkim modernizacje i przebudowy dróg, w tym przebudowa ul. Ceglanej w Strzegomiu, remont nawierzchni ul. Sikorskiego w Strzegomiu, remont nawierzchni drogi gminnej Nr 110754D od drogi krajowej Nr 5 do Morawy; przebudowa nawierzchni ul. Niepodległości w Strzegomiu wraz z przebudową skrzyżowania ulic: Niepodległości-Kościuszki oraz rozbiórką dwóch wiaduktów, dofinansowanie zadania „Budowa obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 374 i DK5”.

Gmina ponosi także spore wydatki na inwestycje związane z Gospodarką mieszkaniową, rzędu kilku milionów złotych rocznie w ostatnich 3 latach. Do najważniejszych inwestycji finansowanych (lub planowanych do sfinansowania) w ramach tego działu należy uzbrojenie podstrefy WSSE

w Strzegomiu, rewitalizacja centrum miasta Strzegomia, budowa dworca autobusowego oraz budowa budynku mieszkalnego przy ul. Świdnickiej w Strzegomiu.

Istotną pozycję w wydatkach inwestycyjnych zajmuje też dział **926 – Kultura fizyczna i sport**. W szczególności w roku 2006 wydatki związane z tą sferą aktywności gminy były bardzo wysokie – ponad 8 mln zł. W ramach tych wydatków sfinansowane zostało zadanie inwestycyjne obejmujące przebudowę basenów odkrytych w Strzegomiu w celu uatrakcyjnienia bazy dla kontaktów w sektorze turystycznym i społeczno-gospodarczym. Z kolei w 2009 r. zrealizowano projekt „Blisko Boisko”, obejmujący budowę nowoczesnego boiska ze sztuczną murawą przy Gimnazjum nr 2 w Strzegomiu. Rozpoczęto także realizację zadania ORLIK – Moje Boisko, obejmujące zagospodarowanie OSiR w Strzegomiu.

Wydatki inwestycyjne mniejszego rzędu (w okresie 2004-2010 – wg planów) realizowane są w ramach działów 801 – *Oświata i wychowanie*, 010 – *Rolnictwo i łowiectwo* oraz 921 – *Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego* – rzędu ok. 3 mln zł każdy w badanym okresie. Zadania inwestycyjne obejmowały m.in. w 2007 i 2008 r. w dziale 801: remonty i przebudowy obiektów szkolnych i przedszkolnych, w tym wymiany instalacji c.o. i modernizacje systemów ogrzewania. W ramach inwestycji z zakresu *Rolnictwa i łowiectwa* wykonano przede wszystkim sieć kanalizacji sanitarnej we wsi Graniczna umożliwiającą przesył ścieków do oczyszczalni ścieków w Strzegomiu. Z kolei w ramach działu 921 Gmina zrealizowała przede wszystkim zadania obejmujące remonty świetlic wiejskich oraz Strzegomskiego Centrum Kultury.

Analiza danych z zakresu wykonania wydatków inwestycyjnych pozwala zauważyć, że wykonanie kształtuje się na średnim poziomie 80%. Biorąc pod uwagę fakt, że w planach wydatków ujmowane są zadania inwestycyjne, dla których planuje się pozyskanie dofinansowania ze źródeł zewnętrznych (dofinansowanie to nie jest pewne i jest uzależnione m.in. od terminowego realizowania harmonogramu naborów oraz od prowadzonych konkursów; ponadto udział w naborze nie stanowi gwarancji otrzymania dotacji UE), **wykonanie wydatków inwestycyjnych można określić jako dość wysokie.** Szczególnie niskie wykonanie w 2007 r., jak już wspomniano wcześniej, wynikało m.in. z braku ogłoszonych naborów dla projektów, dla których przewidziano dofinansowanie ze środków unijnych.

Tabela 50 Zestawienie wydatków gminy Strzegom na zadania inwestycyjne w latach 2004-2010

Nr działu	Nazwa działu	2004			2005			2006			2007		
		plan (zł)	wykonanie (zł)	wykonanie (%)	plan (zł)	wykonanie (zł)	wykonanie (%)	plan (zł)	wykonanie (zł)	wykonanie (%)	plan (zł)	wykonanie (zł)	wykonanie (%)
010	Rolnictwo i łowiectwo	104 993	104 992	100	1 498 389	1 472 119	98	1 366 186	1 365 579	100	6 794 310	287 317	4
600	Transport i łączność	1 090 472	1 089 425	100	1 076 189	1 063 892	99	688 870	641 681	93	1 549 570	1 459 779	94
700	Gospodarka mieszkaniowa	25 000	25 000	100	552 904	543 690	98	1 066 020	966 619	91	1 779 837	984 229	55
710	Działalność usługowa	50 000	49 293	99	10 000	10 000	100	8 400	8 304	99	150 000	41 830	28
750	Administracja publiczna	42 600	41 587	98	435 569	428 868	98	708 960	688 244	97	1 240 384	1 239 442	100
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa				70 000	69 994	100	16 000	9 000	56	50 000	42 388	85
758	Różne rozliczenia	46 380	46 480	100	70 000	62 337	89						
801	Oświata i wychowanie	44 650	276 650	620	79 000	62 834	80	319 520	288 170	90	944 472	848 014	90
851	Ochrona zdrowia				30 000	0	0						
852	Pomoc społeczna	12 000	12 000	100	2 500	2 500	100				58 000	56 413	97
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 148 884	381 240	33	6 621 457	3 474 989	52	6 370 351	6 107 315	96	2 191 685	1 896 435	87
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	147 590	124 999	85	288 700	156 923	54	224 330	220 128	98	520 000	124 440	24
926	Kultura fizyczna i sport	595 600	595 614	100	1 781 535	1 745 759	98	8 400 705	8 397 335	100	966 760	956 927	99
	RAZEM	3 308 169	2 747 280	83	12 516 243	9 093 906	73	19 169 342	18 692 376	98	16 245 018	7 937 214	49

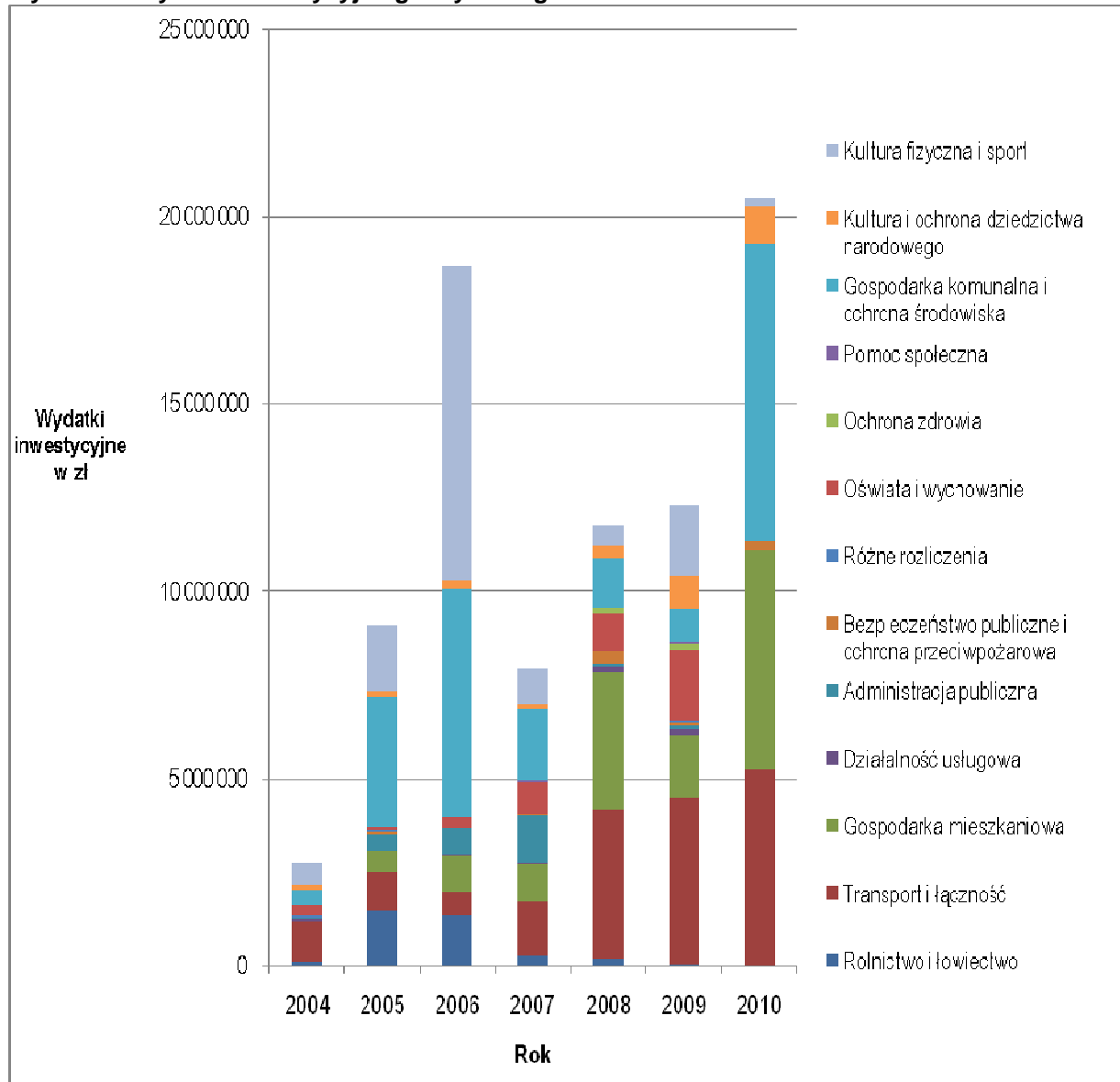

Nr działu	Nazwa działu	2008			2009			2010
		plan (zł)	wykonanie (zł)	wykonanie (%)	plan (zł)	wykonanie (zł)	wykonanie (%)	plan (zł)
010	Rolnictwo i łowiectwo	236 413	226 427	96	79 193	50 392	64	
600	Transport i łączność	4 002 840	3 965 647	99	4 922 295	4 415 386	90	5 241 000
700	Gospodarka mieszkaniowa	4 210 596	3 663 162	87	1 691 982	1 688 028	100	5 850 000
710	Działalność usługowa	167 288	164 052	98	160 900	159 706	99	
750	Administracja publiczna	46 500	43 792	94	105 500	103 088	98	
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	372 000	361 800	97	85 600	85 600	100	250 000
758	Różne rozliczenia	117 700	0	0	70 400	43 668	62	
801	Oświata i wychowanie	968 161	968 144	100	1 916 571	1 889 562	99	
851	Ochrona zdrowia	170 000	168 653	99	192 000	189 177	99	
852	Pomoc społeczna	4 500	3 936	87	4 200	4 200	100	
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 323 408	1 311 686	99	2 623 421	901 765	34	7 950 000
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	447 060	335 329	75	892 105	890 022	100	979 527
926	Kultura fizyczna i sport	868 268	542 425	62	1 879 000	1 868 579	99	230 000
RAZEM		12 934 734	11 755 055	91	14 623 167	12 289 175	84	20 500 527

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 13 Wydatki inwestycyjne gminy Strzegom w latach 2004-2010

Źródło: Opracowanie własne

8.4 Podsumowanie

Analiza struktury dochodów i wydatków budżetu gminy Strzegom w ostatnich latach (wykonanie 2004-2009 oraz plan na 2010 r.) pozwala zauważyć rosnący trend w ogólnych wartościach – **zarówno poziom dochodów, jak i wydatków wykazuje tendencję wzrostową**. Ponadto można zaobserwować, że przyjmowane plany w zakresie dochodów są dość ostrożne, zaś w trakcie roku budżetowego **wpływy z tytułu dochodów okazywały się wyższe**. Z kolei **wykonanie wydatków nie przekracza zakładanych planów, co pozwala utrzymać deficyt budżetowy poniżej zaplanowanych poziomów**.

Podobnie jak w przypadku innych jednostek samorządu terytorialnego gmina Strzegom zamyka rok budżetowy **deficytem budżetowym**. W planie na 2010 r. wynosi on ok. 11 mln zł, a jego pokrycie przewiduje się z kredytów i pożyczek oraz z emisji obligacji. W 2009 r. deficyt wyniósł ostatecznie nieco ponad 2 mln zł, w 2008 r. deficyt wyniósł ponad 2,5 mln zł, podobnie w 2004 r. W 2005 i 2006 r. deficyt budżetowy gminy kształtował się na poziomie 4,5 – 5 mln zł. Jedynie rok 2007 zamknął się nadwyżką budżetową w wysokości ok. 6,3 mln zł, co prawdopodobnie było efektem nie zrealizowania wydatków inwestycyjnych przewidzianych do dofinansowania unijnego z uwagi na brak ogłoszonych naborów.

Jednakże o sytuacji finansowej Gminy nie świadczy wysokość deficytu budżetowego, który jest zjawiskiem typowym w jednostkach samorządu terytorialnego, a wypłacalność i płynność budżetu Gminy. W tym zakresie sytuacja budżetu Gminy Strzegom jest bardzo korzystna.

W ramach wykonania budżetu 2009 r. przy deficycie ok. 2 mln Gmina odnotowała bardzo wysoką (ponad 9 mln zł) kwotę wolnych środków budżetowych na koniec roku (na koniec 2008 r. również odnotowano wysoką wartość wolnych środków - ok. 6 mln zł.). Wynika ona głównie z emisji obligacji komunalnych w wysokości 7 mln zł w 2009 r. Środki te będą mogły być wykorzystane w 2010 r. i latach następnych na spłatę istniejących zobowiązań, ograniczenie zaciągania nowych zobowiązań na finansowanie planowanego deficytu budżetowego i/lub prowadzenie aktywniejszej polityki inwestycyjnej.

9 Analiza prognozy poziomu zadłużenia Gminy

9.1 Wskaźniki zadłużenia – „stara” ustawa o finansach publicznych

Analizy poziomu zadłużenia Gminy dokonano na podstawie analizy *Prognozy kwoty długu i spłat na rok 2010 i lata następne* stanowiącej Załącznik nr 13 do Uchwały Nr 82/09 Rady Miejskiej w Strzegomiu z dnia 29 grudnia 2009 r. - Tabela 51. **Wartości prognozy dla roku 2009 zaktualizowano zgodnie ze Sprawozdaniem z wykonania budżetu Gminy Strzegom za 2009 r.** Dla potrzeb interpretacyjnych dodano jeszcze wybrane wartości dla okresu 2004-2008 na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów w kolejnych latach.

Zadłużenie Gminy na koniec 2009 r. oraz w kolejnych kilku latach, biorąc pod uwagę wartości wskaźników zadłużenia i obsługi zadłużenia zgodnie z *Ustawą z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych* [„stara” ufp] **są na średnim poziomie.**

Zgodnie z prognozą wskaźnik obciążenia budżetu Gminy spłatą i obsługą długu (udział % spłaty w danym roku rat kredytów, pożyczek wraz z odsetkami do planowanych/wykonanych dochodów po uwzględnieniu wyłączeń⁷) w 2009 r. wyniósł ok. 4,6%, w 2010 r. wyniesie ok. 6,7%, w 2011 r. ok. 7,6% (ok. 10% bez uwzględnienia wyłączeń), w 2012 r. ma wynieść ok. 6% (ok. 9% bez uwzględnienia wyłączeń), w kolejnych latach – między 5 a 8,5%. Mimo stosunkowo wysokiej wartości tych wskaźników są one jednakże w dalszym ciągu **o ponad 40%-60% niższe od wartości maksymalnej określonej w „starej” ufp wynoszącej 15%.**

Wyższe wartości w odniesieniu do limitów określonych w ufp z 30 czerwca 2005 r. (60%) osiągają wskaźniki łącznej kwoty długu jednostki (z uwzględnieniem wyłączeń⁸). Na koniec 2009 r. wartość ta wyniosła ok. 33,2%, w 2010 r. – ok. 48,2%, w 2011 r. – ok. 55,1% (bez uwzględnienia wyłączeń aż ok. 59,3%), w latach 2012-2013 – powyżej 50%.

Szczególnie wysoki poziom zadłużenia Gminy w okresie 2010-2013 wynika głównie z zaplanowanych wielkości emisji obligacji komunalnych. Należy jednakże zaznaczyć,

⁷ Ograniczeń nie stosuje się do: 1) emitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek zaciągniętych w związku ze środkami określonymi w umowie zawartej z podmiotem dysponującym funduszami strukturalnymi lub Funduszem Spójności Unii Europejskiej; 2) poręczeń i gwarancji udzielonych samorządowym osobom prawnym realizującym zadania jednostki samorządu terytorialnego z wykorzystaniem środków pochodzących z funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności Unii Europejskiej.

⁸ Ograniczeń, nie stosuje się do emitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek zaciąganych w związku ze środkami określonymi w umowie zawartej z podmiotem dysponującym funduszami strukturalnymi lub Funduszem Spójności Unii Europejskiej.

że wielkości tych wykupów urealnią się w przypadku wykonania bardzo wysokich prognozowanych wydatków inwestycyjnych w latach 2010-2011 i związaną z nimi koniecznością sfinansowania deficytu budżetowego poprzez kolejne emisje obligacji komunalnych.

Tabela 51. Prognoza kwoty długu i spłat na rok 2010 i lata następne

Wyszczególnienie	Wykonanie					Prognoza												
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
I. DOCHODY OGÓŁEM, w tym:	48 089 851	57 291 289	61 644 255	59 444 049	63 873 283	62 299 493	63 500 000	64 500 000	65 000 000	65 500 000	65 308 474	65 800 000	65 400 000	66 260 000	66 400 000	66 377 164	66 600 000	66 700 000
Dochody własne	29 437 289	38 881 687	42 316 750	39 945 928	43 411 658	41 448 282	42 500 000	43 300 000	43 600 000	44 000 000	43 408 474	43 800 000	43 400 000	44 260 000	43 400 000	43 377 164	43 600 000	43 700 000
Subwencje	11 311 607	10 495 334	10 914 349	11 647 345	12 619 603	12 138 889	12 200 000	12 300 000	12 400 000	12 500 000	12 900 000	13 000 000	13 000 000	13 000 000	13 500 000	13 500 000	13 500 000	13 500 000
Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa oraz innych jednostek sektora finansów publicznych	7 340 955	7 914 268	8 413 156	7 850 776	7 842 022	8 712 322	8 800 000	8 900 000	9 000 000	9 000 000	9 000 000	9 000 000	9 000 000	9 000 000	9 500 000	9 500 000	9 500 000	9 500 000
II. WYDATKI OGÓŁEM	52 542 727	62 592 543	55 287 051	62 178 043	65 925 006	73 627 556	68 100 000	63 200 000	62 300 000	61 400 000	61 500 000	62 100 000	62 200 000	62 700 000	62 800 000	62 900 000	63 100 000	63 200 000
Wydatki bieżące	43 448 822	43 900 167	47 349 837	50 422 988	53 635 831	53 127 029	53 100 000	53 200 000	53 300 000	53 400 000	53 500 000	53 600 000	53 700 000	53 800 000	53 900 000	54 000 000	54 100 000	54 200 000
Wydatki majątkowe	9 093 905	18 692 376	7 937 214	11 755 055	12 289 175	20 500 527	15 000 000	10 000 000	9 000 000	8 000 000	8 000 000	8 500 000	8 500 000	8 900 000	8 900 000	8 900 000	9 000 000	9 000 000
III. WYNIK FINANSOWY (I - II)	-4 452 876	-5 301 254	6 357 204	-2 733 994	-2 051 723	-11 328 063	-4 600 000	1 300 000	2 700 000	4 100 000	3 808 474	3 700 000	3 200 000	3 560 000	3 600 000	3 477 164	3 500 000	3 500 000
Finansowanie przychody - rozchody	4 452 876	5 301 254	-6 357 204	2 733 994	11 688 796	11 328 063	4 600 000	-1 300 000	-2 700 000	-4 100 000	-3 808 474	-3 700 000	-3 200 000	-3 560 000	-3 600 000	-3 477 164	-3 500 000	-3 500 000
Przychody ogółem	6 058 371	10 418 153	35 462	5 030 821	13 644 398	13 854 226	8 931 600	2 945 564	1 600 000	200 000	0	0	0	0	0	0	0	0
Kredyty i pożyczki					800 000	4 854 226	8 931 600	2 945 564	1 600 000	200 000								
Obligacje jednostek samorządowych					7 000 000	9 000 000												
Wolne środki					5 844 398													
Poziom obsługi długu (spłaty rat w danym roku) z tego:	2 083 207	5 647 965	7 108 697	3 038 562	2 918 386	4 146 163	6 331 600	5 845 564	5 700 000	5 500 000	4 908 474	4 700 000	4 050 000	4 360 000	4 400 000	3 977 164	3 800 000	3 700 000
Rozchody, w tym:	1 605 495	5 116 899	6 392 666	2 296 827	1 955 602	2 526 163	4 331 600	4 245 564	4 300 000	4 300 000	3 808 474	3 700 000	3 200 000	3 560 000	3 600 000	3 477 164	3 500 000	3 500 000
Raty kredytu	605 495	3 416 899	4 092 666	1 196 827	1 055 602	946 163	1 151 600	965 564	1 100 000	1 100 000	608 474	500 000	0	500 000	2 000 000	3 477 164	3 500 000	3 500 000
Wykup papierów wartościowych	1 000 000	1 700 000	2 300 000	1 100 000	900 000	1 580 000	3 180 000	3 280 000	3 200 000	3 200 000	3 200 000	3 200 000	3 200 000	3 060 000	1 600 000			
w tym: spłaty podlegające wyłączeniu (art. 169 ust. 3 ufp)	0	2 687 199	1 174 222	0	0	0	1 500 000	2 000 000	3 518 103	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozchody po uwzględnieniu wyłączeń (art. 169 ust. 3 ufp)	1 605 495	2 429 700	5 218 444	2 296 827	1 955 602	2 526 163	2 831 600	2 245 564	781 897	4 300 000	3 808 474	3 700 000	3 200 000	3 560 000	3 600 000	3 477 164	3 500 000	3 500 000
Odsetki	477 712	531 066	716 031	741 735	962 784	1 620 000	2 000 000	1 600 000	1 400 000	1 200 000	1 100 000	1 000 000	850 000	800 000	800 000	500 000	300 000	200 000
Udzielone poręczenia																		
Udział % spłaty w danym roku rat kredytów, pożyczek wraz z odsetkami do planowanych wykonanych dochodów (art. 169 ust. 1 ufp)	4,33%	9,86%	11,53%	5,11%	4,57%	6,66%	9,97%	9,06%	8,77%	8,40%	7,52%	7,14%	6,19%	6,58%	6,63%	5,99%	5,71%	5,55%
Udział % spłaty w danym roku rat kredytów, pożyczek wraz z odsetkami do planowanych/wykonanych dochodów po uwzględnieniu wyłączeń (art.169 ust.3 ufp)	4,33%	5,17%	9,63%	5,11%	4,57%	6,66%	7,61%	5,96%	3,36%	8,40%	7,52%	7,14%	6,19%	6,58%	6,63%	5,99%	5,71%	5,55%
Łączna kwota długu na koniec roku budżetowego	11 236 754	16 513 059	13 594 615	15 378 533	21 222 930	32 545 638	37 645 638	36 345 638	33 645 638	29 345 638	25 537 164	21 837 164	18 637 164	15 177 164	11 477 164	8 000 000	4 000 000	0
Obligacje jednostek samorządowych					19 700 000	27 120 000	23 940 000	20 660 000	17 460 000	14 260 000	11 060 000	7 860 000	4 660 000	1 600 000				
Kredyty i pożyczki					1 522 930	5 425 638	13 705 638	15 685 638	16 185 638	15 085 638	14 477 164	13 977 164	13 977 164	13 577 164	11 477 164	8 000 000	4 000 000	
Kwota długu podlegająca wyłączeniom (art.170 ust.3 ufp)						2 512 128	2 627 975	1 878 000										
Kwota długu z uwzględnieniem ustawowych wyłączeń (art. 170 ust.3 ufp)					21 222 930	30 033 510	35 017 663	34 467 638	33 645 638	29 345 638	25 537 164	21 837 164	18 637 164	15 177 164	11 477 164	8 000 000	4 000 000	0
Udział % łącznej kwoty długu na koniec roku budżetowego do dochodów (art. 170 ust.1)	23,37%	28,82%	22,05%	25,87%	33,23%	52,24%	59,28%	56,35%	51,76%	44,80%	39,10%	33,19%	28,50%	22,91%	17,28%	12,05%	6,01%	0,00%
Udział % łącznej kwoty długu na koniec roku budżetowego z uwzględnieniem ustawowych wyłączeń (art. 170 ust.3 ufp.)	23,37%	28,82%	22,05%	25,87%	33,23%	48,21%	55,15%	53,44%	51,76%	44,80%	39,10%	33,19%	28,50%	22,91%	17,28%	12,05%	6,01%	0,00%

* Jako ufp rozumie się Ustawę z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych.

Pełniejszą analizę prognozowanych wartości zadłużenia w okresie 2010-2011 (wartości planowane) umożliwiła wskazanie występujących relacji w zakresie wartości planowanych i wykonanych dochodów i wydatków z budżetu gminy w okresach historycznych.

Jak wskazano już w podrozdziale *Analiza struktury dochodów budżetu gminy*, **plany dochodów są przeważnie dosyć ostrożne, zaś w trakcie roku budżetowego wpływy okazywały się większe** (średnio w okresie 2004-2009⁹ o ok. 8% - szczegółowa analiza w poniższej tabeli). Ponadto **w ostatnich latach obserwowana była stosunkowo wysoka dynamika dochodów Gminy, znacznie wykraczająca poza wielkość inflacji występującej w tym okresie** – mamy więc do czynienia ze wzrostami realnymi. Konfrontując te obserwacje z prognozowaną wielkością i dynamiką wielkości dochodów ogółem w prognozie długu, można przewidywać, że **rzeczywiste wykonane dochody jednostki w długim okresie będą wyższe od prognozowanych** (choć w latach 2010-2011 prawdopodobnie można będzie jeszcze zaobserwować negatywne skutki ogólnoswiatowego kryzysu finansowego). Jest to **czynnik wpływający na obniżenie wielkości wskaźników długu i obsługi zadłużenia** (wyższa wartość mianownika w formule na wyliczenie wskaźników) **oraz zwiększający wielkość nadwyżki operacyjnej pozwalającej w większym stopniu finansować politykę inwestycyjną z własnych środków i z mniejszymi zobowiązaniami.**

Tabela 52. Wykonanie i dynamika dochodów budżetowych

Rok	Wyszczególnienie	I.	I.1.	I.1.1.	I.1.2.	I.2.	I.3.
		Dochody ogółem	Dochody własne	w tym dochody z majątku gminy	w tym: pozostałe dochody własne	Dotacje celowe	Subwencja ogólna
2004	wykonanie (zł)	44 138 073	26 414 429	6 132 403	20 282 026	5 946 057	11 777 587
	wykonanie (%)	104,0%	106,6%	104,6%	107,2%	100,2%	100,0%
2005	wykonanie (zł)	48 089 851	29 437 289	4 963 369	24 473 920	7 340 955	11 311 607
	wykonanie (%)	101,8%	103,1%	91,4%	105,8%	99,8%	100,0%
	dynamika (rok poprz.=100%)	109,0%	111,4%	80,9%	120,7%	123,5%	96,0%
2006	wykonanie (zł)	57 291 289	38 881 687	6 456 290	32 425 397	7 914 268	10 495 334
	wykonanie (%)	106,7%	110,4%	109,4%	110,6%	99,3%	100,0%
	dynamika (rok poprz.=100%)	119,1%	132,1%	130,1%	132,5%	107,8%	92,8%
2007	wykonanie (zł)	61 644 255	42 316 750	8 409 686	33 907 064	8 413 156	10 914 349
	wykonanie (%)	111,0%	117,0%	168,0%	108,8%	98,0%	100,0%
	dynamika (rok poprz.=100%)	107,6%	108,8%	130,3%	104,6%	106,3%	104,0%
2008	wykonanie (zł)	59 444 049	39 945 928	1 846 007	38 099 921	7 850 776	11 647 345
	wykonanie (%)	104,8%	107,5%	63,4%	111,3%	99,2%	100,0%
	dynamika (rok poprz.=100%)	96,4%	94,4%	22,0%	112,4%	93,3%	106,7%
2009	wykonanie (zł)	63 873 283	43 411 658	6 770 024	36 641 634	7 842 022	12 619 603
	wykonanie (%)	116,4%	126,8%	458,7%	111,8%	95,5%	101,3%
	dynamika (rok poprz.=100%)	107,5%	108,7%	366,7%	96,2%	99,9%	108,3%
2010	plan (zł)	62 299 493	41 448 282	8 821 000	32 627 282	8 712 322	12 138 889
	dynamika (rok poprz.=100%)	97,5%	95,5%	130,3%	89,0%	111,1%	96,2%
ŚREDNIE WYKONANIE 2004-2009		105,7%	108,9%	107,4%	108,7%	99,3%	100,0%

Źródło: Opracowanie własne.

⁹ Wielkości procentowe wykonania w 2009 r. wyliczono jako stosunek poszczególnych wykonanych wartości do wartości planowanych z uchwały budżetowej na 2009 r. z 30. grudnia 2008 r.

Drugą główną determinantą generowania deficytu budżetu i konieczności uzupełniania go środkami ze zobowiązań są nakłady inwestycyjne. Analizę tych nakładów w okresie 2004-2010 przedstawiono w podrozdziale *Analiza wydatków inwestycyjnych*. Podsumowanie porównania wielkości planów i wykonania tych wydatków przedstawia poniższa tabela. Średnie wykonanie nakładów inwestycyjnych w latach 2004-2009 wynosiło ok. 80%, co należy uznać za wysoki wynik. Jednakże uwzględnienie tej obserwacji do interpretacji prognozy długu może wskazywać, że czynnik ten wpłynie na występowanie mniejszego od założonego w prognozie zapotrzebowania na zaciągnięcie zobowiązań, co wpłynie prawdopodobnie na wystąpienie rzeczywistych niższych wartości wskaźników długu i obsługi zadłużenia od prognozowanych.

Tabela 53. Wykonanie zaplanowanych nakładów inwestycyjnych

Rok	Wyszczególnienie	Wartość
2004	plan (zł)	3 308 169,00
	wykonanie (zł)	2 747 279,89
	wykonanie (%)	83,0%
2005	plan (zł)	12 516 243,00
	wykonanie (zł)	9 093 906,02
	wykonanie (%)	72,7%
2006	plan (zł)	19 169 342,00
	wykonanie (zł)	18 692 375,53
	wykonanie (%)	97,5%
2007	plan (zł)	16 245 018,00
	wykonanie (zł)	7 937 214,34
	wykonanie (%)	48,9%
2008	plan (zł)	12 934 734,00
	wykonanie (zł)	11 755 054,57
	wykonanie (%)	90,9%
2009	plan (zł)	16 959 200,00
	wykonanie (zł)	12 289 175,00
	wykonanie (%)	72,5%
2010	plan (zł)	20 500 527,00
ŚREDNIE WYKONANIE 2004-2009		77,6%

Źródło: Opracowanie własne.

Podsumowując można stwierdzić, że **istnieją istotne przesłanki do uznania, że bardziej prawdopodobne jest wystąpienie korzystniejszych zjawisk w zakresie budżetu od prognozowanych**. Mimo że analizowana prognoza zadłużenia przedstawia stosunkowo niekorzystny wariant sytuacji finansowej Gminy o niższym prawdopodobieństwie wystąpienia, i w tym wariacie zachowany zostaje dopuszczalny poziom zadłużenia jednostki zgodnie z regułami określonymi w „starej” ufp.

9.2 Elastyczny wskaźnik limitujący spłatę zadłużenia – „nowa” ustawa o finansach publicznych

W ramach analizy możliwości inwestycyjnych Gminy dokonano uproszczonej analizy limitu zadłużenia Gminy w oparciu o nowy elastyczny wskaźnik limitujący spłatę zadłużenia określony w *Ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych* [„nowa” ufp]. Nowy wskaźnik pojawił się zamiast limitów, które pozwalały samorządom zadłużać się do wysokości 60% swoich dochodów, a obciążenie budżetu z tytułu spłaty tego zadłużenia w trakcie roku nie mogło przekraczać 15% dochodów. Nowe reguły wyliczania możliwego poziomu zadłużenia mają obowiązywać od 2014 r.

Zgodnie z art. 243 powołanej ustawy: „Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, którego realizacja spowoduje, że w roku budżetowym oraz w każdym roku następującym po roku budżetowym relacja łącznej kwoty przypadających w danym roku budżetowym:

- 1) spłat rat kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 2-4 oraz art. 90, wraz z należnymi w danym roku odsetkami od kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 ust. 1 i art. 90,
- 2) wykupów papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 89 ust. 1 pkt 2-4 oraz art. 90 wraz z należnymi odsetkami i dyskontem od papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 89 ust. 1 i art. 90,
- 3) potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych poręczeń oraz gwarancji do planowanych dochodów ogółem budżetu¹⁰

przekroczy średnią arytmetyczną z obliczonych dla ostatnich trzech lat relacji jej dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów ogółem budżetu, obliczoną według wzoru:

$$\left(\frac{R + O}{D} \right)_n \leq \frac{1}{3} * \left(\frac{Db_{n-1} + Sm_{n-1} - Wb_{n-1}}{D_{n-1}} + \frac{Db_{n-2} + Sm_{n-2} - Wb_{n-2}}{D_{n-2}} + \frac{Db_{n-3} + Sm_{n-3} - Wb_{n-3}}{D_{n-3}} \right)$$

gdzie poszczególne symbole oznaczają:

¹⁰ Podobnie jak w przypadku dotychczasowej metodologii wyznaczania wskaźników limitów zadłużenia określonego ograniczenia nie stosuje się do: „1) wykupów papierów wartościowych, spłat kredytów i pożyczek zaciągniętych w związku z umową zawartą na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 [środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – przypis autora] z wyłączeniem odsetek od tych zobowiązań, 2) poręczeń i gwarancji udzielonych samorządowym osobom prawnym realizującym zadania jednostki samorządu terytorialnego w ramach programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 - w terminie nie dłuższym niż 90 dni po zakończeniu programu, projektu lub zadania i otrzymaniu refundacji z tych środków.”

R - planowaną na rok budżetowy łączną kwotę z tytułu spłaty rat kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 2-4 oraz art. 90, oraz wykupów papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 89 ust. 1 pkt 2-4 oraz art. 90,

O - planowane na rok budżetowy odsetki od kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 ust. 1 i art. 90, odsetki i dyskonto od papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 89 ust. 1 i art. 90 oraz spłaty kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji,

D - dochody ogółem budżetu w danym roku budżetowym,

Db - dochody bieżące,

Sm - dochody ze sprzedaży majątku,

Wb - wydatki bieżące,

n - rok budżetowy, na który ustalana jest relacja,

n-1 - rok poprzedzający rok budżetowy, na który ustalana jest relacja,

n-2 - rok poprzedzający rok budżetowy o dwa lata,

n-3 - rok poprzedzający rok budżetowy o trzy lata.”

Reasumując można stwierdzić, że **nowy sposób liczenia wskaźnika limitu zadłużenia sprowadza się do porównania wydatków na obsługę długu w danym roku (niezwiązanych z realizacją projektów finansowanych ze środków UE i EFTA) do wolnych środków, obliczonych jako średnia z trzech lat poprzednich.**

Punktem wyjścia do analiz była *Prognoza kwoty długu i spłat na rok 2010 i lata następne* przedstawiona w poprzednim podrozdziale. Wyliczenie wskaźników zadłużenia według nowej metodologii wymagało oszacowania dodatkowych elementów struktury przepływów (dochodów bieżących¹¹ oraz dochodów ze sprzedaży majątku¹²) w ramach prognozy zadłużenia. Elementy te stanowiły będą również elementy obowiązkowe w ramach sporządzanej zgodnie z art. 226 „nowej” ufp *Wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego*¹³. Oszacowania pozycji

¹¹ Zgodnie z art. 235 „nowej” ufp: „Przez dochody bieżące budżetu jednostki samorządu terytorialnego rozumie się dochody budżetowe niebędące dochodami majątkowymi”, a „Do dochodów majątkowych zalicza się: 1) dotacje i środki przeznaczone na inwestycje; 2) dochody ze sprzedaży majątku; 3) dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności.”

¹² Wartość tę dla okresu po 2010 r. przyjęto na poziomie ok. 2 mln zł rocznie – por. *Analiza struktury dochodów budżetu gminy* – s. 69.

¹³ Zgodnie z art. 226 „nowej” ufp: *Wieloletnia prognoza finansowa powinna być realistyczna i określać dla każdego roku objętego prognozą co najmniej: 1) dochody bieżące oraz wydatki bieżące budżetu jednostki samorządu terytorialnego, w tym na obsługę długu, gwarancje i poręczenia; 2) dochody majątkowe, w tym dochody ze sprzedaży majątku, oraz wydatki majątkowe budżetu jednostki samorządu terytorialnego; 3) wynik budżetu jednostki samorządu terytorialnego; 4) przeznaczenie nadwyżki albo sposób sfinansowania deficytu; 5) przychody i rozchody budżetu jednostki samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem długu zaciągniętego oraz planowanego do zaciągnięcia; 6) kwotę długu jednostki samorządu terytorialnego, w tym relację, o której mowa w art. 243, oraz sposób sfinansowania spłaty długu; 7) objaśnienia przyjętych wartości. Ponadto w*

dochodów majątkowych dokonano na uproszczonych zasadach: pozycje w 2011 r. – średnia z okresu 2005-2010; kolejne lata – wzrost o 1%.

Poniższa tabela przedstawia wyniki analizy.

wydatkach, o których mowa powyżej *wyszczególnia się także: 1) kwotę wydatków bieżących i majątkowych wynikających z limitów wydatków na planowane i realizowane przedsięwzięcia, o których mowa w ust. 3; 2) kwotę wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane oraz wydatki związane z funkcjonowaniem organów jednostki samorządu terytorialnego.*

Tabela 54. Kalkulacja elastycznego wskaźnika limitującego spłatę zadłużenia

Wyszczególnienie	Wykonanie					Prognoza												
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Prognoza dodatkowych pozycji przepływów dla potrzeb wyliczenia wskaźnika																		
Dochody majątkowe	1 500 646	6 067 159	8 409 686	582 753	6 770 024	8 507 128	4 337 621	4 380 997	4 424 807	4 469 055	4 513 746	4 558 883	4 604 472	4 650 517	4 697 022	4 743 992	4 791 432	4 839 346
dotacje i środki przeznaczone na inwestycje	918 769	4 097 974	1 313 372	313 636	1 903 632	3 892 128	2 093 984	2 114 924	2 136 073	2 157 434	2 179 009	2 200 799	2 222 807	2 245 035	2 267 485	2 290 160	2 313 061	2 336 192
dochody ze sprzedaży majątku	471 925	1 779 281	6 905 467	4 638	4 546 742	4 500 000	2 043 348	2 063 782	2 084 419	2 105 264	2 126 316	2 147 579	2 169 055	2 190 746	2 212 653	2 234 780	2 257 128	2 279 699
dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności	109 952	189 904	190 847	264 479	319 650	115 000	200 288	202 291	204 314	206 357	208 421	210 505	212 610	214 736	216 884	219 052	221 243	223 455
Dochody bieżące	46 589 205	51 224 130	53 234 569	58 861 296	57 103 259	53 792 365	59 162 379	60 119 003	60 575 193	61 030 945	60 794 728	61 241 117	60 795 528	61 609 483	61 702 978	61 633 172	61 808 568	61 860 654
Wyczerpanie pomocnicze do potrzeb badania wskaźnika																		
R+O - spłaty rat kredytów i pożyczek oraz wykupów papierów wartościowych wraz z odsetkami (z wyłączeniami)	2 083 207	2 960 766	5 934 475	3 038 562	2 918 386	4 146 163	4 831 600	3 845 564	2 181 897	5 500 000	4 908 474	4 700 000	4 050 000	4 360 000	4 400 000	3 977 164	3 800 000	3 700 000
D - dochody ogółem	48 089 851	57 291 289	61 644 255	59 444 049	63 873 283	62 299 493	63 500 000	64 500 000	65 000 000	65 500 000	65 308 474	65 800 000	65 400 000	66 260 000	66 400 000	66 377 164	66 600 000	66 700 000
(R+O)/D	4,33%	5,17%	9,63%	5,11%	4,57%	6,66%	7,61%	5,96%	3,36%	8,40%	7,52%	7,14%	6,19%	6,58%	6,63%	5,99%	5,71%	5,55%
Db - dochody bieżące	46 589 205	51 224 130	53 234 569	58 861 296	57 103 259	53 792 365	59 162 379	60 119 003	60 575 193	61 030 945	60 794 728	61 241 117	60 795 528	61 609 483	61 702 978	61 633 172	61 808 568	61 860 654
Sm - dochody ze sprzedaży majątku	471 925	1 779 281	6 905 467	4 638	4 546 742	4 500 000	2 043 348	2 063 782	2 084 419	2 105 264	2 126 316	2 147 579	2 169 055	2 190 746	2 212 653	2 234 780	2 257 128	2 279 699
Wb - wydatki bieżące	43 448 822	43 900 167	47 349 837	50 422 988	53 635 831	53 127 029	53 100 000	53 200 000	53 300 000	53 400 000	53 500 000	53 600 000	53 700 000	53 800 000	53 900 000	54 000 000	54 100 000	54 200 000
(Db+Sm-Wb)/D	7,51%	15,89%	20,75%	14,20%	12,55%	8,29%	12,76%	13,93%	14,40%	14,86%	14,43%	14,88%	14,17%	15,09%	15,08%	14,87%	14,96%	14,90%
Średnia z trzech poprzednich lat				14,72%	16,95%	15,83%	11,68%	11,20%	11,66%	13,70%	14,40%	14,56%	14,72%	14,49%	14,71%	14,78%	15,01%	14,97%
Relacja wydatków na obsługę długu w danym roku do wolnych środków				prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa
Stosunek wolnych środków do wydatków na obsługę długu				2,88	3,71	2,38	1,54	1,88	3,47	1,63	1,92	2,04	2,38	2,20	2,22	2,47	2,63	2,70

Źródło: Opracowanie własne.

Z wykonanej analizy wynika, że przy założeniu spełnienia się scenariusza w zakresie przepływów budżetu Gminy Strzegom określonego w prognozie długu, zachowana zostanie prawidłowa relacja nowego wskaźnika limitującego spłatę zadłużenia, co umożliwiło będzie przyjmowanie kolejnych budżetów w prognozowanym kształcie.

Analizując dodatkowo różnego rodzaju relacje na podstawie przyjętych założeń przepływów w prognozie długu, np. stosunek wolnych środków do wydatków na obsługę długu względem relacji między maksymalnym poziomem obciążenia spłatą zadłużenia zgodnie ze „starą” ufp (15%) i prognozowanym obciążeniem można wskazać, że **wprowadzenie nowego sposobu limitowania zadłużania się jest nie wpłynie w zasadniczy sposób na możliwości inwestycyjne i zadłużania się Gminy Strzegom** (w założeniach nowy wskaźnik nie powinien ograniczać jednostek o dużym potencjale, a to zjawisko miało być odczuwalne przy wykorzystaniu dotychczasowych regulacji, dyscyplinując te, którym wysokie obciążenie dochodów spłatą długów nakazuje ostrożność).

Należy zauważyć, że **konstrukcja nowego wskaźnika limitującego spłatę zadłużenia „promuje” (pozwala osiągnąć korzystniejsze wartości analizowanego wskaźnika przy wystąpieniu niniejszych sytuacji) zwiększanie wartości dochodów ze sprzedaży majątku oraz zmniejszanie wydatków bieżących, choćby na rzecz wydatków majątkowych.**

Mimo kontrowersji, które wzbudza nowy sposób wyliczania limitu zadłużenia, zgodnie z informacjami prasowymi, Ministerstwo Finansów zamierza przez kilka lat monitorować limity zadłużenia wedle nowego wskaźnika, zanim przystąpi do jego zmiany.

10 Analiza możliwości inwestycyjnych Gminy Strzegom na kolejne lata

Na podstawie struktury budżetu określonej w prognozie zadłużenia Gminy Strzegom na 2010 r. i lata następne (por. Tabela 51 – s. 87) **dokonano oszacowania dodatkowych możliwości inwestycyjnych Gminy** (ponad poziom wydatków majątkowych uwzględnionych w prognozie) na kolejne lata **przy zachowaniu stosunkowo bezpiecznej polityki obsługi zadłużenia Gminy**.

Symulacji możliwości inwestycyjnych Gminy **dokonano przy założeniu utrzymania wielkości dochodów budżetowych i wydatków bieżących na przyjętym w prognozie poziomie** oraz **finansowania dodatkowej** (ponad uwzględnioną w przyjętej prognozie) **polityki inwestycyjnej wyłącznie ze zwrotnych źródeł zewnętrznych (kredytów)**¹⁴.

Dokonując symulacji maksymalnego bezpiecznego poziomu dodatkowych inwestycji finansowanego ze zwrotnych źródeł zewnętrznych przyjęto następujące **kryteria limitujące**:

- wielkość zadłużenia gminy do dochodów nie mogła przekraczać 55%,
- wielkość wydatków związanych z obsługą zadłużenia gminy do dochodów nie mogła przekraczać 12%,
- relacja wydatków na obsługę długu w danym roku do wolnych środków zgodnie z „nową” ufp musiała być wartością wyższą od 1,2.

Na podstawie wyznaczonych w ten sposób wielkości maksymalnych wydatków inwestycyjnych (wiersz: *Możliwości inwestycyjne z uwzględnienie dodatkowych wydatków inwestycyjnych (symulacja)*) **jako wartości ostateczne służące do oceny możliwości inwestycyjnych Gminy wyliczono 3-letnie średnie kroczące** (krocząca średnia arytmetyczna obejmująca rok badany oraz rok poprzedzający i następujący po badanym). Wielkości te (wiersz: *Możliwości inwestycyjne gminy (średnia krocząca z trzech lat)*) umożliwiają wyznaczenie wartości o mniejszych odchyleniach, co jest pomocne w ocenie możliwości inwestycyjnych Gminy w kontekście planowania budżetowego.

Wyniki symulacji przedstawia poniższa tabela.

¹⁴ W ramach prognozy wydatków związanych z obsługą dodatkowego zadłużenia przyjęto, że dodatkowe zobowiązania wynikające z dodatkowych wydatków inwestycyjnych będą zaciągane w połowie badanego roku (odsetki od zadłużenia dla poszczególnej transzy kredytu w roku zaciągnięcia zobowiązania naliczane są za okres 6 miesięcy), spłata poszczególnych transz kredytu będzie rozpoczynała się w roku następującym po roku zaciągnięcia kredytu (na koniec roku) i trwała będzie 5 lat. Poziom oprocentowania dla oszacowania kosztów odsetek przyjęto w wysokości 7%.

Tabela 55. Kalkulacja możliwości inwestycyjnych Gminy Strzegom

Wyszczególnienie	Wykonanie					Prognoza												
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
MOŻLIWOŚCI INWESTYCYJNE GMINY																		
Wydatki majątkowe pierwotnie określone w prognozie długu	9 093 905	18 692 376	7 937 214	11 755 055	12 289 175	20 500 527	15 000 000	10 000 000	9 000 000	8 000 000	8 000 000	8 500 000	8 500 000	8 900 000	8 900 000	8 900 000	9 000 000	9 000 000
Dodatkowe wydatki inwestycyjne finansowane z dodatkowych kredytów (symulacja)						0	0	1 007 362	1 298 472	5 036 167	5 171 535	3 355 443	0	2 691 473	0	9 627 177	5 461 906	
Dodatkowe wydatki finansowane z wolnych środków (z nadwyżki z 2009 r.)						9 637 073	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Możliwości inwestycyjne z uwzględnienie dodatkowych wydatków inwestycyjnych (symulacja)						30 137 600	15 000 000	11 007 362	10 298 472	13 036 167	13 171 535	11 855 443	8 500 000	11 591 473	8 900 000	18 527 177	14 461 906	9 000 000
Możliwości inwestycyjne gminy (średnia krocząca z trzech lat)						22 568 800	18 714 987	12 101 945	11 447 334	12 168 725	12 687 715	11 175 659	10 648 972	9 663 824	13 006 217	13 963 028	13 996 361	11 730 953
Skumulowane możliwości inwestycyjne gminy						22 568 800	41 283 787	53 385 732	64 833 066	77 001 791	89 689 506	100 865 165	111 514 137	121 177 961	134 184 178	148 147 206	162 143 567	173 874 520
OBCIĄŻENIE BUDŻETU Z TYTUŁU REALIZACJI INWESTYCIJ																		
Dodatkowe zaciągnięte kredyty (symulacja)						0	0	1 007 362	1 298 472	5 036 167	5 171 535	3 355 443	0	2 691 473	0	9 627 177	5 461 906	0
Splata dodatkowych kredytów (raty kapitałowe) (symulacja)								0	201 472	461 167	1 468 400	2 502 707	3 173 796	2 972 323	3 250 924	2 243 690	3 134 819	3 556 111
Dodatkowe zadłużenie na koniec roku budżetowego (symulacja)						0	0	1 007 362	2 104 362	6 679 362	10 382 497	11 235 233	8 061 437	7 780 586	4 529 663	11 913 149	14 240 237	10 684 126
Odsetki od dodatkowych kredytów (symulacja)						0	0	35 258	101 859	291 289	545 771	669 026	564 301	450 439	317 076	496 969	805 650	747 889
Łączna kwota długu na koniec roku budżetowego (bez wyłączeń)	11 236 754	16 513 059	13 594 615	15 378 533	21 222 930	32 545 638	37 645 638	37 353 000	35 750 000	36 025 000	35 919 661	33 072 397	26 698 601	22 957 750	16 006 827	19 913 149	18 240 237	10 684 126
Łączna kwota długu na koniec roku budżetowego (z wyłączeniami)	11 236 754	16 513 059	13 594 615	15 378 533	21 222 930	30 033 510	35 017 663	35 475 000	35 750 000	36 025 000	35 919 661	33 072 397	26 698 601	22 957 750	16 006 827	19 913 149	18 240 237	10 684 126
Łączna wielkość spłat zobowiązań (raty kapitałowe) (bez wyłączeń)	1 605 495	5 116 099	6 392 666	2 296 827	1 955 602	2 526 163	4 331 600	4 245 564	4 501 472	4 761 167	5 276 874	6 202 707	6 373 796	6 532 323	6 850 924	5 720 854	6 634 819	7 056 111
Łączna wielkość spłat zobowiązań (raty kapitałowe) (z wyłączeniami)	1 605 495	2 429 700	5 218 444	2 296 827	1 955 602	2 526 163	2 831 600	2 245 564	983 369	4 761 167	5 276 874	6 202 707	6 373 796	6 532 323	6 850 924	5 720 854	6 634 819	7 056 111
Łączna wielkość odsetek od zadłużenia	477 712	531 066	716 031	741 735	962 784	1 620 000	2 000 000	1 635 258	1 501 859	1 491 289	1 645 771	1 669 026	1 414 301	1 250 439	1 117 076	996 969	1 105 650	947 889
POZIOM ZADŁUŻENIA - "stara" ufp																		
Udział % spłaty w danym roku rat kredytów, pożyczek wraz z odsetkami do planowanych/wykonanych dochodów po uwzględnieniu wyłączeń (art.169 ust.3 ufp)	4,33%	5,17%	9,63%	5,11%	4,57%	6,66%	7,61%	6,02%	3,82%	9,55%	10,60%	11,96%	11,91%	11,75%	12,00%	10,12%	11,62%	12,00%
Udział % łącznej kwoty długu na koniec roku budżetowego z uwzględnieniem ustawowych wyłączeń (art.170 ust.3 ufp.)	23,37%	28,82%	22,05%	25,87%	33,23%	48,21%	55,15%	55,00%	55,00%	55,00%	55,00%	50,26%	40,82%	34,65%	24,11%	30,00%	27,39%	16,02%
POZIOM ZADŁUŻENIA - "nowa" ufp																		
R+O - spłaty rat kredytów i pożyczek oraz wykupów papierów wartościowych wraz z odsetkami (z wyłączeniami)	2 083 207	2 960 766	5 934 475	3 038 562	2 918 386	4 146 163	4 831 600	3 880 822	2 485 228	6 252 456	6 922 645	7 871 733	7 788 096	7 782 763	7 968 000	6 717 823	7 740 468	8 004 000
D - dochody ogółem	48 089 851	57 291 289	61 644 255	59 444 049	63 873 283	62 299 493	63 500 000	64 500 000	65 000 000	65 500 000	65 308 474	65 800 000	65 400 000	66 260 000	66 400 000	66 377 164	66 600 000	66 700 000
(R+O)/D	4,33%	5,17%	9,63%	5,11%	4,57%	6,66%	7,61%	6,02%	3,82%	9,55%	10,60%	11,96%	11,91%	11,75%	12,00%	10,12%	11,62%	12,00%
Db - dochody bieżące	46 589 205	51 224 130	53 234 569	58 861 296	57 103 259	53 792 365	59 162 379	60 119 003	60 575 193	61 030 945	60 794 728	61 241 117	60 795 528	61 609 483	61 702 978	61 633 172	61 808 568	61 860 654
Sm - dochody ze sprzedaży majątku	471 925	1 779 281	6 905 467	4 638	4 546 742	4 500 000	2 043 348	2 063 782	2 084 419	2 105 264	2 126 316	2 147 579	2 169 055	2 190 746	2 212 653	2 234 780	2 257 128	2 279 699
Wb - wydatki bieżące	43 448 822	43 900 167	47 349 837	50 422 988	53 635 831	53 127 029	53 100 000	53 200 000	53 300 000	53 400 000	53 500 000	53 600 000	53 700 000	53 800 000	53 900 000	54 000 000	54 100 000	54 200 000
(Db+Sm-Wb)/D	7,51%	15,89%	20,75%	14,20%	12,55%	8,29%	12,76%	13,93%	14,40%	14,86%	14,43%	14,88%	14,17%	15,09%	15,08%	14,87%	14,96%	14,90%
Średnia z trzech poprzednich lat				14,72%	16,95%	15,83%	11,68%	11,20%	11,66%	13,70%	14,40%	14,56%	14,72%	14,49%	14,71%	14,78%	15,01%	14,97%
Relacja wydatków na obsługę długu w danym roku do wolnych środków				prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa	prawidłowa
Stosunek wolnych środków do wydatków na obsługę długu				2,88	3,71	2,38	1,54	1,86	3,05	1,43	1,36	1,22	1,24	1,23	1,23	1,46	1,29	1,25

W pierwszych dwóch latach prognozy średnie możliwości inwestycyjne Gminy kształtują się na poziomie ok. 20 mln rocznie. Jest to głównie konsekwencją istniejącej bardzo dużej kwoty wolnych środków budżetowych z 2009 r. (ok. 9,6 mln zł), wynikającej m.in. z emisji obligacji komunalnych w 2009 r. oraz możliwości zaciągania kolejnych zobowiązań w 2010 r. z uwagi na korzystną sytuację finansową budżetu gminy w 2010 r. (w prognozie zadłużenia zakłada się kolejną emisję obligacji na kwotę 9 mln zł oraz zaciągnięcie kredytów na kwotę blisko 5 mln zł). Przy założeniu prowadzenia tak intensywnej polityki inwestycyjnej w latach 2010-2011, dalsze możliwości inwestycyjne Gminy, przy przyjęciu spełnienia się prognoz co do wysokości dochodów i wydatków budżetowych oraz przy wzięciu pod uwagę przyjętych kryteriów limitujących, **średnioroczne wydatki inwestycyjne w latach 2012-2016 mogą oscylować w przedziale ok. 11-12,5 mln zł.**

Niewykonanie maksymalnego zakresu inwestycji w określonych latach (np. w okresie 2010-2011) powoduje zwiększenie tych możliwości w latach następnych. Dlatego **istotną wielkością w prognozie** (a może najistotniejszą z punktu widzenia planowania strategicznego) **są skumulowane możliwości inwestycyjne Gminy, przedstawiające długookresowy potencjał inwestycyjny. Licząc od roku 2010 r., do 2013 r. łącznie wydatki inwestycyjne mogą wynieść ok. 64 mln zł, do 2016 r. – ok. 100 mln zł, do roku 2020 – ok. 150 mln zł.**

Należy oczywiście wskazać, że jakiegokolwiek odchylenia wielkości rzeczywistych od uwzględnionych w prognozie będą wpływać na zmianę rzeczywistych możliwości inwestycyjnych Gminy w kolejnych latach w porównaniu z wartościami prognozowanymi. **Możliwości inwestycyjne Gminy mogą być wyższe od prognozowanych m.in. z uwagi na:**

- **wyższe od prognozowanych wielkości i dynamika dochodów budżetowych** – wystąpienie tej okoliczności jest wysoce prawdopodobne; planowanie dochodów Gminy, jak wykazała również analiza danych historycznych (por. Tabela 52 *Wykonanie i dynamika dochodów budżetowych* – s. 88) jest prowadzone z dużą ostrożnością,
- **intensywniejszym współfinansowaniem inwestycji środkami bezzwrotnymi** – wystąpienie tej okoliczności jest również wysoce prawdopodobne; w kalkulacji dodatkowych możliwości inwestycyjnych badano jedynie możliwości intensyfikowania tej polityki w oparciu o środki zwrotne; wykorzystanie dotacji UE może znacznie wpłynąć na zwiększenie wydatków inwestycyjnych Gminy bez ujemnego wpływu na wielkość zadłużenia Gminy – środki własne mogą stanowić wkład własny w realizację projektów dofinansowanych ze środków zewnętrznych; mnożnik wydatków inwestycyjnych projektów dofinansowywanych może wynosić ok. od 2 do 4.
- **wyższe od zakładanego przychody ze sprzedaży majątku** – zmiana w tym kierunku poprawi relację wskaźnika wydatków na obsługę długu w danym roku do wolnych środków, co szczególnie po 2014 r. może stworzyć wyższe możliwości korzystania z zobowiązań długoterminowych jako źródeł współfinansowania inwestycji.

Do głównych **czynników, które mogą pogorszyć możliwości inwestycyjne Gminy** można zaliczyć:

- **wyższe od zakładanych wydatki bieżące Gminy,**
- **niższe od zakładanych przychody ze sprzedaży majątku,**
- **wyższe od zakładanych obciążenia z tytułu obsługi zadłużenia.**

11 Gmina Strzegom w oczach mieszkańców - wyniki badań ankietowych

W ramach opracowywania Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom zrealizowane zostały wywiady kwestionariuszowe z mieszkańcami gminy. Badania miały na celu przynieść odpowiedź na kluczowe pytania:

- Jaka jest w odczuciu mieszkańców jakość życia w gminie Strzegom?
- Jak mieszkańcy oceniają poszczególne aspekty funkcjonowania gminy Strzegom?
- Jak mieszkańcy gminy Strzegom oceniają aktywność społeczną mieszkańców gminy?
- Czy mieszkańcy gminy Strzegom utożsamiają się ze swoją gminą?
- Czy mieszkańcy gminy Strzegom angażują się w życie gminy?

Analiza uzyskanych na drodze badań danych stanowi uzupełnienie diagnozy opracowanej na podstawie danych zastanych oraz danych pozyskanych na spotkaniach z mieszkańcami.

Badania realizowane były przez badaczy na terenie gminy Strzegom, zarówno w mieście jak i na obszarach wiejskich. Wywiady zostały przeprowadzone z użyciem techniki wywiadu bezpośredniego kwestionariuszowego. Liczebność próby wyniosła 100 osób. Zastosowano kwotowy dobór próby oparty na dostępności respondentów, tak by struktura próby ze względu na te cechy odzwierciedlała strukturę populacji. Kryteriami doboru były: płeć, wiek oraz miejsce zamieszkania (miasto/wieś).

Podczas spotkań z mieszkańcami uczestnicy mieli możliwość wypełnienia ankiety, w Urzędzie Miasta i Gminy Strzegom klienci mogli również wypełnić ankietę i wrzucić ją do oznakowanej skrzynki. W ten sposób uzyskano dodatkowo 28 wypełnionych ankiet.

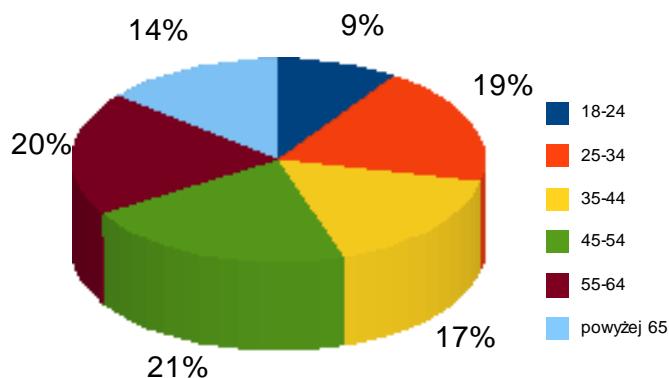
11.1 Struktura badanej próby

W badaniu wzięły udział 63 kobiety i 62 mężczyźni (3 osoby nie wskazały swojej płci), 61 mieszkańców wsi i 65 mieszkańców miasta (2 osoby nie zaznaczyły swojego miejsca zamieszkania).

Badaniem objęci zostali pełnoletni mieszkańcy gminy Strzegom. Największą badaną grupę stanowiły osoby w wieku 45 - 54 lata oraz 55 - 64 lata, najmniej liczną - osoby najmłodsze w wieku 18 - 24 lata.

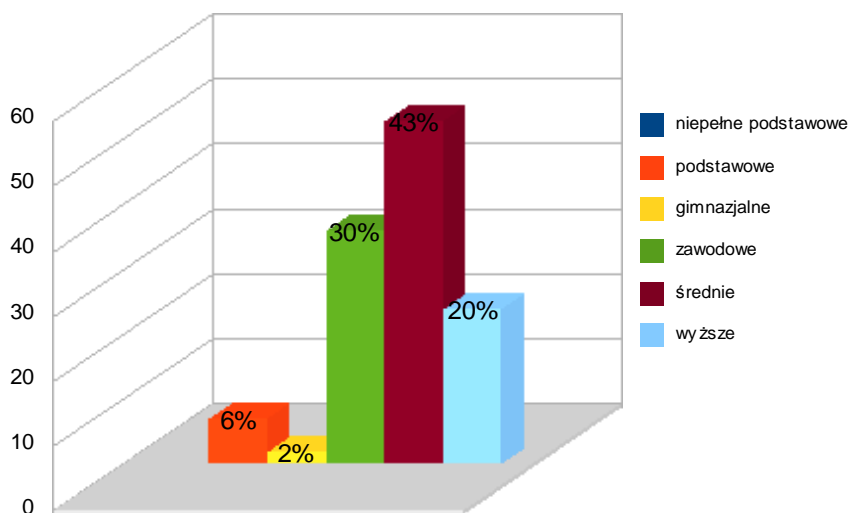

Wykres 14 Struktura próby ze względu na wiek

Wśród badanych osób najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy gminy z wykształceniem średnim - 53 osoby, z wykształceniem zawodowym - 36 osób oraz z wykształceniem wyższym - 24 osoby.

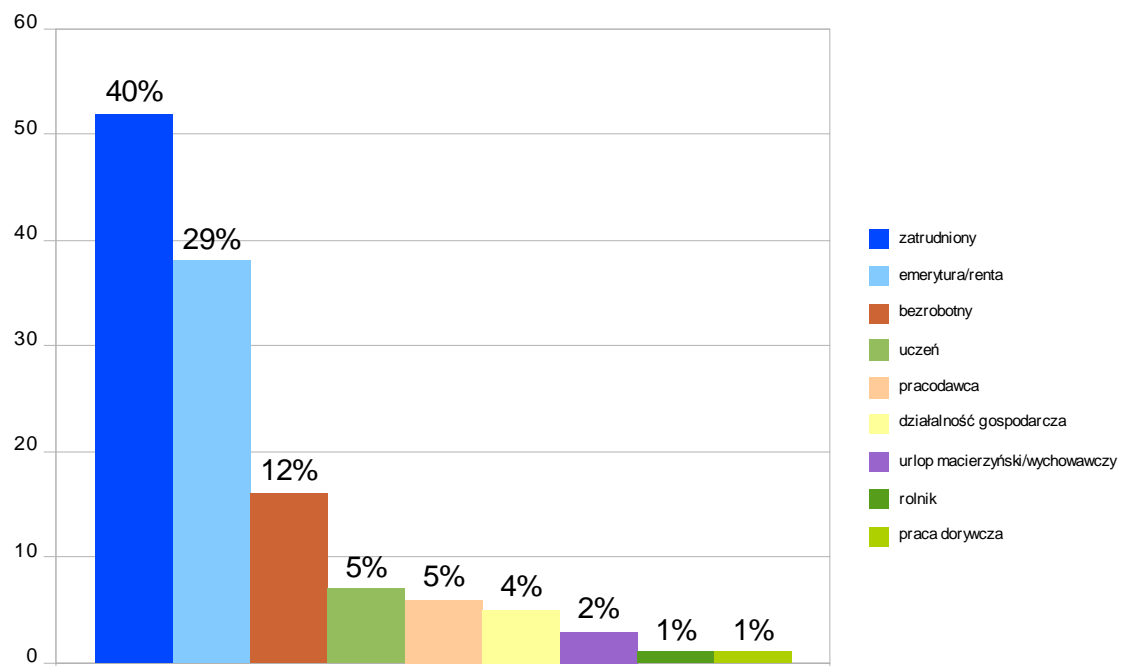
Wykres 15 Struktura próby ze względu na wykształcenie

Na pytanie o aktywność zawodową większość badanych deklarowała zatrudnienie u pracodawcy (52 osoby), przebywanie na emeryturze (16 osób) oraz pozostawanie bez pracy (16 osób).

Wykres 16 Struktura próby ze względu na aktywność zawodową

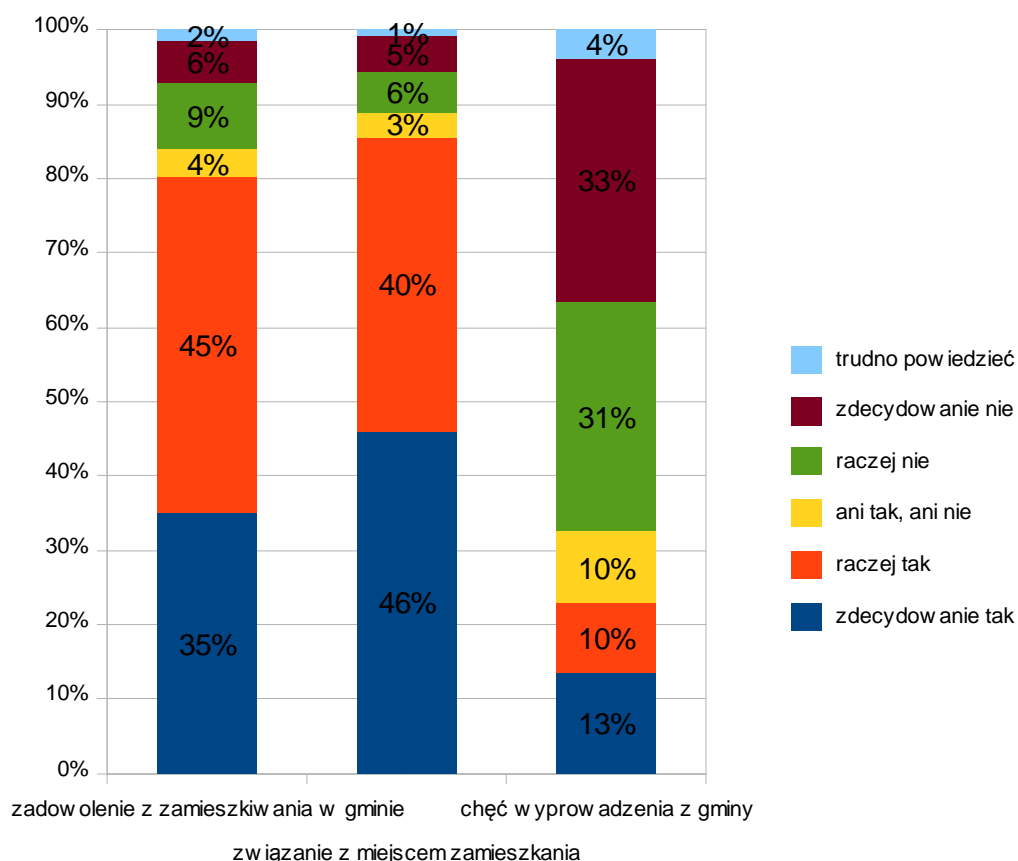

11.2 Ocena poszczególnych obszarów funkcjonowania gminy Strzegom

Poczucie związania z miejscem zamieszkania

Poczucie związania z miejscem zamieszkania zostało zbadane za pomocą trzech wskaźników: zadowolenia z zamieszkiwania w gminie Strzegom, poczucie przywiązania do miejsca zamieszkania oraz deklarowanej chęci wyprowadzki z gminy przy założeniu niezmiennych warunków życia. Zdecydowana większość badanych mieszkańców - 101 osób, a więc 80% badanych deklaruje zadowolenie z zamieszkiwania w gminie Strzegom. Niezadowolonych ze swojego miejsca zamieszkania jest 15% badanych. Podobnie wygląda rozkład odpowiedzi na pytanie o poczucie związania z miejscem zamieszkania, aż 86% mieszkańców biorących udział w badaniu czuje się związaną ze swoim miejscem zamieszkania, w tym 46% w dużym stopniu. Ponad połowa badanych - 65% nie chciałaby wyprowadzić się z gminy przy niezmiennych warunkach życia (praca, sytuacja mieszkaniowa). Analiza odpowiedzi na pytania pozwala stwierdzić, że badani mieszkańcy w większości są związani ze swoim miejscem zamieszkania, odczuwają zadowolenie z zamieszkiwania w gminie, wiążą też z nią swoją przyszłość.

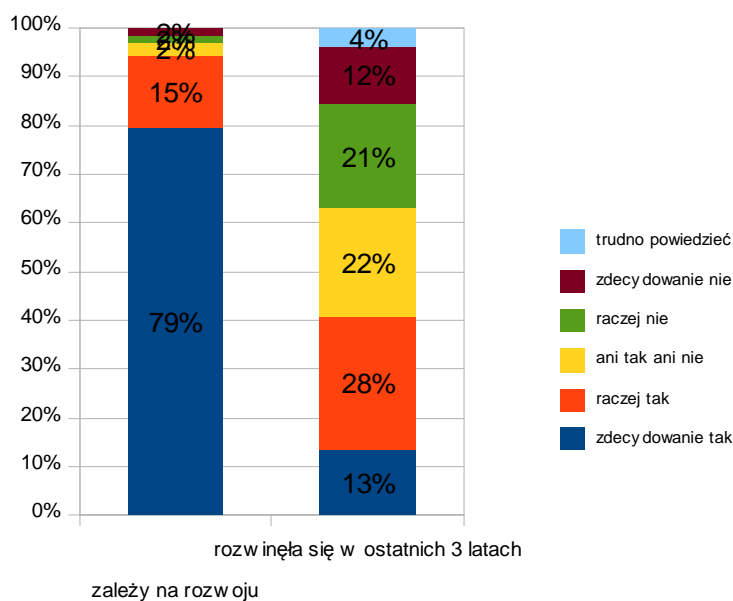
Wykres 17 Poczucie związania z miejscem zamieszkania

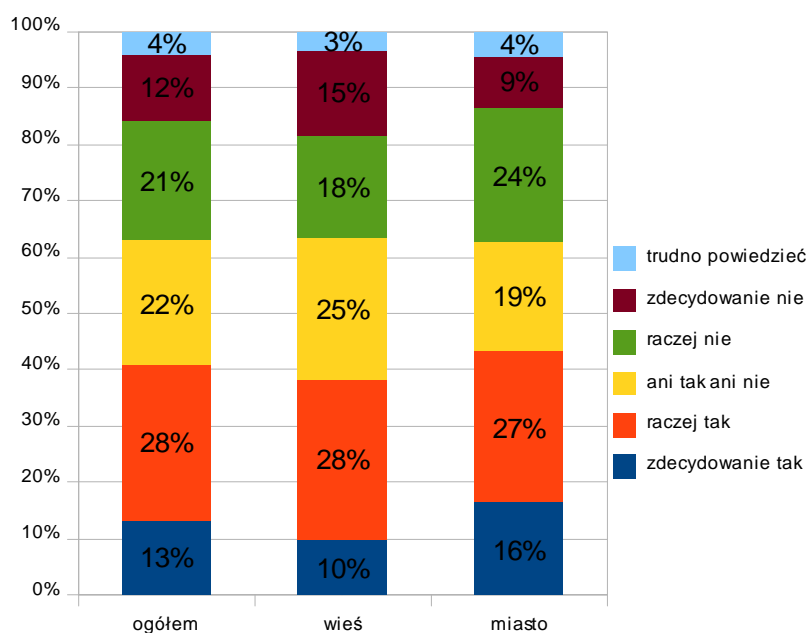

Zdecydowanej większości badanych mieszkańców zależy na rozwoju gminy, tak deklaruje 79% badanych, 15% osób twierdzi, że raczej zależy im na rozwoju gminy. Jednocześnie niespełna połowa mieszkańców dostrzega, że gmina Strzegom rozwinęła się w ostatnich 3 latach. Mieszkańcy obszarów wiejskich nieco rzadziej niż mieszkańcy Strzegomia dostrzegają rozwój gminy w ostatnim okresie, 39% mieszkańców wsi dostrzega rozwój, podczas gdy wśród mieszkańców Strzegomia widzi go 45% badanych.

Wykres 18 Rozwój gminy w ocenie mieszkańców

Wykres 19 Ocena rozwoju gminy w podziale na mieszkańców wsi i miasta

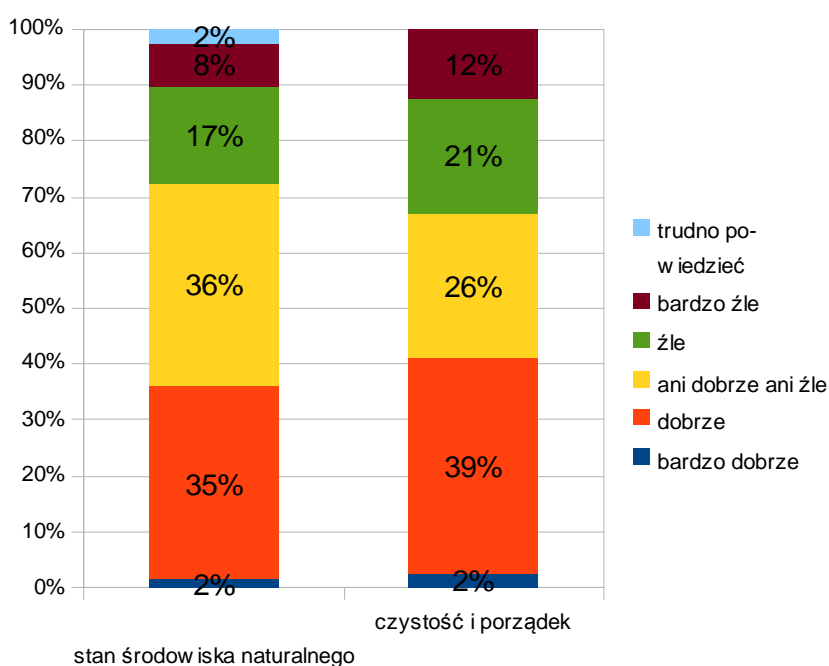

Ocena stanu środowiska naturalnego oraz czystości i porządku w gminie Strzegom

Mieszkańcy poproszeni o ocenę stanu środowiska naturalnego oraz czystości i porządku w gminie oceniają ją częściej dobrze niż źle. 2% badanych ocenia stan środowiska naturalnego w gminie jako bardzo dobry, 35% jako dobry. Zbliżona liczebnie grupa osób - 36% ocenia ten obszar funkcjonowania gminy ambiwalentnie, 25% negatywnie. Czystość i porządek w gminie 41% badanych ocenia pozytywnie, 33% negatywnie.

Wykres 20 Ocena środowiska naturalnego oraz czystości i porządku w gminie

Ocena możliwości znalezienia pracy, założenia i utrzymania działalności gospodarczej oraz rozwoju rolnictwa w gminie Strzegom

Większość mieszkańców biorących udział w badaniu ocenia negatywnie możliwość znalezienia pracy w gminie Strzegom, jedynie 7% ocenia ten obszar dobrze. Mieszkańcy negatywnie postrzegają więc rynek pracy w gminie Strzegom, taki rozkład odpowiedzi może świadczyć o deficycie miejsc pracy w gminie.

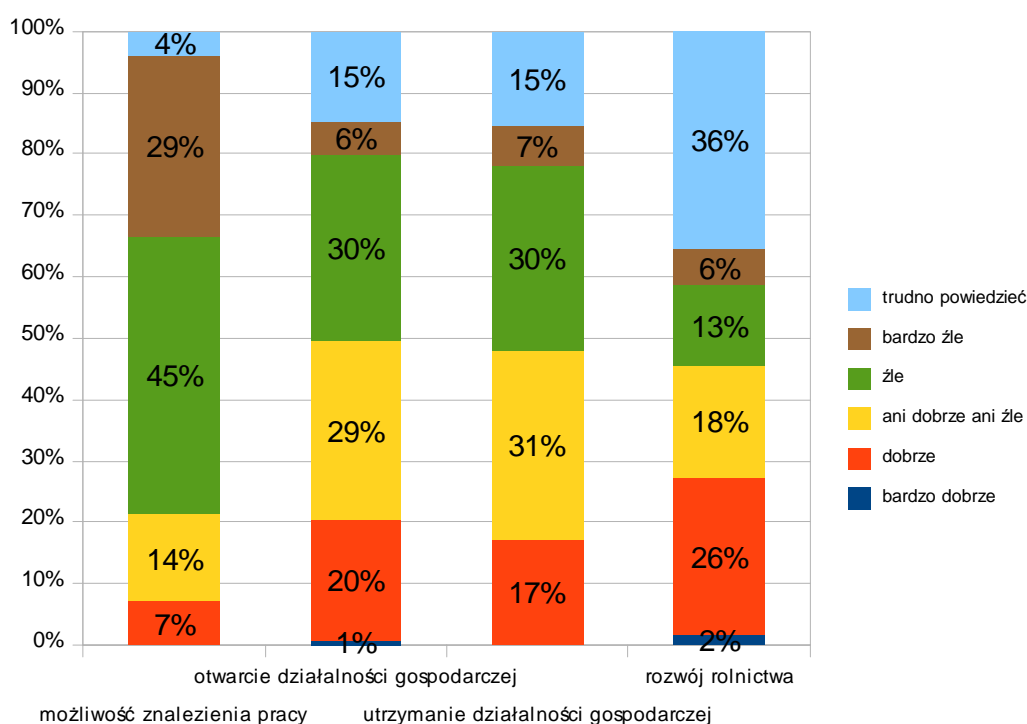
Możliwość otwarcia i utrzymania działalności gospodarczej w gminie Strzegom również większość badanych mieszkańców ocenia źle i ambiwalentnie. Możliwość otwarcia działalności gospodarczej w gminie Strzegom 21% ocenia pozytywnie, 29% ambiwalentnie, 36% negatywnie, możliwość utrzymania działalności gospodarczej 17% badanych mieszkańców ocenia pozytywnie, 31% ambiwalentnie, 37%

negatywnie. Duża grupa osób oceniających ten obszar ambiwalentnie oraz wysoki procent odpowiedzi "trudno powiedzieć" może świadczyć o małej wiedzy na temat możliwości otwarcia i utrzymania działalności gospodarczej. Widać przewagę ocen negatywnych nad pozytywnymi.

Rozwój rolnictwa w gminie Strzegom więcej osób (28%) ocenia pozytywnie. 19% osób badanych ocenia ten obszar negatywnie. Aż 36% osób badanych wybrało odpowiedź "trudno powiedzieć", w większości są to osoby zamieszkujące w mieście (33 na 43 osoby).

Wykres 21 Ocena sfery gospodarczej gminy

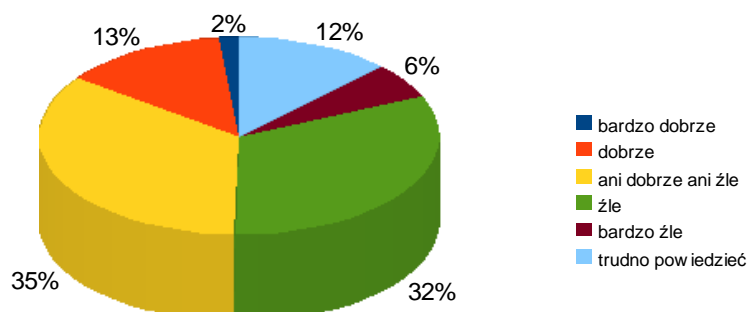
Ocena atrakcyjności turystycznej gminy Strzegom

Blisko 40% osób badanych oceniło gminę Strzegom jako atrakcyjną turystycznie, ponad połowa badanych stwierdziła, że gmina nie jest atrakcyjna turystycznie. 13% osób nie potrafiło jednoznacznie ocenić walorów turystycznych gminy wybierając odpowiedź "trudno powiedzieć".

Badani mieszkańcy gminy w większości oceniają nisko rozwój usług turystycznych w gminie, jedynie 15% osób badanych ocenia ten obszar pozytywnie, 38% ocenia rozwój usług turystycznych źle i bardzo źle, spora grupa osób ocenia ten obszar ambiwalentnie lub nie potrafi go ocenić.

Wykres 22 Ocena rozwoju usług turystycznych w gminie Strzegom

Ocena możliwości skorzystania z punktów handlowych i usługowych w gminie Strzegom

Większość badanych mieszkańców bez problemu może w swoim miejscu zamieszkania lub w miejscu dobrze skomunikowanym z miejscem zamieszkania zrobić codzienne zakupy, tak twierdzi 93% badanych osób. Nieco mniej badanych ocenia pozytywnie możliwość skorzystania z niezbędnych usług: 85%.

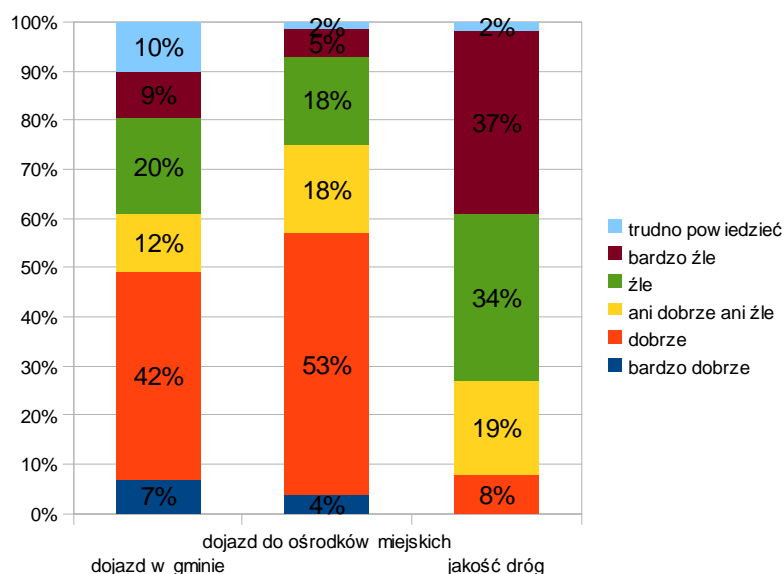
Ocena możliwości komunikacyjnych w gminie Strzegom

Mieszkańcy pytani o ocenę możliwości dojazdu ze swojego miejsca zamieszkania do innych miejscowości w gminie Strzegom najczęściej wskazują na odpowiedź "dobrze". 49% badanych ocenia możliwość dojazdu pozytywnie, jednak spora liczba osób ocenia ten obszar negatywnie (29%).

Lepiej badani mieszkańcy oceniają możliwość dojazdu z gminy Strzegom do większych ośrodków miejskich poza gminą Strzegom, 57% badanych ocenia tę możliwość pozytywnie 23% negatywnie.

Większość badanych mieszkańców gminy ocenia negatywnie jakość dróg w gminie Strzegom, tylko 8% ocenia ten obszar pozytywnie.

Wykres 23 Ocena możliwości komunikacyjnych w gminie Strzegom

Ocena sytuacji mieszkaniowej i zasobów mieszkaniowych w gminie Strzegom

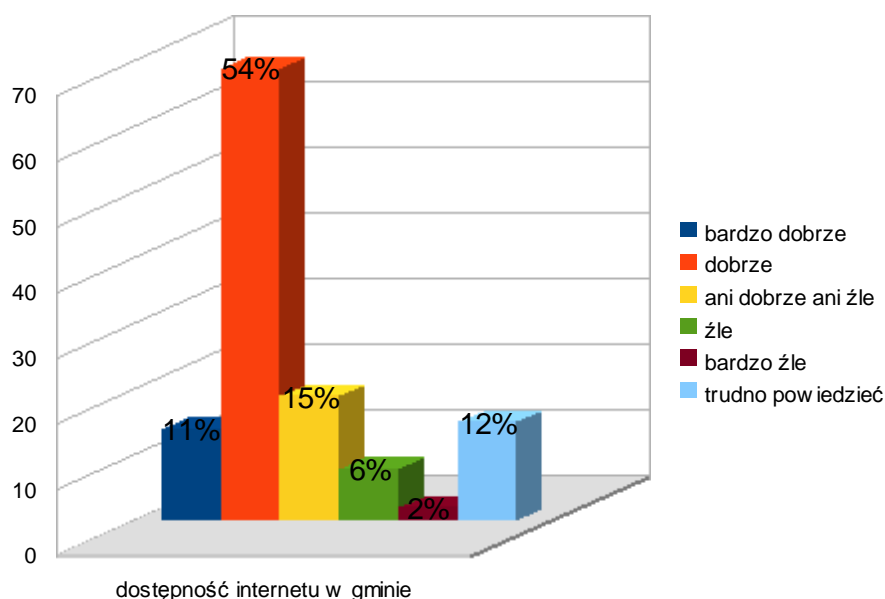
Na pytanie o to, czy są zadowoleni ze swojej sytuacji mieszkaniowej, badani w większości odpowiadali twierdząco (45% badanych), 34% osób, które brały udział w badaniu jest niezadowolona ze swojej sytuacji mieszkaniowej. Jednocześnie ponad połowa badanych mieszkańców (51%) źle ocenia zasoby mieszkaniowe w gminie Strzegom. Jedynie 18% badanych osób ocenia je pozytywnie. Ocena własnej sytuacji mieszkaniowej oraz zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 56 Ocena zasobów mieszkaniowych w gminie Strzegom

	Czy jest Pan/i zadowolony/a ze swojej sytuacji mieszkaniowej?					
	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie	trudno powiedzieć
Liczba wskazań	37	59	10	37	34	34
Udział w ogóle badanych	17%	28%	5%	17%	17%	16%
	Jak ocenia Pan/i zasoby mieszkaniowe w gminie Strzegom?					
	bardzo dobrze	dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	bardzo źle	trudno powiedzieć
Liczba wskazań	2	20	29	56	9	10
Udział w ogóle badanych	2%	16%	23%	44%	7%	8%

Mieszkańcy zostali zapytani również o dostęp do internetu w gminie. 75% badanych posiada dostęp do internetu w swoim domu. Dostępność do internetu w gminie 55% badanych mieszkańców ocenia pozytywnie, negatywnie ten obszar ocenia jedynie 8% badanych. Rozkład odpowiedzi obrazuje poniższy wykres.

Wykres 24 Ocena dostępności internetu w gminie Strzegom

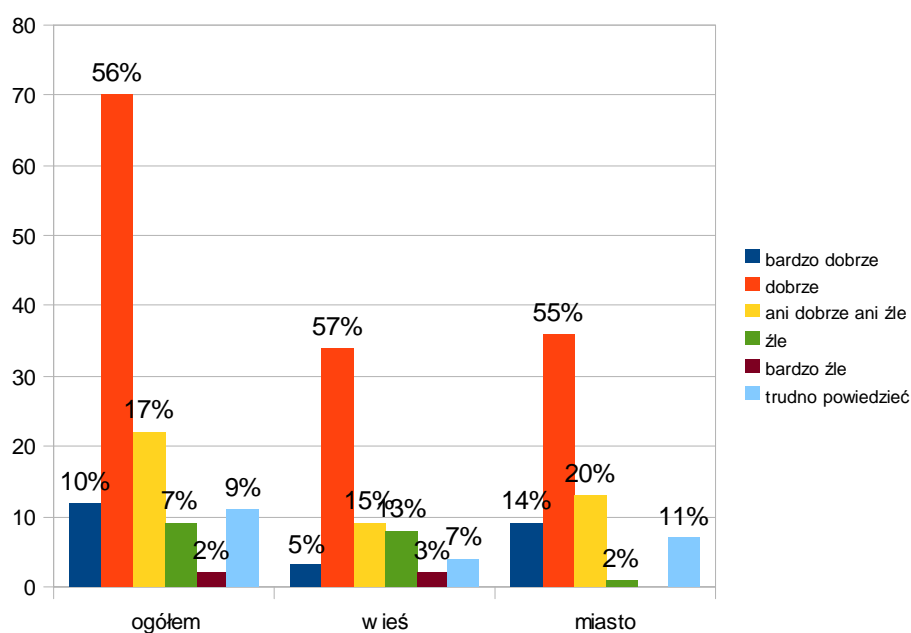

Ocena poziomu edukacji i wyposażenia placówek edukacyjnych

Badani mieszkańcy dobrze oceniają poziom edukacji w szkołach znajdujących się na terenie gminy. 10% ocenia poziom edukacji bardzo dobrze a 46% dobrze. Jedynie 9% ocenia ten obszar negatywnie.

Nieco częściej pozytywnie poziom edukacji w gminie oceniają mieszkańcy miasta, jedynie 2% badanych mieszkańców Strzegomia oceniło poziom oświaty negatywnie, podczas gdy spośród mieszkańców obszarów wiejskich 16% (zsumowane odpowiedzi źle i bardzo źle).

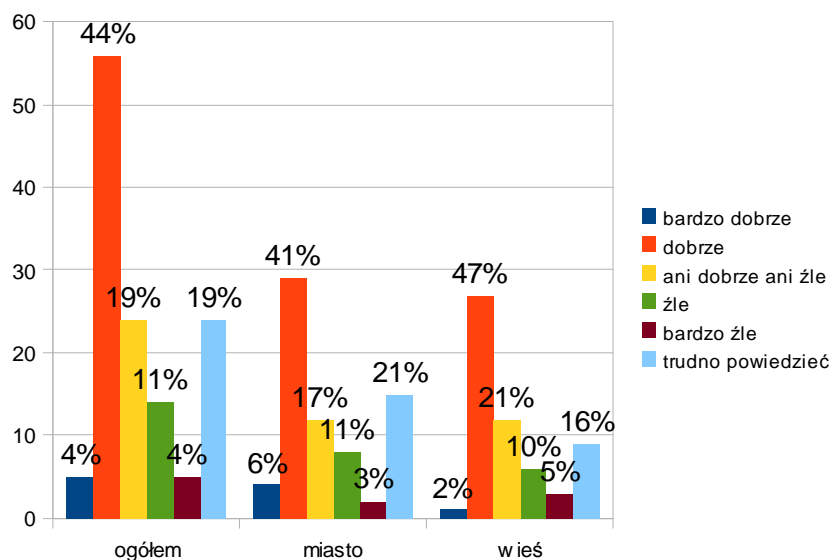
Wykres 25 Ocena poziomu edukacji w gminie Strzegom

Nieco gorzej, ale również częściej pozytywnie badani mieszkańcy oceniają wyposażenie szkół w gminie Strzegom. Niemal połowa badanych uznaje, że wyposażenie szkół jest bardzo dobre lub dobre. Nie występują znaczące różnice pomiędzy ocenami tego obszaru przez mieszkańców wsi i miasta.

Wykres 26 Ocena wyposażenia szkół w gminie Strzegom

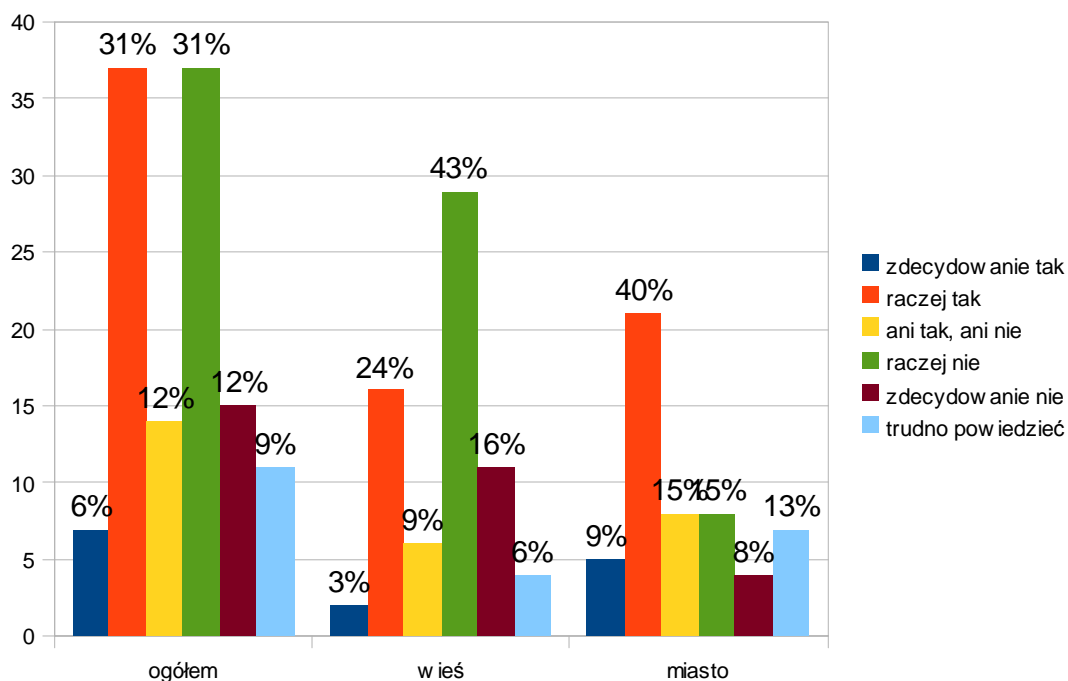
Ocena możliwości podnoszenia kwalifikacji przez dorosłych mieszkańców w gminie Strzegom

Na pytanie czy dorośli mieszkańcy gminy Strzegom mają możliwość na jej terenie podnosić swoje kwalifikacje 37% osób odpowiada twierdząco, 43% zaprzecza.

Rozkład odpowiedzi na to pytanie różni się znacząco ze względu na miejsce zamieszkania respondentów. Możliwość podnoszenia kwalifikacji w swojej gminie widzi 27% badanych mieszkańców obszarów wiejskich i 49% mieszkańców miasta. Aż 69% mieszkańców wsi odpowiedziało na to pytanie negatywnie. Świadczyć to może o braku doinformowania o możliwościach podnoszenia kwalifikacji, ale także o mniejszej liczbie propozycji podnoszenia kwalifikacji na terenie obszarów wiejskich.

Wykres 27 Rozkład odpowiedzi na pytanie, czy dorośli mają możliwość podnoszenia kwalifikacji w gminie

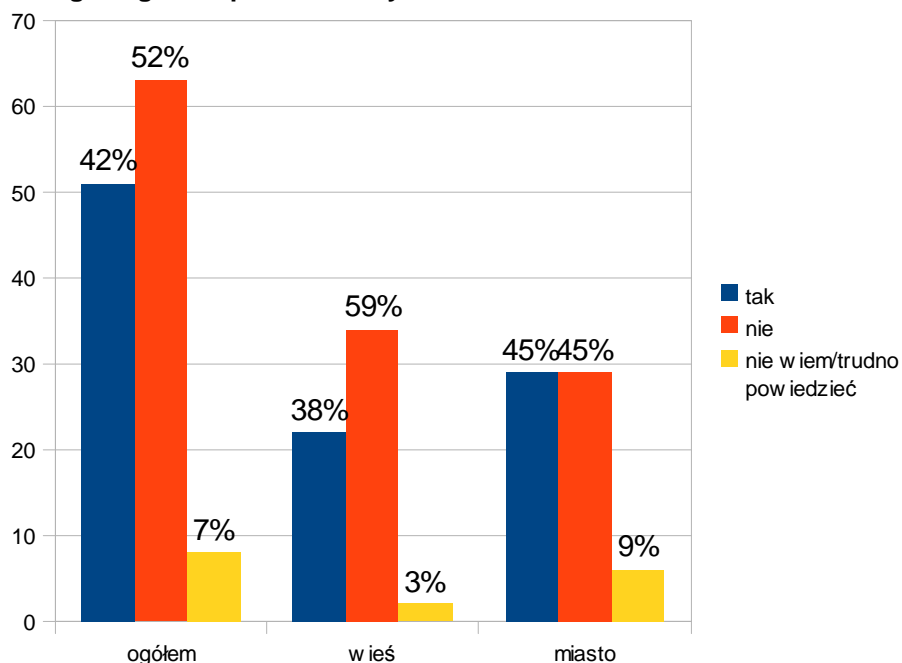
Ocena możliwości spędzania czasu wolnego przez dzieci, młodzież i dorosłych w miejscu zamieszkania lub dobrze skomunikowanym z miejscem zamieszkania miejscu

Pytani o możliwość spędzania wolnego czasu przez dorosłych w miejscu zamieszkania lub w miejscu dobrze skomunikowanym z miejscem zamieszkania respondenci częściej odpowiadają "nie", taką odpowiedź wybrało 52% badanych osób. W grupie mieszkańców obszarów wiejskich większy jest udział osób, które nie widzą możliwości spędzania czasu wolnego w swoim miejscu zamieszkania lub w dobrze skomunikowanym z nim miejscu przez dorosłych, możliwość taką widzi 38% badanych mieszkańców wsi. W grupie mieszkańców Strzegomia rozkład odpowiedzi pozytywnych i negatywnych jest równy i wynosi 45%.

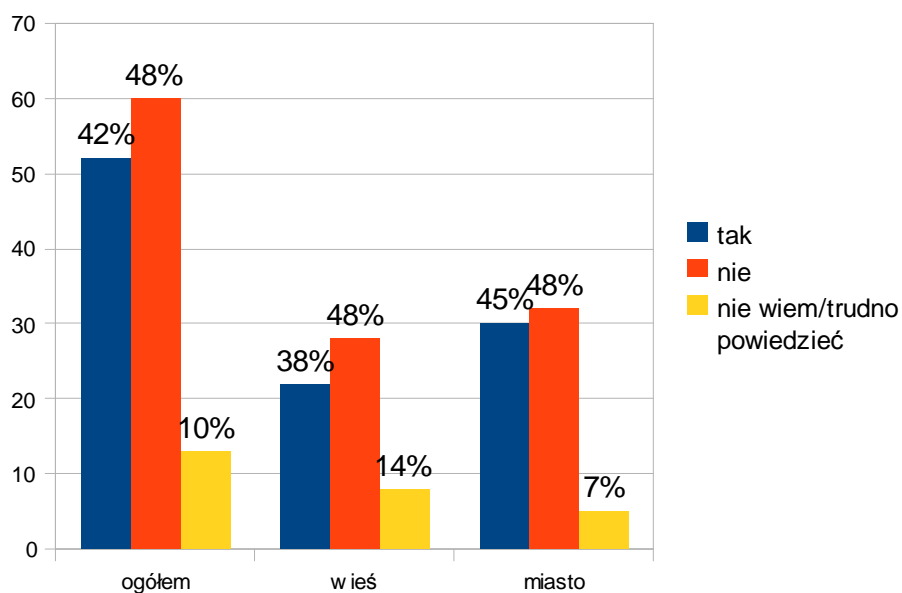
Podobnie badani ocenili możliwości spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież. Częściej wybieraną odpowiedzią była odpowiedź "nie". Mieszkańcy wsi częściej niż mieszkańcy miasta wskazują odpowiedź negatywną, ale taki sam procent mieszkańców miasta i mieszkańców wsi nie widzi możliwości spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież w gminie Strzegom.

Wykres 28 Rozkład odpowiedzi na pytanie o możliwość spędzania czasu wolnego w gminie przez dorosłych

Wykres 29 Rozkład odpowiedzi na pytanie o możliwość spędzania czasu wolnego w gminie przez dzieci i młodzież

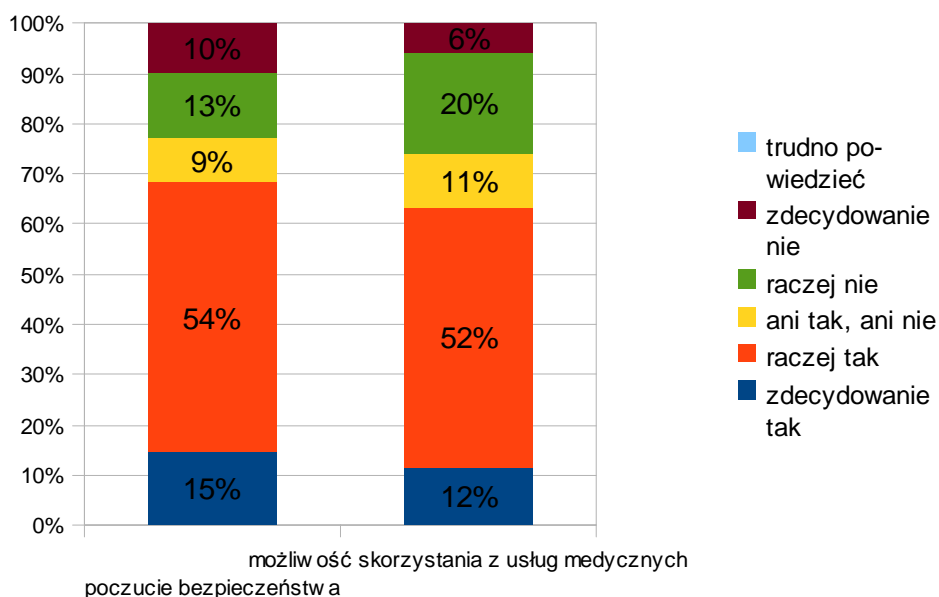

Ocena poczucia bezpieczeństwa oraz możliwości skorzystania z usług medycznych

Większość mieszkańców biorących udział w badaniu czuje się bezpiecznie w gminie Strzegom, 14% odpowiada na pytanie "Czy czuje się Pan/Pani bezpieczny/a w swojej okolicy" "zdecydowanie tak", a 54% "raczej tak".

64% badanych mieszkańców przyznaje, że może w gminie Strzegom bez problemu skorzystać z potrzebnych usług medycznych, 26% nie widzi takiej możliwości.

Wykres 30 Rozkład odpowiedzi na pytanie o poczucie bezpieczeństwa oraz możliwość skorzystania z usług medycznych

Ocena zarządzania gminą Strzegom, informowania mieszkańców o decyzjach władz oraz funkcjonowania

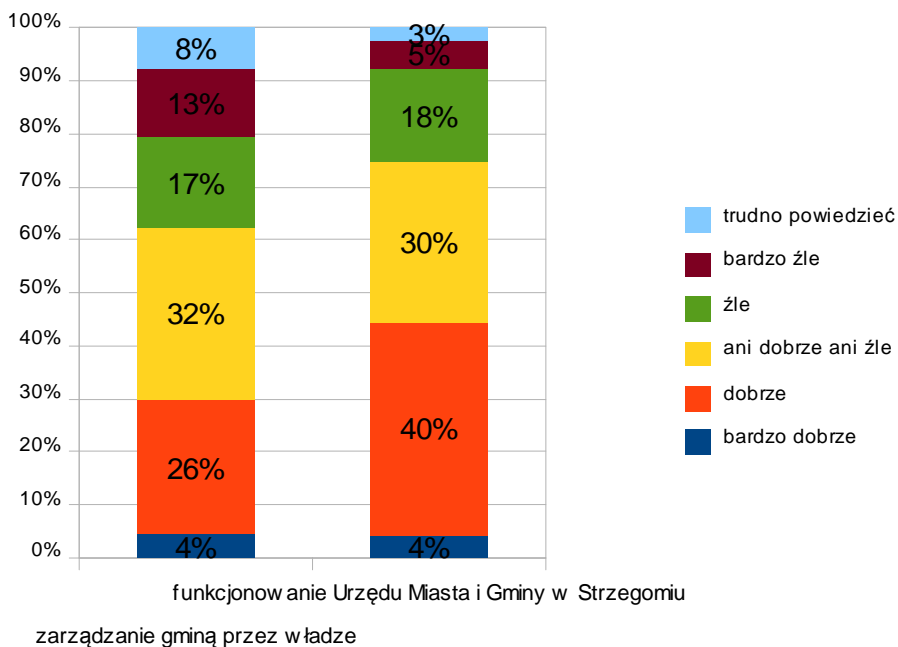
Na prośbę o ocenę zarządzania gminą przez władze najczęściej badani mieszkańcy oceniają ten obszar ambiwalentnie, ani dobrze, ani źle oceniło ten obszar 32% badanych. Taki sam procent osób (30%) ocenia zarządzanie gminą pozytywnie i negatywnie.

Niemal połowa badanych (48%) mieszkańców uważa, że władze informują mieszkańców o swoich decyzjach, 29% uważa, że mieszkańcy nie są informowani przez władze o podejmowanych decyzjach.

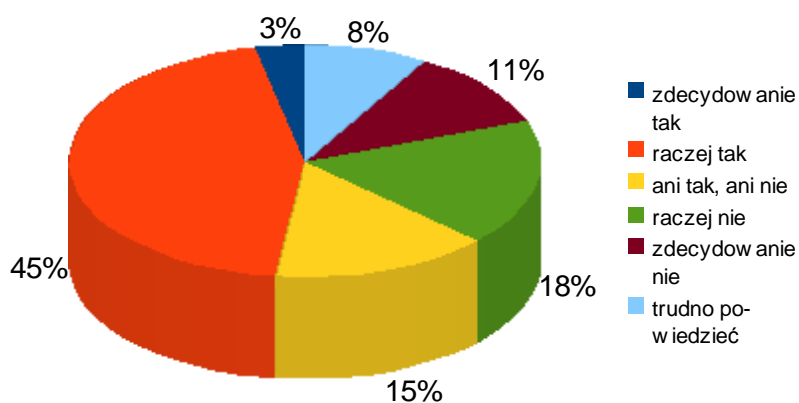
Funkcjonowanie Urzędu Miasta i Gminy Strzegom najczęściej oceniane było przez badanych mieszkańców pozytywnie (44% respondentów), 33% ocenia funkcjonowanie urzędu negatywnie.

Wykres 31 Ocena zarządzania gminą oraz funkcjonowania UMiG Strzegom

Wykres 32 Rozkład odpowiedzi na pytanie czy władze informują mieszkańców o swoich decyzjach

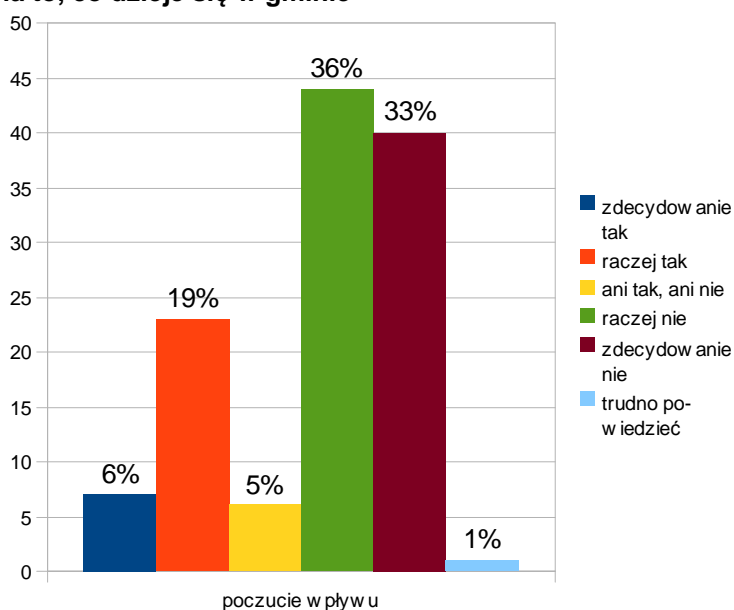

Poczucie wpływu mieszkańców na to, co dzieje się w gminie Strzegom oraz aktywność mieszkańców

Większość mieszkańców biorących udział w badaniu nie ma poczucia wpływu na to co dzieje się w gminie, tak twierdzi 69% respondentów. Mimo to wiele osób (84%) deklaruje zaangażowanie w życie gminy, jedynie 16% przyznaje, że nie angażuje się w życie gminy.

Tabela 57 Rozkład odpowiedzi na pytanie o posiadanie poczucia wpływu na to, co dzieje się w gminie

Najczęstszą formą angażowania się w życie gminy, którą wskazują respondenci jest udział w wyborach. Duża część badanych mieszkańców bierze udział w gminnych festynach, koncertach oraz interesuje się życiem gminy np. śledząc lokalne media. 27% respondentów przyznaje, że bierze udział w zebraniach mieszkańców, 21% działa w organizacji formalnej lub nieformalnej.

Tabela 58 Deklarowane przez badanych mieszkańców formy zaangażowania w życie gminy

Forma aktywności	Liczba osób	Udział w ogóle badanych
biorę udział w wyborach	87	69%
biorę udział w gminnych festynach, koncertach	66	52%
interesuję się życiem gminy	57	45%
biorę udział w zebraniach mieszkańców	34	27%
działam w organizacji formalnej lub nieformalnej	21	17%
biorę udział w spotkaniach rady sołeckiej	18	14%
biorę udział w spotkaniach rady miejskiej	15	12%
angażuję się inaczej	10	8%

11.3 Mocne i słabe strony gminy Strzegom wg respondentów

Respondenci poproszeni zostali o wymienienie trzech ich zdaniem najmocniejszych i trzech najsłabszych stron gminy Strzegom. Po zliczeniu odpowiedzi zostały stworzone rankingi mocnych i słabych stron w podziale na mieszkańców Strzegomia i obszarów wiejskich gminy.

Zarówno mieszkańcy miasta, jak i obszarów wiejskich jako mocną stronę gminy wskazują zasoby granitu oraz przemysł kamieniarski, doceniana jest estetyka Strzegomia oraz zaplecze sportowe w Strzegomiu. Mieszkańcy obszarów wiejskich wskazują dosyć często jako mocną stronę gminy oświatę oraz organizacja imprez i działalność kulturalną. Zarówno mieszkańcy miasta jak i obszarów wiejskich wskazują lokalizację i komunikację gminy jako silną stronę gminy.

Tabela 59 mocne strony gminy Strzegom według respondentów

Mocne strony gminy Strzegom			
Mieszkańcy Strzegomia		Mieszkańcy obszarów wiejskich	
Kamieniarstwo	22	Remont rynku w Strzegomiu, estetyka miasta	10
Obiekty sportowe, działalność sportowa	12	Zasoby granitu	9
Estetyka miasta	7	Zaplecze sportowe w Strzegomiu	9
Komunikacja i lokalizacja miasta	6	Oświata	8
Zabytki	6	Organizacja imprez, działalność kulturalna	6
Walory turystyczne	6	Lokalizacja gminy i komunikacja	4
Rynek pracy	5	Kanalizacja	3
Praca burmistrza i urzędu	2	Funkcjonowanie Urzędu Gminy i Miasta	3
Dobry stan dróg – remonty, budowa	2	Możliwość zrobienia codziennych zakupów	2
Kanalizacja	2	Zabytki	1
Dostęp do usług medycznych	1	Remont szkoły	1
Wysokość zarobków	1	Walory turystyczne	1
Organizacja imprez	1	Dostęp do usług medycznych	1
Dostęp do mieszkań socjalnych	1		
Duża różnorodność sklepów	1		

Najczęściej wymienianą słabą stroną gminy, zarówno przez mieszkańców miasta i wsi, jest stan dróg oraz chodników. Duża część osób wskazuje na problem bezrobocia i braku pracy w gminie. Mieszkańcy Strzegomia i mieszkańcy obszarów wiejskich uznają również za słabą stronę gminy brak dworca autobusowego. Mieszkańcy miasta dość często wskazują bezpieczeństwo jako problem do rozwiązania w gminie. Mieszkańcy obszarów wiejskich również wskazują na brak miejsc rekreacji dla młodzieży oraz imprez kulturalnych. Mieszkańcy wsi wskazują na niedostatki związane z brakami w infrastrukturze komunalnej i technicznej.

Tabela 60 Słabe strony gminy Strzegom według respondentów

Słabe strony gminy Strzegom			
Mieszkańcy Strzegomia		Mieszkańcy obszarów wiejskich	
Stan dróg i chodników	13	Brak chodników, zły stan dróg	40
Bezpieczeństwo	10	Brak pracy	20
Bezrobocie, zarobki	10	Brak dworca PKS	12
Brak dworca autobusowego	10	Słaba komunikacja	8
Niewykorzystany potencjał turystyczny	5	Brak miejsc rekreacji dla młodzieży, organizacja imprez kulturalnych	7
Niezadbane miasto – poza rynkiem	5	Brak kanalizacji	5
Ograniczony dostęp do opieki medycznej	5	Zarządzanie gminą	5
Zarządzanie gminą	4	Brak mieszkań	4
Brak miejsc rekreacji	4	Brak gazu	4
Brak mieszkań	3	Ścieki na rzece, ochrona środowiska	3
Niezadbane park, za mało ławek, słabe oświetlenie parku	3	Problemy z odśnieżaniem	2
Środowisko	2	Zła baza gastronomiczna	1
Brak obiektów kulturalnych (kino, teatr)	2	Brak ścieżek rowerowych	1
Zbyt mało miejsc parkingowych	1	Słaba opieka medyczna	1
Zła baza gastronomiczna	1	Brak hali sportowej	1
Zaniedbane zabytki	1		

Analiza SWOT/TOWS

Analiza SWOT to technika pozwalająca na uporządkowanie informacji na temat analizowanego podmiotu i jego otoczenia, w tym przypadku gminy Strzegom i jej otoczenia. Analiza pozwala przyjrzeć się funkcjonującym w gminie problemom, najważniejszym potrzebom i brakom, a także zasobom i potencjałom rozwojowym. Analiza SWOT nie tylko opisuje obecną sytuację gminy, ale również dzięki badaniu zależności pomiędzy czynnikami wewnętrznymi (mocnymi i słabymi stronami) oraz zewnętrznymi (szansami i zagrożeniami) wskazuje możliwe i najkorzystniejsze drogi rozwoju.

Zestawienie mocnych i słabych stron gminy Strzegom zostało opracowane na podstawie wyników pracy warsztatowej realizowanej na spotkaniach z mieszkańcami oraz na spotkaniu z radnymi Rady Miejskiej w Strzegomiu, kadrą kierowniczą Urzędu Miasta i Gminy w Strzegomiu oraz jednostek organizacyjnych i budżetowych gminy. Następnie zostały zbadane zależności pomiędzy poszczególnymi czynnikami, na tej podstawie wybrano wskazaną dla gminy Strzegom strategię.

11.4 Czynniki warunkujące rozwój gminy Strzegom

Na podstawie głosów mieszkańców, zebranych na spotkaniach oraz na podstawie badań ankietowych konsultanci wspólnie z przedstawicielami władz oraz kadrą kierowniczą instytucji gminnych stworzyli ranking najważniejszych mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń gminy Strzegom.

Mocne strony były tu rozumiane jako zasoby gminy, jej atuty, zalety i przewagi w stosunku do otoczenia zewnętrznego, słabe strony jako braki, wady, bariery rozwojowe gminy. Szanse zinterpretowano jako występujące w otoczeniu sprzyjające rozwojowi gminy warunki, a zagrożenia jako te cechy otoczenia zewnętrznego, które stwarzają niebezpieczeństwo niekorzystnej zmiany.

W przypadku analizy otoczenia zastosowano metodę PEST, analizowano otoczenie w czterech sferach: polityczno - prawnej, ekonomicznej, społecznej i technologicznej.

Tabela 61 Mocne i słabe strony gminy Strzegom

Lp.	Mocne strony	Lp.	Słabe strony
1.	Zasoby naturalne - złoża kamienia	1.	Monokultura przemysłowa
2.	Dogodne położenie gminy pod względem komunikacyjnym	2.	Zanieczyszczenie środowiska przez przemysł
3.	Walory turystyczne gminy	3.	Uciążliwość związana z bliskością kamieniołomów w stosunku do osiedli ludzkich
4.	Dobrze rozwinięta baza sportowa miasta	4.	Niezadawalający stan infrastruktury drogowej, słabo rozwinięta infrastruktura komunikacyjna
5.	Zasoby kulturalne (Strzegomskie Centrum Kultury, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Strzegom, cykliczne imprezy kulturalne: m.in. Międzynarodowy Festiwal Folkloru)	5.	Nierównomiernie rozwinięta infrastruktura społeczna na obszarach wiejskich
6.	Tereny przeznaczone pod inwestycje mieszkaniowe, usługowe	6.	Niewykorzystany potencjał turystyczny
7.	Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna, Podstrefa Strzegom	7.	Niewystarczająca ilość uzbrojonych terenów pod inwestycje
8.	Kapitał ludzki: organizacje pozarządowe	8.	Dość wysokie bezrobocie (zwłaszcza wśród kobiet)
		9.	Niska aktywność społeczna

Tabela 62 Szanse i zagrożenia płynące z otoczenia gminy Strzegom

Lp.	Szanse	Lp.	Zagrożenia
1.	Zewnętrzne źródła finansowania (w tym UE)	1.	Zbyt niskie dofinansowanie gminy z budżetu państwa, przy jednoczesnym przekazywaniu zadań
2.	Inicjatywy i programy rozwojowe na poziomie lokalnym i regionalnym i krajowym	2.	Niekorzystne przepisy prawne, długa droga legislacji
3.	Bliskość większych ośrodków miejskich o proinwestycyjnym klimacie (Wrocław, Legnica, Wałbrzych)	3.	Ograniczone środki z UE po 2013 roku
4.	Bliskość atrakcyjnych turystycznie rejonów	4.	Bliskość atrakcyjnych turystycznie terenów (konkurencja)
5.	Inwestycje związane z EURO 2012	5.	Emigracja zarobkowa zwłaszcza młodych mieszkańców do większych ośrodków miejskich
6.	Inwestycje drogowe (krajowe)	6.	Proces starzenia się ludności
7.	Wzrost popularności odpoczynku weekendowego, aktywnego stylu życia	7.	Zły stan infrastruktury drogowej krajowej i powiatowej

Wskazywaną **mocną stroną** są **zasoby naturalne**, przede wszystkim złoża granitu, które są podstawą przemysłu kamieniarskiego zapewniającego rozwój gospodarczy gminy. Atutem gminy jest również jej **dogodne położenie**, bliskość autostrady oraz droga krajowa przebiegająca przez gminę pozwalają na dogodną komunikację mieszkańców gminy do innych ośrodków regionu oraz sprawiają, że gmina może być postrzegana jako atrakcyjna przez inwestorów, a także potencjalnych mieszkańców lub turystów.

Mocną stroną gminy Strzegom jest rozwinięta **miejska infrastruktura sportowa**, odkryte baseny oraz wielofunkcyjne boiska służą propagowaniu aktywnego stylu życia. Wydarzenia sportowe rangi międzynarodowej, które odbywają się w Strzegomiu dopełniają wizerunku gminy propagującej sport i rekreację. Silną stroną gminy są również **zasoby kulturalne**, prężnie działające instytucje kultury: Strzegomskie Centrum Kultury, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Strzegom, a także cyklicznie organizowane imprezy kulturalne, między innymi posiadający wieloletnią tradycję i międzynarodowy charakter Międzynarodowy Festiwal Folkloru.

Gmina Strzegom charakteryzuje się również bogatymi i oryginalnymi **walorami turystycznymi**, Góra Krzyżowa, liczne zabytki zlokalizowane przede wszystkim w Strzegomiu sprawiają, że gmina Strzegom może stać się atrakcyjna dla odwiedzających ją turystów. Gmina Strzegom nie posiada tak silnego potencjału turystycznego jak leżące nieopodal gminy powiatu jeleniogórskiego, ale odpowiednia promocja obiektów zabytkowych oraz atrakcyjne zagospodarowanie Góry Krzyżowej, czy rekultywacja terenów poprzemysłowych może wzmocnić możliwości rozwoju w kierunku gminy atrakcyjnej turystycznie.

Kolejnym potencjałem rozwojowym gminy jest dysponowanie **terenami przeznaczonymi pod budownictwo** mieszkaniowe oraz usługowe. Daje to możliwości osiedlania się i inwestowania w gminie.

Atutem gminy jest **wielość organizacji pozarządowych** działających na terenie gminy. Aktywność i inicjatywność organizacji pozarządowych, które działają na rzecz rozwoju gminy i społeczności lokalnej może przyczynić się do podnoszenia jakości życia w gminie.

Słabe strony gminy Strzegom łączą się silnie z jej atutem - przemysłem kamieniarskim. Stanowiąc siłę rozwojową gminy wydobywanie i przetwarzanie kamienia ma też negatywne strony. Zdominowanie gospodarki przez przemysł kamieniarski tworzy swoistą **monokulturę przemysłową**, co ma swoje konsekwencje w oferowanych przez gminny rynek pracy miejscach zatrudnienia. Rynek pracy zdominowany przez zakłady kamieniarskie oferuje pracę przede wszystkim mężczyznom, kobiety oraz osoby wykształcone w innych kierunkach mogą mieć więc **utrudniony dostęp do zatrudnienia** na terenie gminy.

Przemysł wydobywczy bywa również **uciążliwy dla ludzi i środowiska naturalnego**. Wydobywanie kamienia narusza naturalny stan środowiska i prowadzi do jego degradacji, wymaga więc towarzyszących mu działań przeciwdziałających, a w kolejnych latach rekultywacyjnych, tak by zapewnić zrównoważony rozwój na terenie gminy. Ochrony wymagają również osiedla ludzkie narażone na uciążliwość związaną z wzmożonym hałasem i zapyleniem generowanym przez przemysł wydobywczy.

Wskazywaną słabą stroną gminy jest również niezadowolający **stan infrastruktury drogowej**, która eksploatowana jest intensywnie poprzez ciężkie pojazdy transportujące kamień. Przełamywanie monokultury przemysłowej i rozwój innych obszarów gospodarczych jest ograniczony poprzez **niewystarczającą ilość terenów uzbrojonych pod inwestycje**.

Mimo działających na terenie gminy Strzegom organizacji pozarządowych obserwuje się **niską aktywność społeczności lokalnej**, niewystarczająca liczba inicjatyw oddolnych wymaga działań animacyjnych inspirujących społeczność do działania. Wspieranie aktywności społecznej wymaga również zapewnienia odpowiedniej **infrastruktury społecznej**, która na obszarach wiejskich gminy Strzegom jest rozwinięta nierównomiernie. Obok sołectw, które wyposażone są w świetlice i obiekty sportowe, są takie, które posiadają deficyty w tym obszarze.

Szansą rozwojową dla gminy Strzegom są zewnętrzne źródła dofinansowania, które do 2013 roku gmina ma szansę pozyskać na przedsięwzięcia infrastrukturalne i społeczne. Po 2013 roku możliwości te zostaną ograniczone. Szans dla rozwoju gminy są inwestycje związane z organizacją EURO 2012 oraz wszelkie inwestycje podejmowane na poziomie krajowym, szczególnie te, które mają na celu modernizację i budowę infrastruktury drogowej. Bliskość węzła komunikacyjnego (autostrada, droga krajowa) powoduje, że odległości między gminą Strzegom, a atrakcyjnymi pod względem inwestycyjnym i turystycznym ośrodkami można pokonać w krótkim czasie, gmina Strzegom jest więc miejscem atrakcyjnym dla inwestorów. Wzrost popularności turystyki weekendowej i aktywnego wypoczynku może stać się szansą na rozwój gminy w kierunku ośrodka atrakcyjnego dla turystów.

Zagrożeniem dla rozwoju gminy może być ograniczenie możliwości finansowania projektów infrastrukturalnych i społecznych ze środków unijnych, a także nakładanie na gminę nowych zadań przy ograniczonym dofinansowaniu z budżetu państwa. Bez odpowiednich przedsięwzięć promocyjnych bliskość atrakcyjnych turystycznie terenów może sprawić, że gmina Strzegom będzie traktowana jako gmina "przejazdowa". Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura mieszkaniowa oraz nieurozmaicony rynek pracy może spowodować, że bliskość większych i atrakcyjniejszych pod tym względem ośrodków miejskich nasili tendencję migracji zarobkowych zwłaszcza młodych ludzi z terenu gminy.

11.5 Analiza SWOT/TOWS

Pomiędzy czynnikami opisującymi gminę oraz otoczenie gminy zostały zbadane zależności.

Macierz SWOT pozwoliła zbadać wpływ czynników wewnętrznych na otoczenie.

Zależność pomiędzy czynnikami była oceniana na podstawie następujących pytań:

- Czy dana mocna strona pozwoli wykorzystać daną szansę?
- Czy dana słaba strona uniemożliwia wykorzystanie szansy?
- Czy dana mocna strona pozwoli zniwelować zagrożenie?
- Czy dana słaba strona spotęguje dane zagrożenie?

Macierz TOWS pozwoliła na przeanalizowanie wpływu czynników zewnętrznych na uwarunkowania wewnętrzne gminy.

Zależności te analizowano odpowiadając na pytania:

- Czy dana szansa wzmacnia daną silną stronę?
- Czy dana szansa pozwala zniwelować daną słabość?
- Czy dane zagrożenie niweluje daną silną stronę?
- Czy dane zagrożenie uwypukla daną słabość?

Do oceny siły zależności pomiędzy czynnikami wykorzystano trzystopniowej skali

0 - brak związku, 1 - przeciętna zależność, 2 - silna zależność

11.5.1 Macierz SWOT

Czy dana mocna strona pozwoli wykorzystać szansę?

Do oceny siły zależności pomiędzy czynnikami wykorzystano trzystopniową skalę liczbową:

0 - brak związku, 1 - przeciętna zależność, 2 - silna zależność

Tabela 63 Macierz zależności pomiędzy mocnymi stronami (M) a szansami (SZ)

	SZ 1	SZ 2	SZ 3	SZ 4	SZ 5	SZ 6	SZ 7	SUMA
M 1	0	0	2	0	0	1	0	3
M 2	0	1	2	2	1	1	1	8
M 3	1	1	1	1	0	1	2	7
M 4	1	0	0	0	1	0	2	4
M 5	1	1	0	0	0	0	1	3
M 6	0	0	2	2	1	1	0	6
M 7	0	0	2	1	0	1	0	4
M 8	2	1	0	0	0	0	1	4
SUMA	5	4	9	6	3	5	7	39

Czy dana mocna strona pozwoli zniwelować zagrożenie?

Do oceny siły zależności pomiędzy czynnikami wykorzystano trzystopniową skalę liczbową:

0 - brak związku, 1 - przeciętna zależność, 2 - silna zależność

Tabela 64 Macierz zależności pomiędzy mocnymi stronami (M) a zagrożeniami (Z)

	Z 1	Z 2	Z 3	Z 4	Z 5	Z 6	Z 7	SUMA
M 1	1	0	1	1	0	0	0	3
M 2	0	0	1	0	1	0	0	2
M 3	0	0	0	2	1	0	0	3
M 4	0	0	0	1	1	1	0	3
M 5	0	0	0	2	1	1	0	4
M 6	0	0	0	1	2	1	0	4
M 7	0	0	1	1	1	0	0	3
M 8	1	0	0	0	1	1	0	3
SUMA	2	0	3	8	8	4	0	25

Czy dana słaba strona uniemożliwia wykorzystanie szansy?

Do oceny siły zależności pomiędzy czynnikami wykorzystano trzystopniową skalę liczbową:

0 - brak związku, 1 - przeciętna zależność, 2 - silna zależność

Tabela 65 Macierz zależności pomiędzy słabymi stronami (S) a szansami (SZ)

	SZ 1	SZ 2	SZ 3	SZ 4	SZ 5	SZ 6	SZ 7	SUMA
S 1	0	0	0	0	0	0	0	0
S 2	0	0	0	1	0	0	2	3
S 3	0	0	0	0	0	0	1	1
S 4	0	0	1	1	0	1	1	4
S 5	0	0	0	0	0	0	2	2
S 6	0	0	0	2	0	0	2	4
S 7	0	0	2	0	0	1	0	3
S 8	0	0	0	0	0	0	0	0
S 9	1	1	1	0	0	0	1	4
SUMA	1	1	4	4	0	2	9	21

Czy dana słaba strona spotęguje dane zagrożenie?

Do oceny siły zależności pomiędzy czynnikami wykorzystano trzystopniową skalę liczbową:

0 - brak związku, 1 - przeciętna zależność, 2 - silna zależność

Tabela 66 Macierz zależności pomiędzy słabymi stronami (S) a zagrożeniami (Z)

	Z1	Z2	Z3	Z4	Z5	Z6	Z7	SUMA
S 1	0	0	0	0	2	0	0	2
S 2	0	0	0	2	1	0	0	3
S 3	0	0	0	0	2	1	0	3
S 4	0	0	0	0	0	0	2	2
S 5	0	0	0	0	1	1	0	2
S 6	0	0	0	2	0	0	0	2
S 7	0	0	1	0	0	0	0	1
S 8	0	0	0	0	2	0	0	2
S 9	0	0	0	0	1	1	0	2
SUMA	0	0	1	4	0	3	2	19

11.5.2 Macierz TOWS

Czy dana szansa wzmacnia daną mocną stronę?

Do oceny siły zależności pomiędzy czynnikami wykorzystano trzystopniową skalę liczbową:

0 - brak związku, 1 - przeciętna zależność, 2 - silna zależność

Tabela 67 Macierz zależności pomiędzy szansami (SZ) a mocnymi stronami (M)

	M 1	M 2	M 3	M 4	M 5	M 6	M 7	M 8	SUMA
SZ 1	0	0	1	0	0	0	0	2	0
SZ 2	0	0	1	1	1	0	0	2	3
SZ 3	2	2	1	0	1	2	2	0	10
SZ 4	0	0	1	0	1	1	1	0	4
SZ 5	0	1	0	0	0	1	0	0	2
SZ 6	0	2	2	0	1	1	1	0	7
SZ 7	0	1	2	1	1	0	0	1	5
SUMA	2	6	8	2	5	5	4	5	31

Czy dana szansa pozwala zniwelować daną słabość?

Do oceny siły zależności pomiędzy czynnikami wykorzystano trzystopniową skalę liczbową:

0 - brak związku, 1 - przeciętna zależność, 2 - silna zależność

Tabela 68 Macierz zależności pomiędzy szansami (SZ) a słabymi stronami (S)

	S 1	S 2	S 3	S 4	S 5	S 6	S 7	S 8	S 9	SUMA
SZ 1	0	1	0	1	1	1	0	1	2	7
SZ 2	0	1	0	1	0	1	0	0	1	3
SZ 3	2	0	0	0	0	0	0	1	0	2
SZ 4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
SZ 5	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2
SZ 6	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2
SZ 7	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1
SUMA	2	2	0	4	2	5	0	2	4	18

Czy dane zagrożenie niweluje daną mocną stroną?

Do oceny siły zależności pomiędzy czynnikami wykorzystano trzystopniową skalę liczbową:

0 - brak związku, 1 - przeciętna zależność, 2 - silna zależność

Tabela 69 Macierz zależności pomiędzy zagrożeniami (Z) a mocnymi stronami (M)

	M 1	M 2	M 3	M 4	M 5	M 6	M 7	M 8	SUMA
Z 1	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Z 2	0	0	0	1	1	1	0	0	3
Z 3	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Z 4	0	0	1	0	1	0	0	0	2
Z 5	0	0	0	0	0	1	0	2	3
Z 6	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Z 7	0	2	1	0	1	1	1	0	6
SUMA	0	2	2	2	4	3	1	4	15

Czy dane zagrożenie uwypukla daną słabość?

Do oceny siły zależności pomiędzy czynnikami wykorzystano trzystopniową skalę liczbową:

0 - brak związku, 1 - przeciętna zależność, 2 - silna zależność

Tabela 70 Macierz zależności między zagrożeniami (Z) a słabymi stronami (S)

	S 1	S 2	S 3	S 4	S 5	S 6	S 7	S 8	S 9	SUMA
Z 1	0	0	0	1	1	1	1	0	1	0
Z 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Z 3	0	0	0	2	2	0	0	1	1	4
Z 4	1	1	1	0	1	2	0	0	0	6
Z 5	2	1	1	0	1	0	1	0	0	6
Z 6	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
Z 7	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2
SUMA	3	2	2	5	5	3	2	2	3	19

11.5.3 Wybór strategii

Zestawienie sum z poszczególnych ćwiartek pozwala zbadać, między którymi czynnikami występują największe zależności i jaka strategia jest wskazana dla gminy Strzegom.

Tabela 71 Suma zależności pomiędzy czynnikami

	SZANSE (SZ)	ZAGROŻENIA (Z)
MOCNE STRONY (M)	39 + 31 = 70	25 + 15 = 40
SŁABE STRONY (S)	21 + 20 = 41	19 + 19 = 38

Badanie zależności wykazało, iż najsilniejsze zależności występują pomiędzy atutami gminy, a szansami płynącymi z otoczenia. Wynika z tego, że wskazaną do podjęcia strategią dla gminy Strzegom jest strategia wykorzystania szans rozwojowych płynących z otoczenia za pomocą silnych stron gminy, czyli **strategia dynamiczna (maxi - maxi)**.

Tabela 72 Rodzaje strategii

	SZANSE (SZ)	ZAGROŻENIA (Z)
MOCNE STRONY (M)	STRATEGIA DYNAMICZNA (maxi - maxi)	STRATEGIA KONSERWATYWNA (maxi - mini)
SŁABE STRONY (S)	STRATEGIA KONKURENCYJNA (mini - maxi)	STRATEGIA DEFENSYWNA (mini - mini)

Poniższa tabela pokazuje opis najsilniejszych zależności pomiędzy czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi. Opisane zależności wskazują potrzeby i problemy oraz prowadzące do ich zaspokojenia i rozwiązania cząstkowe działania.

Tabela 73 Najsilniejsze korelacje między czynnikami

Czynniki korelujące	Opis zależności
M2 Dogodne położenie gminy pod względem komunikacyjnym	SZ 3 Bliskość Aglomeracji Wrocławskiej SZ 4 Bliskość atrakcyjnych turystycznie rejonów
	Lokalizacja gminy Strzegom sprawia, że staje się ona atrakcyjnym miejscem inwestycyjnym. Strzegom usytuowany jest w niedużej odległości od Wrocławia, Wałbrzycha i Legnicy (odległość od tych miast wynosi ok. 40km), przy drodze krajowej nr 5 (Wrocław - Jelenia Góra), bliskie sąsiedztwo autostrady powoduje, że drogę do stolicy województwa można przebyć w krótkim czasie. Gmina Strzegom może więc wykorzystać swoje usytuowanie oraz proinwestycyjny klimat większych ośrodków miejskich w celu rozwoju gospodarczego i urozmaicenia gminnego rynku pracy.

Czynniki korelujące		Opis zależności
M 3 Walory turystyczne gminy	SZ 7 Wzrost popularności odpoczynku weekendowego, aktywnego stylu życia	Gmina Strzegom jest gminą o potencjale turystycznym. Wzgórza Strzegomskie, wartościowe zabytki, imprezy sportowe i kulturalne o randze międzynarodowej, a także tereny pozostałe po eksploatacji kamienia są lub mogą stać się atrakcją turystyczną szczególnie w dobie wzrostu popularności aktywnego wypoczynku. Odpowiednie działania promocyjne, rekultywacja terenów na obszary rekreacyjne, wreszcie przyciąganie inwestycji atrakcyjnych turystycznie mogą przyczynić się do rozwoju turystyki, a co za tym idzie zapewnić dodatkowe miejsca pracy i dochody gminie. Ze względu na bliskość atrakcyjnych turystycznie ośrodków należy określić grupę docelową usług turystycznych oraz wybrać obszar niszowy nie nasycony na regionalnym rynku.
M6 Tereny przeznaczone pod inwestycje mieszkaniowe i usługowe	SZ 3 Bliskość większych ośrodków miejskich o proinwestycyjnym klimacie SZ 4 Bliskość atrakcyjnych turystycznie rejonów	Tereny uwzględnione w planach zagospodarowania przestrzennego pod inwestycje mieszkaniowe i usługowe umożliwią pozyskanie inwestorów, sprzyjać temu może bliskość większych ośrodków miejskich, oddziałujących proinwestycyjnym klimatem na gminę Strzegom.
S 7 Niewystarczająca ilość uzbrojonych terenów pod inwestycje	SZ 3 Bliskość większych ośrodków miejskich o proinwestycyjnym klimacie	Nieprzygotowane pod inwestycje tereny mogą osłabić szansę płynącą z dobrej lokalizacji gminy Strzegom oraz bliskości większych ośrodków miejskich, dzięki której gmina jest miejscem atrakcyjnym dla inwestorów.
SZ 3 Bliskość większych ośrodków miejskich o proinwestycyjnym klimacie	M1 Zasoby naturalne - złoża kamienia M2 Dogodne położenie gminy pod względem komunikacyjnym M6 Tereny przeznaczone pod inwestycje usługowe i mieszkaniowego M7 Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna	Lokalizacja gminy Strzegom w pobliżu większych ośrodków miejskich wzmacnia wszystkie potencjały, które mogą przyczynić się do pozyskania inwestorów i realizowania przedsięwzięć zapewniających nowe miejsca zamieszkania i nowe miejsca pracy dla mieszkańców gminy.
SZ 6 Inwestycje drogowe (krajowe, wojewódzkie, powiatowe)	M2 Dogodne położenie gminy pod względem komunikacyjnym M 3 Walory turystyczne gminy	Inwestycje drogowe realizowane na szczeblu kraju, województwa lub powiatu przyczynia się do wzmocnienia atutów wynikających z dobrej lokalizacji gminy Strzegom, wpływając na lepszą jakość dróg, a co za tym idzie komunikacji. Dobra jakość dróg wpłynie na większe możliwości wykorzystania walorów turystycznych gminy, drogi dojazdowe o lepszej jakości mogą wpłynąć na zainteresowanie gminą turystów oraz inwestorów.

Czynniki korelujące		Opis zależności
SZ 1 Zewnętrzne źródła finansowania (w tym UE)	S4 Niezadawalający stan infrastruktury drogowej, słabo rozwinięta infrastruktura komunikacyjna S5 Nierównomiernie rozwinięta infrastruktura społeczna na obszarach wiejskich S6 Niewykorzystany potencjał turystyczny S9 Niska aktywność społeczna	Zewnętrzne źródła finansowania stanowią wciąż szansę dla gminy na uzupełnienie braków infrastrukturalnych, rozwój potencjału turystycznego, a także realizację przedsięwzięć społecznych. Należy pamiętać, że po 2013 roku unijne źródła dofinansowania zostaną najprawdopodobniej ograniczone w stosunku do okresu programowania 2007- 2013.

11.5.4 Podsumowanie

Analiza SWOT/TOWS wykazała, że gmina Strzegom posiada silny potencjał rozwojowy. Badanie zależności czynników opisujących gminę oraz jej otoczenie wykazało, że wskazane jest podjęcie strategii dynamicznej (maxi - maxi) polegającej na wykorzystaniu szans rozwojowych istniejących w otoczeniu za pomocą atutów gminy.

Gmina Strzegom posiada duży potencjał naturalny, złoża granitu i kamienia pozwalają na rozwój przemysłu kamieniarskiego, który oferuje miejsca pracy oraz dochody gminie. Wskazane jest, aby potencjał ten nadal został wykorzystywany, należy jednak zawnoczą zadbać, aby rozwój gminy bazujący na przemyśle kamieniarskim odbywał się zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju, czyli przy poszanowaniu zasobów środowiskowych oraz w sposób nie godzący w bezpieczeństwo i zdrowie społeczności lokalnej.

Poprzez stwarzanie dogodnych warunków do inwestowania oraz rozwoju przedsiębiorczości, wykorzystując przeznaczone pod inwestycje tereny, gmina Strzegom ma szansę przełamać swoistą monokulturę przemysłową, wpłynąć na urozmaicenie i podniesienie atrakcyjności lokalnego rynku pracy, zapewnić miejsca pracy.

Specyficzne ukształtowanie terenu, wartościowe obiekty zabytkowe, wydarzenia sportowe i kulturalne posiadające status imprez międzynarodowych sprawia, że gmina Strzegom ma potencjał stać się gminą atrakcyjną turystycznie. Niezbędna jest jednak analiza rynku, określenie lub stworzenie głównego

produktu/usługi turystycznej oraz grupy docelowej. Opracowanie odpowiedniej strategii turystycznej i promocyjnej jest niezbędne, zwłaszcza przy silnej konkurencji ze strony gmin powiatu jeleniogórskiego.

12 Wizja i misja gminy Strzegom

12.1 Wizja gminy Strzegom

Wizja gminy Strzegom to stan docelowy, do którego będą dążyć władze gminy podejmując działania i realizując cele strategiczne zaplanowane na lata 2010 - 2020.

Gmina Strzegom w 2020 roku to gmina o rozwiniętej innowacyjnej gospodarce, aktywnej społeczności lokalnej oraz zadbanym środowisku naturalnym, to miejsce, w którym jakość życia jest wysoka, gdzie przyjezdni mogą skorzystać z oferty sportowo - rekreacyjnej, wziąć udział w spektakularnych wydarzeniach sportowych i kulturalnych, a przedsiębiorcy znajdują warunki do realizowania swoich przedsięwzięć.

Gmina Strzegom – gminą innowacyjnych przedsięwzięć gospodarczych i społecznych realizowanych zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju, gdzie bezpiecznie mieszkasz, aktywnie odpoczywasz i inwestujesz z sukcesem.

12.2 Misja gminy Strzegom

Misję gminy sformułowano w dwóch formach: misji zewnętrznej i misji wewnętrznej.¹⁵

Misja wewnętrzna to misja skierowana do wewnętrznych interesariuszy: społeczności lokalnej, liderów społecznych, administracji i władz gminnych. Misja taka wskazuje główne kierunki działań i generalne priorytety. W przypadku gminy Strzegom jest to stwarzanie warunków do rozwoju i różnicowania gospodarki gminy, który doprowadzi do budowy gminy przyjaznej mieszkańcom, przyjezdnym i inwestorom

Misja wewnętrzna gminy Strzegom:

Tworząc warunki do realizowania różnorodnych przedsięwzięć gospodarczych i społecznych budujemy gminę, w której dobrze się żyje, aktywnie odpoczywa i inwestuje z sukcesem.

¹⁵ Koncepcja misji zewnętrznej i wewnętrznej za W. Kłosowskimi J. Wardą "Wyspy szans. Jak budować strategię rozwoju lokalnego?", Bielsko-Biała 2001

Misja zewnętrzna gminy jest adresowana do interesariuszy zewnętrznych: inwestorów, turystów, potencjalnych mieszkańców, samorządów zagranicznych szukających partnerów. Misja taka może pełnić rolę hasła promocyjnego gminy. Powinna wskazywać na przewagi komparatywne gminy i wyróżniać ją spośród sąsiednich gmin.

Misja zewnętrzna gminy Strzegom wskazuje na jej ukształtowanie i walory naturalne, a także dobre warunki do podejmowania i realizowania zakończonych powodzeniem i sukcesem inicjatyw.

SUKCES WŚRÓD WZGÓRZ

13 Cele rozwojowe gminy Strzegom

Cele rozwojowe gminy Strzegom zostały sformułowane w odniesieniu do zidentyfikowanych obszarów problemowych i rozwojowych gminy.

I. Obszar: gospodarka gminy oparta o przemysł wydobywczy

- źródło zarobków mieszkańców, miejsca pracy
- dochody dla gminy
- mało zróżnicowany rynek pracy
- wyższy odsetek kobiet wśród bezrobotnych
- niewystarczająca ilość terenów uzbrojonych pod inwestycje

II. Obszar: Środowisko i zagospodarowanie przestrzeni

- Degradacja środowiska
- Uciążliwa bliskość przemysłu w stosunku do skupisk ludzkich
- Niewystarczające działania przeciwdziałające degradacji środowiska

III. Obszar: Społeczność lokalna

- kapitał ludzki: NGO
- niska aktywność społeczności lokalnej, NGO
- bezrobocie (kobiety, młodzież)
- nierównomiernie rozwinięta infrastruktura społeczna na obszarach wiejskich

IV. Obszar: Kultura czasu wolnego

- Zasoby kulturowe: zabytki, Festiwal Folkloru, GOK
- Walory turystyczne (niewykorzystane): Góra Krzyżowa, zabytki, nieczynne wyrobiska
- Dobra infrastruktura sportowa w mieście
- Niewystarczająca infrastruktura sportowo-rekreacyjna na obszarach wiejskich

Cele strategiczne zostały sformułowane w odpowiedzi na pytania: jaki jest pożądaný stan docelowy w poszczególnych obszarach? Co chcemy osiągnąć w ciągu 10 lat? Cele strategiczne są spójne z wizją i misją gminy Strzegom. Do każdego celu strategicznego przypisano cele szczegółowe, operacyjne wyznaczające kierunek dla konkretnych projektów lub grup projektów.

Tabela 74 Struktura celów

Misja gminy	Tworząc warunki do realizowania różnorodnych przedsięwzięć gospodarczych i społecznych budujemy gminę, w której dobrze się żyje, aktywnie odpoczywa i inwestuje z sukcesem.			
Obszar	Gospodarka lokalna	Środowisko naturalne i zagospodarowanie przestrzeni	Spółeczność lokalna	Kultura czasu wolnego
Cel strategiczny	1. Rozwój potencjału gospodarczego	2. Ochrona środowiska oraz zarządzanie przestrzenią	3. Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej	4. Podnoszenie atrakcyjności gminy, jako miejsca aktywnego wypoczynku
Cele operacyjne	1.1. Rozwój infrastruktury technicznej	2.1. Przeciwdziałanie degradacji środowiska spowodowanej przemysłem wydobywczym	3.1. Aktywizacja społeczności lokalnej	4.1. Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich
	1.2. Modernizacja i budowa infrastruktury drogowej	2.2. Rekultywacja terenów poprzemysłowych	3.2. Animowanie lub wspieranie współpracy między NGO, instytucjami publicznymi i prywatnymi na rzecz rozwoju gminy	4.2. Wykorzystanie terenów poprzemysłowych do celów rekreacyjnych
	1.3. Promocja gminy, jako miejsca do inwestowania	2.3. Optymalizacja przestrzeni (rozgraniczenie obszarów inwestycyjnych, przemysłowych, rekreacyjnych, mieszkalnych)	3.3. Poprawa infrastruktury społecznej ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich	4.3. Wspieranie rozwoju turystyki
	1.4. Współpraca gminy z przedstawicielami lokalnego biznesu		3.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	4.4. Promocja gminy i jej zasobów
	1.5. Tworzenie warunków do rozwoju dużych, średnich, małych i mikro przedsiębiorstw		3.5. Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja osób bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem kobiet	

14 Zgodność celów z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu

Cele strategiczne i operacyjne sformułowane w trakcie opracowywania Strategii Rozwoju Gminy Strzegom na lata 2010 – 2020 zostały przeanalizowane pod kątem ich zgodności z celami strategicznymi określonymi w dokumentach strategicznych wyższego rzędu, takimi jak Strategia Rozwoju Powiatu Świdnickiego, Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020, Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007 – 2015, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007 – 2013 oraz Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla Spójności Gospodarczej, Społecznej i Terytorialnej na lata 2007 – 2013.

Podział kraju na jednostki administracyjne tworzy układ wzajemnych zależności pionowych, pomiędzy poziomami administracji. W celu prowadzenia spójnej i konsekwentnej polityki administracyjnej należy zachować zgodność i koherentność pomiędzy celami strategicznymi określonymi w dokumentach strategicznych. Cele Strategii Rozwoju Gminy Strzegom na lata 2010 – 2020 wpisują się w cele dokumentach strategicznych będących podstawą rozwoju powiatu świdnickiego, województwa dolnośląskiego a także całego kraju, będącego w strukturach Unii Europejskiej.

Tabela 75 Zgodność celów Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom na lata 2010 – 2020 z dokumentami strategicznymi wyższego rządu

Cele Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom na lata 2010 – 2020	Strategia Rozwoju Powiatu Świdnickiego	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020	Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015	Strategiczne wytyczne Wspólnoty dla spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej na lata 2007–2013	Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie
I. Rozwój potencjału gospodarczego gminy Strzegom	Zgodność z celem strategicznym C-1: „Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej.”, celem strategicznym C-2: „Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości”, celem strategicznym C-3: „Pozyskiwanie inwestycji oraz tworzenie pozytywnego wizerunku powiatu.”	Zgodność z celem gospodarczym „Zbudowanie konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki Dolnego Śląska”, celem przestrzennym „Zwiększenie spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu i jego integracja z europejskimi obszarami wzrostu” oraz celem społecznym „Rozwijanie solidarności społecznej oraz postaw obywatelskich twórczych i otwartych na świat”	Zgodność z 1 celem priorytetowym: „Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki”, 2 celem priorytetowym „Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej”, 3 celem priorytetowym: „Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości” oraz 6 celem priorytetowym: „Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej”	Zgodność z wytyczną 1.1 „Zwiększenie atrakcyjności Europy i jej regionów pod względem inwestycji i zatrudnienia”, wytyczną 1.2 „Poprawa poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu.”	Zgodność z 3 celem szczegółowym „Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski” oraz 4 celem szczegółowym „Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług”
1. Rozwój infrastruktury technicznej	Zgodność z celem średniookresowym 1.1 „Zniesienie infrastrukturalnych barier rozwoju” zawartym w celu strategicznym C-1: „Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej.”	Zgodność z 1 celem operacyjnym „Poprawa przestrzennej spójności regionu” w ramach celu przestrzennego „Zwiększenie spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu i jego integracja z europejskimi obszarami wzrostu”	Zgodność z celem operacyjnym b) „infrastruktura mieszkaniowa”, c) „infrastruktura teleinformatyczna”, d) infrastruktura energii, e) „infrastruktura ochrony środowiska”	Zgodność z wytyczną szczegółową 1.1.2. „Wzmacnianie synergii między ochroną środowiska a wzrostem”, zawartą w wytycznej 1.1 „Zwiększenie atrakcyjności Europy i jej regionów pod względem inwestycji i zatrudnienia.”	Zgodność z 3 celem szczegółowym „Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski”
2. Modernizacja i budowa infrastruktury drogowej	Zgodność z celem średniookresowym 1.1 „Zniesienie infrastrukturalnych barier rozwoju” zawartym w celu strategicznym C-1: „Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej.”	Zgodność z 1 celem operacyjnym „Poprawa przestrzennej spójności regionu” w ramach celu przestrzennego „Zwiększenie spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu i jego integracja z europejskimi obszarami wzrostu”	Zgodność z celem operacyjnym a) „Infrastruktura transportowa” sformułowanym w ramach celu priorytetowego „Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej” w ramach działu Infrastruktura techniczna	Zgodność z wytyczną szczegółową 1.1.1. „Rozszerzenie i poprawa infrastruktury transportowej”, zawartą w wytycznej 1.1 „Zwiększenie atrakcyjności Europy i jej regionów pod względem inwestycji i zatrudnienia.”	Zgodność z 3 celem szczegółowym „Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski”

Cele Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom na lata 2010 – 2020	Strategia Rozwoju Powiatu Świdnickiego	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020	Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015	Strategiczne wytyczne Wspólnoty dla spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej na lata 2007–2013	Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie
2. Modernizacja i budowa infrastruktury drogowej	Zgodność z celem średniookresowym 1.1 „Zniesienie infrastrukturalnych barier rozwoju” zawartym w celu strategicznym C-1: „Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej.”	Zgodność z 1 celem operacyjnym „Poprawa przestrzennej spójności regionu” w ramach celu przestrzennego „Zwiększenie spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu i jego integracja z europejskimi obszarami wzrostu”	Zgodność z celem operacyjnym a) „Infrastruktura transportowa” sformułowanym w ramach celu priorytetowego „Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej” w ramach działu Infrastruktura techniczna	Zgodność z wytyczną szczegółową 1.1.1. „Rozszerzenie i poprawa infrastruktury transportowej”, zawartą w wytycznej 1.1 „Zwiększenie atrakcyjności Europy i jej regionów pod względem inwestycji i zatrudnienia.”	Zgodność z 3 celem szczegółowym „Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski”
3. Promocja gminy, jako miejsca do inwestowania	Zgodność z celami średniookresowymi 2.1 „Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy” oraz 2.2 „Podniesienie konkurencyjności przemysłu, handlu, usług”, zawartymi w celu strategicznym C-2: „Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości” a także celami średniookresowymi 3.1 „Efektywna polityka inwestycyjna” oraz 3.4 „Pozyskiwanie środków zewnętrznych” zawartymi w celu strategicznym C-3: „Pozyskiwanie inwestycji oraz tworzenie pozytywnego wizerunku powiatu.”	Zgodność z 1 celem operacyjnym „Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Dolnego Śląska” sformułowanym w ramach celu gospodarczego: „Zbudowanie konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki Dolnego Śląska”	Zgodność z celem operacyjnym a) „podniesienie konkurencyjności polskich regionów”, zawartym w ramach 6 celu priorytetowego: „Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej”	Zgodność z wytyczną szczegółową 1.2.2. „Ułatwianie innowacji i promowanie przedsiębiorczości”, zawartą w wytycznej 1.2 „Poprawa poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu.”	Zgodność z 4 celem szczegółowym „Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług”

Cele Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom na lata 2010 – 2020	Strategia Rozwoju Powiatu Świdnickiego	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020	Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015	Strategiczne wytyczne Wspólnoty dla spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej na lata 2007–2013	Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie
4. Współpraca gminy z przedstawicielami lokalnego biznesu	Zgodność z celami średniookresowymi 2.1 „ <i>Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy</i> ” oraz 2.2 Podniesienie konkurencyjności przemysłu, handlu, usług” zawartymi w celu strategicznym C-2: „ <i>Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości</i> ”	Zgodność z 1 celem operacyjnym „ <i>Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Dolnego Śląska</i> ” a także 3 celem operacyjnym „ <i>Wspieranie aktywności gospodarczej na Dolnym Śląsku</i> ” sformułowanymi w ramach celu gospodarczego: „ <i>Zbudowanie konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki Dolnego Śląska</i> ”	Zgodność z celem operacyjnym b) „ <i>Rozwój przedsiębiorczości</i> ”, celem operacyjnym f) „ <i>Ochrona konkurencji</i> ”, sformułowanymi w ramach celu priorytetowego: „ <i>Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki</i> ”	Zgodność z wytyczną szczegółową 1.2.2. „ <i>Ułatwianie innowacji i promowanie przedsiębiorczości</i> ”, zawartą w wytycznej 1.2 „ <i>Poprawa poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu.</i> ”	Zgodność z 4 celem szczegółowym „ <i>Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług</i> ”
5. Tworzenie warunków do rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw	Zgodność z celami średniookresowymi 2.1 „ <i>Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy</i> ” oraz 2.2 „ <i>Podniesienie konkurencyjności przemysłu, handlu, usług</i> ” zawartymi w celu strategicznym C-2: „ <i>Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości</i> ” a także celem średniookresowym 3.1 „ <i>Efektywna polityka inwestycyjna</i> ” zawartym w celu strategicznym C-3: „ <i>Pozyskiwanie inwestycji oraz tworzenie pozytywnego wizerunku powiatu.</i> ”	Zgodność z 1 celem operacyjnym „ <i>Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Dolnego Śląska</i> ” a także 3 celem operacyjnym „ <i>Wspieranie aktywności gospodarczej na Dolnym Śląsku</i> ” sformułowanymi w ramach celu gospodarczego: „ <i>Zbudowanie konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki Dolnego Śląska</i> ”, a także 5 celem operacyjnym „ <i>Aktywna polityka rynku pracy oraz wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich</i> ” sformułowanym w ramach celu społecznego „ <i>Rozwijanie solidarności społecznej oraz postaw obywatelskich twórczych i otwartych na świat</i> ”	Zgodność z celem operacyjnym b) „ <i>Rozwój przedsiębiorczości</i> ”, celem operacyjnym f) „ <i>Ochrona konkurencji</i> ”, sformułowanymi w ramach celu priorytetowego: „ <i>Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki</i> ”, a także zgodność z celem operacyjnym a) „ <i>Tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości i zmniejszanie obciążeń pracodawców</i> ” sformułowanym w ramach celu priorytetowego: „ <i>Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości</i> ”	Zgodność z wytyczną szczegółową 1.2.2. „ <i>Ułatwianie innowacji i promowanie przedsiębiorczości</i> ”, zawartą w wytycznej 1.2 „ <i>Poprawa poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu.</i> ”	Zgodność z 4 celem szczegółowym „ <i>Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług</i> ”

Cele Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom na lata 2010 – 2020	Strategia Rozwoju Powiatu Świdnickiego	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020	Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015	Strategiczne wytyczne Wspólnoty dla spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej na lata 2007–2013	Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie
II. Ochrona środowiska oraz zarządzanie przestrzenią	Zgodność z celem strategicznym C-2: „ <i>Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości</i> ”, oraz celem strategicznym C-3: „ <i>Pozyskiwanie inwestycji oraz tworzenie pozytywnego wizerunku powiatu.</i> ”	Zgodność z celem gospodarczym „ <i>Zbudowanie konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki Dolnego Śląska</i> ” oraz celem przestrzennym „ <i>Zwiększenie spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu i jego integracja z europejskimi obszarami wzrostu</i> ”	Zgodność z 5 celem priorytetowym „ <i>Rozwój obszarów wiejskich</i> ”, 6 celem priorytetowym „ <i>Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej</i> ”	Zgodność z wytyczną 1.1 „ <i>Zwiększenie atrakcyjności Europy i jej regionów pod względem inwestycji i zatrudnienia.</i> ”	Zgodność z 3 celem szczegółowym „ <i>Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski</i> ”
1. Przeciwdziałanie degradacji środowiska spowodowanego przemysłem wydobywczym	Zgodność z celem średniookresowym 2.4 „ <i>Wspieranie rozwoju gospodarki turystycznej</i> ” sformułowanym w ramach celu strategicznego C-2: „ <i>Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości</i> ”	Zgodność z 1 celem operacyjnym „ <i>Poprawa spójności przestrzennej regionu</i> ” a także 3 celem operacyjnym „ <i>Poprawa ładu przestrzennego, harmonijności struktur przestrzennych</i> ” oraz 4 celem operacyjnym „ <i>Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa i gospodarki</i> ” sformułowanymi w celu przestrzennym „ <i>Zwiększenie spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu i jego integracja z europejskimi obszarami wzrostu</i> ”	Zgodność z celem operacyjnym e) „ <i>infrastruktura ochrony środowiska</i> ”, sformułowanym w ramach 2 celu priorytetowego „ <i>Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej</i> ”, zgodność z celem operacyjnym b) „ <i>wyrównywanie szans rozwojowych obszarów problemowych</i> ”, sformułowanym w 6 celu priorytetowym „ <i>Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej</i> ”	Zgodność z wytyczną szczegółową 1.1.2. „ <i>Wzmacnianie synergii między ochroną środowiska a wzrostem</i> ”, zawartą w wytycznej 1.1 „ <i>Zwiększenie atrakcyjności Europy i jej regionów pod względem inwestycji i zatrudnienia</i> ”	Zgodność z 3 celem szczegółowym „ <i>Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski</i> ”

Cele Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom na lata 2010 – 2020	Strategia Rozwoju Powiatu Świdnickiego	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020	Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015	Strategiczne wytyczne Wspólnoty dla spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej na lata 2007–2013	Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie
2. Rekultywacja terenów przemysłowych	Zgodność z celem średniookresowym 2.4 „Wspieranie rozwoju gospodarki turystycznej, sformułowanym w ramach celu strategicznego C-2: „Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości”	Zgodność z 4 celem operacyjnym „Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa i gospodarki” sformułowanymi w celu przestrzennym „Zwiększenie spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu i jego integracja z europejskimi obszarami wzrostu”	Zgodność z celem operacyjnym e) „infrastruktura ochrony środowiska sformułowanym” w 2 celu priorytetowym: „Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej”	Zgodność z wytyczną szczegółową 1.1.2. „Wzmacnianie synergii między ochroną środowiska a wzrostem”, zawartą w wytycznej 1.1 „Zwiększenie atrakcyjności Europy i jej regionów pod względem inwestycji i zatrudnienia.”	Zgodność z 3 celem szczegółowym „Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski”
3. Optymalizacja przestrzeni (rozgraniczenie obszarów inwestycyjnych, przemysłowych, rekreacyjnych, mieszkalnych)	Zgodność z celem średniookresowym 1.1 „Zniesienie infrastrukturalnych barier rozwoju” zawartym w celu strategicznym C-1: „Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej.”	Zgodność z 1 celem operacyjnym „Poprawa spójności przestrzennej regionu” a także 3 celem operacyjnym „Poprawa ładu przestrzennego, harmonijności struktur przestrzennych” sformułowanymi w celu przestrzennym „Zwiększenie spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu i jego integracja z europejskimi obszarami wzrostu”	Zgodność z celem operacyjnym a) „infrastruktura transportowa”, oraz celem operacyjnym e) „infrastruktura ochrony środowiska” sformułowanymi w 2 celu priorytetowym: „Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej”	Zgodność z wytyczną szczegółową 1.1.2. „Wzmacnianie synergii między ochroną środowiska a wzrostem”, zawartej w wytycznej 1.1 „Zwiększenie atrakcyjności Europy i jej regionów pod względem inwestycji i zatrudnienia.”	Zgodność z 3 celem szczegółowym „Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski”
III. Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej	Zgodność z celem str. C-1: „Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej.”, celem str. C-2: „Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości”, celem str. C-3: „Pozyskiwanie inwestycji oraz tworzenie pozytywnego wizerunku powiatu.”	Zgodność z celem przestrzennym „Zwiększenie spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu i jego integracja z europejskimi obszarami wzrostu” oraz celem społecznym „Rozwijanie solidarności społecznej oraz postaw obywatelskich twórczych i otwartych na świat”	Zgodność z 2 celem priorytetowym: „Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej” oraz 4 celem priorytetowym: „Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa”	Zgodność z wytyczną 1.3 „Zwiększenie liczby i poprawa jakości miejsc pracy.”	Zgodność z 2 celem szczegółowym „Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej”

Cele Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom na lata 2010 – 2020	Strategia Rozwoju Powiatu Świdnickiego	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020	Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015	Strategiczne wytyczne Wspólnoty dla spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej na lata 2007–2013	Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie
1. Aktywizacja społeczności lokalnej	Zgodność z celami średniookresowymi 1.2 „Poprawa dostępu do edukacji i informacji”, 1.3 „Promocja zdrowia” 1.4 „Tworzenie warunków dla zaspokajania potrzeb kulturalnych” 1.5 „Ochrona społeczna” zawartymi w celu strategicznym C-1: „Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej.”	Zgodność z 1 celem operacyjnym „Integracja społeczna i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu” zawartym w celu społecznym „Rozwijanie solidarności społecznej oraz postaw obywatelskich twórczych i otwartych na świat”	Zgodność z celem operacyjnym b) „wspieranie samoorganizacji społeczności lokalnych”, sformułowanym w 4 celu priorytetowym „Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa”	Zgodność z wytyczną szczegółową 1.3.3. „Zwiększenie inwestycji w kapitał ludzki poprzez lepszą edukację i poprawę kwalifikacji”, zawartą w wytycznej 1.3 „Zwiększenie liczby i poprawa jakości miejsc pracy.”	Zgodność z 2 celem szczegółowym „Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej”
2. Animowanie lub wspieranie współpracy między ngo, instytucjami publicznymi i prywatnymi na rzecz rozwoju gminy	Zgodność z celami średniookresowymi 2.1 „Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy” oraz 2.2 „Podniesienie konkurencyjności przemysłu, handlu, usług”, zawartymi w celu strategicznym C-2: „Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości”	Zgodność z 2 celem operacyjnym „Umacnianie społeczeństwa obywatelskiego, rozwój kultury” sformułowanym w celu społecznym „Rozwijanie solidarności społecznej oraz postaw obywatelskich twórczych i otwartych na świat”	Zgodność z celem operacyjnym a) „budowa zaufanie, sprawnej władzy publicznej oraz przeciwdziałanie korupcji” oraz zgodność z celem operacyjnym b) „wspieranie samoorganizacji społeczności lokalnych”, sformułowanych w 4 celu priorytetowym „Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa”	Zgodność z wytyczną szczegółową 1.3.3. „Zwiększenie inwestycji w kapitał ludzki poprzez lepszą edukację i poprawę kwalifikacji”, zawartą w wytycznej 1.3 „Zwiększenie liczby i poprawa jakości miejsc pracy.”	Zgodność z 2 celem szczegółowym „Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej”

Cele Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom na lata 2010 – 2020	Strategia Rozwoju Powiatu Świdnickiego	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020	Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015	Strategiczne wytyczne Wspólnoty dla spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej na lata 2007–2013	Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie
3. Poprawa infrastruktury społecznej ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich	Zgodność z celami średniookresowymi 1.2 „Poprawa dostępu do edukacji i informacji” 1.3 „Promocja zdrowia” 1.4 „Tworzenie warunków dla zaspokajania potrzeb kulturalnych” 1.5 „Ochrona społeczna” zawartymi w celu strategicznym C-1: „Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej”	Zgodność z 2 celem operacyjnym „Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich” sformułowanym w celu przestrzennym „Zwiększenie spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu i jego integracja z europejskimi obszarami wzrostu” oraz 1 celem operacyjnym „Integracja społeczna i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”,	Zgodność z celem operacyjnym a) „infrastruktura edukacji”, oraz celem operacyjnym b) „infrastruktura ochrony zdrowia i socjalna”, celem operacyjnym c) „infrastruktura kultury, turystyki i sportu” sformułowanymi w celu priorytetowym 2: „Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej” a także zgodność z celem operacyjnym c) „rozwój i poprawa infrastruktury technicznej i społecznej na obszarach wiejskich” sformułowanym w celu priorytetowym 5: „Rozwój obszarów wiejskich”	Zgodność z wytyczną szczegółową 1.3.1. „Przyciągnięcie na rynek pracy i przedłużenie aktywności zawodowej większej liczby osób oraz modernizacja systemów zabezpieczenia społecznego”, oraz wytyczną szczegółową 1.3.5. „Wspieranie utrzymania dobrego poziomu zdrowia pracowników”, zawartymi w wytycznej 1.3 „Zwiększenie liczby i poprawa jakości miejsc pracy.”	Zgodność z 2 celem szczegółowym „Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej”
4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Zgodność z celami średniookresowymi 1.2 „Poprawa dostępu do edukacji i informacji” 1.3 „Promocja zdrowia” 1.4 „Tworzenie warunków dla zaspokajania potrzeb kulturalnych” 1.5 „Ochrona społeczna” zawartymi w celu strategicznym C-1: „Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej.”	Zgodność 1 celem operacyjnym „Integracja społeczna i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”,	Zgodność z celem operacyjnym b) „Infrastruktura ochrony zdrowia i socjalna” sformułowanym w ramach celu priorytetowego „Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej” w ramach działu Infrastruktura społeczna	Zgodność z wytyczną szczegółową 1.3.1. „Przyciągnięcie na rynek pracy i przedłużenie aktywności zawodowej większej liczby osób oraz modernizacja systemów zabezpieczenia społecznego”,	Zgodność z 2 celem szczegółowym „Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej”

Cele Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom na lata 2010 – 2020	Strategia Rozwoju Powiatu Świdnickiego	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020	Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015	Strategiczne wytyczne Wspólnoty dla spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej na lata 2007–2013	Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie
<p>5. Przeciwdziałanie i aktywizacja osób bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem kobiet</p>	<p>Zgodność z celami średniookresowymi 1.2 „Poprawa dostępu do edukacji i informacji” 1.5 „Ochrona społeczna” zawartymi w celu strategicznym C-1: „Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej” Zgodność z celami średniookresowymi 2.1 „Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy” oraz 2.2 „Podniesienie konkurencyjności przemysłu, handlu, usług”, zawartymi w celu strategicznym C-2: „Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości” a także celem średniookresowym 3.1 „Efektywna polityka inwestycyjna” zawartymi w celu strategicznym C-3: „Pozyскиwanie inwestycji oraz tworzenie pozytywnego wizerunku powiatu.”</p>	<p>Zgodność z 1 celem operacyjnym „Integracja społeczna i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu” oraz 5 celem operacyjnym „Aktywna polityka rynku pracy oraz wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich”</p>	<p>Zgodność z celem operacyjnym a) „tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości i zmniejszanie obciążeń pracodawców” oraz celem operacyjnym b) „upowszechnienie elastycznych form zatrudnienia oraz wzrost mobilności zasobów pracy”, celem operacyjnym c) „inicjatywy na rzecz równości szans na rynku pracy”, celem operacyjnym d) „dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy”, celem operacyjnym g) „wzrost efektywności instytucjonalnej obsługi rynku pracy”, sformułowanych w celu priorytetowym 3: „Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości”</p>	<p>Zgodność z wytyczną szczegółową 1.3.1. „Przyciągnięcie na rynek pracy i przedłużenie aktywności zawodowej większej liczby osób oraz modernizacja systemów zabezpieczenia społecznego”, oraz wytyczną szczegółową 1.3.2. „Zwiększenie zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw oraz elastyczności rynku pracy”, oraz wytyczną szczegółową 1.3.3. „Zwiększenie inwestycji w kapitał ludzki poprzez lepszą edukację i poprawę kwalifikacji”, zawartymi w wytycznej 1.3 „Zwiększenie liczby i poprawa jakości miejsc pracy.”</p>	<p>Zgodność z 2 celem szczegółowym „Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej”</p>
<p>IV. Podnoszenie atrakcyjności gminy jako miejsca aktywnego wypoczynku</p>	<p>Zgodność z celem strategicznym C-1: „Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej</p>	<p>Zgodność z celem gospodarczym „Zbudowanie konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki Dolnego Śląska”, celem przestrzennym „Zwiększenie spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu i jego integracja z europejskimi obszarami wzrostu</p>	<p>Zgodność z 2 celem priorytetowym: „Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej”, 5 celem priorytetowym „Rozwój obszarów wiejskich”, 6 celem priorytetowym „Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej”</p>	<p>Zgodność z wytyczną 1.1 „Zwiększenie atrakcyjności Europy i jej regionów pod względem inwestycji i zatrudnienia”, wytyczną 1.2 „Poprawa poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu.”</p>	<p>Zgodność z 3 celem szczegółowym „Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski”</p>

Cele Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom na lata 2010 – 2020	Strategia Rozwoju Powiatu Świdnickiego	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020	Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015	Strategiczne wytyczne Wspólnoty dla spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej na lata 2007–2013	Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie
1. Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich	Zgodność z celem średniookresowym 1.3 „Promocja zdrowia” zawartym w celu strategicznym C-1: „Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej” oraz celem średniookresowym 3.2 „Wypromowanie regionu jako atrakcyjnego turystycznie” zawartym w celu strategicznym C-3: „Pozyskiwanie inwestycji oraz tworzenie pozytywnego wizerunku powiatu.”	Zgodność z 1 celem operacyjnym „Poprawa spójności przestrzennej regionu”, 2 celem operacyjnym „Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich”, 4 celem operacyjnym „Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa i gospodarki” sformułowanymi w celu przestrzennym „Zwiększenie spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu i jego integracja z europejskimi obszarami wzrostu”	Zgodność z celem operacyjnym c) <i>Infrastruktura kultury, turystyki i sportu z działu infrastruktura społeczna</i> sformułowanymi w ramach 2 celu priorytetowego „Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej”, zgodność z celem operacyjnym c) „rozwój i poprawa infrastruktury technicznej i społecznej na obszarach wiejskich”, sformułowanym w celu priorytetowym 5: „Rozwój obszarów wiejskich”	Zgodność z wytyczną szczegółową 1.1.2. „Wzmacnianie synergii między ochroną środowiska a wzrostem”, zawartą w wytycznej 1.1 „Zwiększenie atrakcyjności Europy i jej regionów pod względem inwestycji i zatrudnienia” a także z wytyczną szczegółową 1.2.2. „Ułatwianie innowacji i promowanie przedsiębiorczości”, zawartą w wytycznej 1.2 „Poprawa poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu.”	Zgodność z 3 celem szczegółowym „Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski” oraz z 4 celem szczegółowym „Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług”
2. Wykorzystanie terenów przemysłowych do celów rekreacyjnych	Zgodność z celem średniookresowym 2.4 „Wspieranie rozwoju gospodarki turystycznej”, zawartym w celu strategicznym C-2: „Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości” oraz celem średniookresowym 3.2 „Wypromowanie regionu jako atrakcyjnego turystycznie” zawartymi w celu strategicznym C-3: „Pozyskiwanie inwestycji oraz tworzenie pozytywnego wizerunku powiatu.”	Zgodność z 3 celem operacyjnym „Poprawa ładu przestrzennego, harmonijności struktur przestrzennych” oraz 4 celem operacyjnym „Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa i gospodarki” sformułowanych w celu przestrzennym „Zwiększenie spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu i jego integracja z europejskimi obszarami wzrostu”	Zgodność z celem operacyjnym e) „infrastruktura ochrony środowiska” sformulowanym w priorytecie 2: „Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej”, oraz zgodność z celem operacyjnym c) „rozwój i poprawa infrastruktury technicznej i społecznej na obszarach wiejskich”, sformulowanym w celu priorytetowym 5: „Rozwój obszarów wiejskich”	Zgodność z wytyczną szczegółową 1.1.2. „Wzmacnianie synergii między ochroną środowiska a wzrostem”, zawartą w wytycznej 1.1 „Zwiększenie atrakcyjności Europy i jej regionów pod względem inwestycji i zatrudnienia”	Zgodność z 3 celem szczegółowym „Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski”

Cele Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom na lata 2010 – 2020	Strategia Rozwoju Powiatu Świdnickiego	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020	Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015	Strategiczne wytyczne Wspólnoty dla spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej na lata 2007–2013	Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie
3. Wspieranie rozwoju turystyki	Zgodność z celem średniookresowymi 2.3 „Restrukturyzacja rolnictwa” i 2.4 „Wspieranie rozwoju gospodarki turystycznej”, zawartymi w celu strategicznym C-2: „Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości” oraz celami średniookresowymi 3.2 „Wypromowanie regionu jako atrakcyjnego turystycznie” 3.3 „Organizacja kompleksowego systemu informacji” zawartymi w celu strategicznym C-3: : „Pozyskiwanie inwestycji oraz tworzenie pozytywnego wizerunku powiatu.”	Zgodność z 3 celem operacyjnym „Wspieranie aktywności gospodarczej na Dolnym Śląsku” sformułowanym w celu gospodarczym „Zbudowanie konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki Dolnego Śląska” Oraz 4 celem operacyjnym „Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa i gospodarki”	Zgodność z celem operacyjnym a) „Rozwój przedsiębiorczości i aktywności pozarolniczej” sformułowanymi w ramach celu priorytetowego „Rozwój obszarów wiejskich” oraz celem operacyjnym c) „Infrastruktura kultury, turystyki i sportu” z działu infrastruktura społeczna w ramach celu priorytetowego „Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej”	Zgodność z wytyczną szczegółową 1.2.2. „Ułatwianie innowacji i promowanie przedsiębiorczości”, zawartą w wytycznej 1.2 „Poprawa poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu.”	Zgodność z 4 celem szczegółowym „Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług”
4. Promocja gminy i jej zasobów	Zgodność z celami średniookresowymi 3.1 „Efektywna polityka inwestycyjna” 3.2 „Wypromowanie regionu jako atrakcyjnego turystycznie” 3.3 „Organizacja kompleksowego systemu informacji” zawartymi w celu strategicznym C-3: : „Pozyskiwanie inwestycji oraz tworzenie pozytywnego wizerunku powiatu.”	Zgodność z 1 celem strategicznym „Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Dolnego Śląska” oraz 3 celem strategicznym „Wspieranie aktywności gospodarczej na Dolnym Śląsku” sformułowanymi w celu gospodarczym „Zbudowanie konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki Dolnego Śląska.”	Oraz z celem operacyjnym a) „Podniesienie konkurencyjności polskich regionów”, sformulowanym w celu priorytetowym 6: „Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej”	Zgodność z wytyczną szczegółową 1.2.2. „Ułatwianie innowacji i promowanie przedsiębiorczości”, zawartą w wytycznej 1.2 „Poprawa poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu.”	Zgodność z 4 celem szczegółowym „Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług”

15 Wdrażanie, monitoring, ewaluacja, aktualizacja i promocja Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom na lata 2010 – 2020

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom stanowi punkt wyjścia do wdrażania długookresowej polityki rozwoju gminy. Na wdrażanie dokumentu strategicznego składa się wiele działań. Efektywne i spójne wdrażanie założeń strategicznych wymaga zaangażowania wielu odmiennych podmiotów oraz koordynacji i monitoringu ich działań. Istotna jest społeczna akceptacja działań strategicznych przez mieszkańców gminy. Wraz z upływem czasu i zmiana sytuacji wewnętrznej i zewnętrznej gminy, może być wymagana aktualizacja założeń Strategii. Poniżej przedstawiamy założenia systemu wdrażania, monitoringu, ewaluacji, aktualizacji i promocji Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom na lata 2010 – 2020, które są **propozycjami**, mogącymi usprawnić proces wdrażania założeń strategicznych.

15.1 Wdrażanie Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom przyjmowana jest uchwałą Rady Miejskiej w Strzegomiu. Za zadanie wdrażania zapisów Strategii odpowiedzialny jest Burmistrz Gminy. Szczegółowe zadania wyszczególnione w Strategii realizować będą poszczególne referaty Urzędu Miasta i Gminy Strzegom, a także jednostki organizacyjne Urzędu, w których kompetencjach zawierają się konkretne działania.

Zadania, które zostały wskazane w niniejszym dokumencie jako priorytetowe do realizacji, niejednokrotnie wymagają zaangażowania nie tylko samych władz samorządowych, ale również innych podmiotów działających na rzecz rozwoju gminy Strzegom. Warto więc zawiązać **partnerstwo na rzecz strategicznego rozwoju**, w skład którego powinna wchodzić administracja samorządowa, organizacje pozarządowe działające w gminie Strzegom, grupy nieformalne, przedstawiciele środowisk przedsiębiorców, przedstawiciele środowisk rolniczych i inne podmioty mogące, dzięki zaangażowaniu swojego potencjału, przyczynić się do rozwoju gminy Strzegom.

Wskazane jest, aby władze gminy, z racji największych możliwości kompetencyjnych i finansowych, pełniły w owym partnerstwie rolę lidera, biorąc odpowiedzialność za realizację celów strategicznych, a także koordynując działania zarówno administracji samorządowej, jak i innych instytucji i podmiotów zaangażowanych w realizację strategii.

W celu usprawnienia realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom, może zostać powołany **zespół ds. realizacji strategii**, który będzie odpowiedzialny za wdrażanie poszczególnych celów operacyjnych, jak również będzie monitorował w jakim stopniu są one realizowane.

Zarządzanie wdrażaniem zapisów Strategii ułatwić może tworzenie **rocznych planów operacyjnych**, które będą stanowić narzędzie wykonawcze strategii. W planach operacyjnych powinny zostać

uwzględnione zadania przewidziane do realizacji na dany rok. Zadania mogą zostać opisane na wyższym niż w podstawowym dokumencie strategicznym poziomie szczegółowości, poprzez określenie:

- nazwy celu/celów strategicznych i operacyjnych, w które wpisuje się zadanie;
- nazwy zadania;
- potrzeby/problemu, które ma rozwiązać zadanie;
- adresata zadania;
- czasu realizacji zadania (od...do...) i etapów realizacji zadania;
- spodziewanych rezultatów zadania;
- jednostek odpowiedzialnych za zadanie;
- budżetu zadania wraz ze źródłami finansowania;

Strategię Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom powinna charakteryzować elastyczność, ze względu na zmieniające się warunki społeczno – ekonomiczne. Pojawianie się istotnego dla dalszego rozwoju gminy, sprzyjającego lub negatywnego czynnika zewnętrznego bądź wewnętrznego, może zdeterminować konieczność eliminacji lub też pojawienia się nowych zadań, czy wręcz zmianę kierunku rozwoju określonego w Strategii.

15.2 Monitoring Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania danych dotyczących realizacji działania. Celem monitoringu jest bieżąca ocena realizacji zadań strategicznych, poprzez kontrolowanie, czy dane zadania zostały w pełni sposób zrealizowane w zakładanym czasie, czy osiągnięte zostały planowane rezultaty, oraz czy nie zostały przekroczone przeznaczone na realizację działań środki finansowe.

Monitoring realizacji Strategii może zostać uregulowany procedurą wprowadzoną na drodze uchwały bądź zarządzenia. Monitoring powinien być prowadzony w sposób kompleksowy i systematyczny przez wyznaczony zespół roboczy bądź osobę odpowiedzialną za zadanie. Efektem prac zespołu ds. monitoringu Strategii lub osoby odpowiedzialnej za to zadanie powinien być raport z monitoringu, który dostarczy informacji na temat realizacji Strategii i będzie tym samym podstawą do opracowania planów operacyjnych na kolejny rok działań.

Raport z monitoringu Strategii powinien zawierać skrócony opis stanu wdrażania zadań strategicznych w porównaniu do planu, określony powinien być stopień osiągnięcia wskaźników, przedstawione wydatki poniesione na poszczególne zadania oraz wskazane ewentualne działania naprawcze, jeżeli stopień realizacji zadań odbiega w sposób znaczący od planu.

Raport z monitoringu powinien zostać opublikowany po przyjęciu go za pomocą uchwały Rady Gminy.

15.3 Ewaluacja Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom

Ewaluacja jest badaniem szeroko rozumianego wpływu danego programu na otoczenie społeczno-ekonomiczne. Badania takie spełnia funkcje poznawcze oraz dostarcza wiedzy na temat zmian, jakie zaszły w gminie poprzez realizację celów strategicznych. Ewaluacja buduje również mechanizmy zaufania, współpracy i współdziałania pomiędzy osobami realizującymi program, a innymi zainteresowanymi programem grupami (społeczność lokalna).

Według Katarzyny Ekiert, autorki publikacji „Edukacja w administracji. Funkcje, standardy i warunki stosowania”, ewaluacja spełnia w administracji następujące funkcje:

1. *stanowi badanie efektywności realizowanych programów* (pozwala określić jakie czynniki wpływają na poziom realizacji wyznaczonych celów oraz na tej podstawie formułować rekomendacje na rzecz lepszego wykorzystania posiadanych zasobów)
2. *tworzy pozytywny klimat społeczny wokół badanego projektu* (m.in. poprawia komunikację pomiędzy grupami zaangażowanymi w badany program, pozwala na wymianę informacji pozwalającą na uzyskanie wieloaspektowego wizerunku programu)
3. *wspomaga zarządzania strategiczne* (dostarcza analiz i rekomendacji będących podstawą dla budowania strategii lub jej aktualizacji oraz podejmowania decyzji)¹⁶

Ewaluacja wykracza tym samym poza funkcje monitoringu, tj. nie tylko odpowiada na pytanie, czy działania zostały zrealizowane, ale też czy zostały zrealizowane skutecznie, efektywnie i odpowiednio do istniejących potrzeb. Na podstawie badań ewaluacyjnych zarządzający otrzymują informacje, jakie działania należy podjąć, aby działania wykonane były w sposób pełny i skuteczny.

Aby ewaluacja spełniała swoje funkcje należy przeprowadzić ewaluację okresową (*mid - term*) i końcową (*ex - post*) wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom.

Ewaluacja okresowa powinna zostać zrealizowana po 2 roku realizacji Strategii (I kwartał 2012 roku). Ewaluacja końcowa powinna zostać przeprowadzona w końcowym roku realizacji strategii, a jej wyniki mogą posłużyć jako podstawa do aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Strzegom na kolejne lata.

Zarówno ewaluacja okresowa jak i końcowa powinny badać:

- efektywność wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe włożone w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów)
- skuteczność (czy realizowane działania przyczyniają się do osiągnięcia wyznaczonych celów)
- adekwatność (czy realizowane działania są adekwatne do potrzeb)

¹⁶ Katarzyny Ekiert, "Ewaluacja w administracji. Funkcje, standardy i warunki stosowania"

Źródłem danych służących ewaluacji mogą być dane statystyczne, raporty z monitoringu, raporty z kontroli, dane z badań społeczności lokalnej, dane pozyskane na spotkaniach z mieszkańcami.

Wskazane jest, aby ewaluacją strategii zajmowały się osoby nie zaangażowane w realizację działań zapisanych w dokumencie, co pomoże zapewnić obiektywność badań.

Raporty z ewaluacji można opublikować na stronie Biuletynu Informacji Publicznej, aby dostęp do nich mieli mieszkańcy gminy, zarówno obecni jak i przyszli a także potencjalni inwestorzy zainteresowani rozwojem gminy Strzegom.

15.4 Aktualizacja Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom

Aktualizacja Strategii jest dokonywana w końcowej fazie realizacji poprzedniej Strategii. Informacji do aktualizacji Strategii dostarcza między innymi proces ewaluacji Strategii. Aktualizacja ma na celu weryfikację i dostosowanie, wizji oraz celów nadrzędnych i operacyjnych Strategii do zmieniających się w gminie warunków społeczno-ekonomicznych. Zaleca się aktualizowanie strategii z zastosowaniem metody partycypacyjnej, czyli z zaangażowaniem w proces zarówno pracowników administracji samorządowej jak i przedstawicieli lokalnych grup działających na rzecz rozwoju gminy.

15.5 Promocja Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom

Upowszechnienie dokumentu strategicznego gminy Strzegom jest rzeczą istotną z punktu widzenia przejrzystości działań władz gminy oraz podnoszenia świadomości społeczności lokalnej na temat kierunków rozwojowych gminy. Mieszkańcy gminy Strzegom powinni mieć możliwość zaangażowania się w proces powstawania Strategii oraz mieć świadomość wagi dokumentu strategicznego dla rozwoju gminy.

Zasadne jest, po uchwaleniu Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom przez Radę Miejską Strzegomia, zamieszczenie informacji o tym fakcie na stronie Urzędu Miasta i Gminy Strzegom oraz w lokalnych mediach wraz z odnośnikiem lub miejscem, w którym można znaleźć dokument.

Jeśli zasoby gminy na to pozwalają, można zastosować dodatkową formę informowania o Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom, w postaci wydania broszury informacyjnej, zawierającej skrótowo i przystępnie podane główne kierunki rozwoju gminy. Taka forma dotarcia do społeczności lokalnej pozwoli na podniesienie świadomości mieszkańców na temat ich gminy oraz może wpłynąć na utożsamienie się mieszkańców z założeniami Strategii, a co za tym idzie, na zaangażowanie społeczności w realizację Strategii. Broszura może służyć również jako materiał promocyjny, wspierający działania prowadzone do pozyskania nowych inwestorów.

Proponowane narzędzia i formy promocji:

- informacja o uchwaleniu dokumentu: www.strzegom.pl, media lokalne,

- dokument w wersji PDF zamieszczony na stronie Urzędu Miasta i Gminy Strzegom,
- dokument w wersji wydrukowanej dostępny w Urzędzie Miasta i Gminy Strzegom oraz w miejscowych bibliotekach,
- broszura informacyjna zawierająca skrótowo i przystępnie przedstawione kierunki rozwoju gminy (dostępna również w wersji elektronicznej na stronie Urzędu Miasta i Gminy Strzegom),
- informowanie o corocznych postępach z realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom na lata 2010 – 2020 (na podstawie raportów z monitoringu)

SPIS TABEL, WYKRESÓW I FOTOGRAFII

Tabela 1: Ruch naturalny ludności gminy Strzegom w latach 2004 - 2008.....	8
Tabela 2: Przyrost naturalny w gminie Strzegom.....	8
Tabela 3: Struktura ludności gminy Strzegom pod względem płci.....	9
Tabela 4: Struktura ludności gminy Strzegom ze względu na wiek.....	10
Tabela 5: Liczba ludności gminy Strzegom w podziale na obszary wiejskie oraz miasto.....	11
Tabela 6: Migracje w gminie Strzegom.....	12
Tabela 7: Migracje wewnętrzne i zewnętrzne w gminie Strzegom.....	12
Tabela 8: Struktura populacji gminy Strzegom ze względu na wykształcenie w 2002 roku.....	13
Tabela 9: Osoby posiadające własne źródło utrzymania.....	14
Tabela 10: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym na poszczególnych obszarach.....	15
Tabela 11: Liczba bezrobotnych w gminie Strzegom z podziałem na płeć.....	16
Tabela 12: Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie Strzegom.....	19
Tabela 13 Podmioty gospodarcze w gminie Strzegom.....	19
Tabela 14 Główni pracodawcy w gminie Strzegom.....	20
Tabela 15: Sieć drogowa w gminie Strzegom.....	23
Tabela 16: Planowane modernizacje sieci dróg w gminie Strzegom.....	24
Tabela 17: Liczba odbiorców sieci wodociągowej.....	25
Tabela 18: Zużycie energii elektrycznej w gminie Strzegom w latach 2004 - 2008.....	27
Tabela 19: Liczba odbiorców gazu w gminie Strzegom w latach 2004 - 2008.....	28
Tabela 20: Roczne zużycie gazu na terenie gminy Strzegom w latach 2004 – 2008 [m ³].....	28
Tabela 21: Lista operatorów świadczących usługi dostępu stacjonarnego do linii telefonicznej na terenie gminy Strzegom.....	29
Tabela 22: Liczba abonentów w gminie Strzegom.....	29
Tabela 23: Tabela Lista operatorów świadczących usługi dostępu do Internetu na terenie gminy Strzegom.....	29
Tabela 24: Liczba abonentów sieci Internet w gminie Strzegom.....	29
Tabela 25: Liczba uczniów w szkołach w gminie Strzegom w latach 2005 - 2009.....	30
Tabela 26: Liczba uczniów w strzegomskich szkołach w latach 2005-2009.....	32
Tabela 27: Liczba uczniów w szkołach wiejskich gminy Strzegom w latach 2005-2009.....	32
Tabela 28 Liczba wychowanków w przedszkolach w gminie Strzegom.....	33
Tabela 29: Stan placówek oświatowych w mieście Strzegom.....	34
Tabela 30 Stan placówek oświatowych na obszarach wiejskich gminy Strzegom.....	35
Tabela 31: Liczba korzystających z oferty Strzegomskiego Centrum Kultury.....	39
Tabela 32: Placówki medyczne w gminie Strzegom.....	47
Tabela 33: Tabela Liczba lekarzy i specjalistów w gminie Strzegom w latach 2004-2008.....	48
Tabela 34 Liczba pacjentów i przeprowadzonych badań specjalistycznych w gminie Strzegom w latach 2004 - 2008.....	48
Tabela 35: Liczba ludzi przypadających na jednego lekarza, pielęgniarkę i specjalistę w gminie Strzegom w latach 2004 – 2008.....	48
Tabela 36: Liczba świadczeniobiorców korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2004-2008.....	49
Tabela 37: Liczba dzieci korzystających z dożywiania, dane za lata 2004-2008.....	49
Tabela 38 Struktura rodzin objętych pomocą w latach 2004 - 2008.....	49
Tabela 39: Powody przyznania pomocy społecznej.....	50
Tabela 40: Rodzaje przyznawanych świadczeń.....	51
Tabela 41: Przestępstwa popełniane w gminie Strzegom w latach 2004 - 2008.....	51
Tabela 42: Wykrywalność przestępstw w gminie Strzegom w latach 2004 - 2008.....	52
Tabela 43: Programy strategiczne wspomagające zarządzanie gminą Strzegom.....	54
Tabela 44: Finanse jednostek i zakładów budżetowych gminy Strzegom.....	57
Tabela 45. Wskaźniki budżetowe w latach 2006-2008 - Gmina Strzegom na tle gmin sąsiednich, powiatu świdnickiego, Wrocławia i województwa dolnośląskiego.....	64
Tabela 46. Wskaźniki na mieszkańca w latach 2006-2008 - Gmina Strzegom na tle gmin sąsiednich, powiatu świdnickiego, Wrocławia i województwa dolnośląskiego.....	65
Tabela 47. Wskaźniki dla zobowiązań w latach 2006-2008 - Gmina Strzegom na tle gmin sąsiednich, powiatu świdnickiego, ..	68
Tabela 48. Zestawienie dochodów budżetowych (wykonanie) z lat 2004-2009 oraz plan na 2010 r.....	71
Tabela 49. Zestawienie wydatków budżetowych (wykonanie) z lat 2004-2009 oraz plan na 2010 r.....	77
Tabela 50 Zestawienie wydatków gminy Strzegom na zadania inwestycyjne w latach 2004-2010.....	81
Tabela 51. Prognoza kwoty długu i spłat na rok 2010 i lata następne.....	87
Tabela 52. Wykonanie i dynamika dochodów budżetowych.....	88
Tabela 53. Wykonanie zaplanowanych.....	89
Tabela 54. Kalkulacja elastycznego wskaźnika limitującego spłatę zadłużenia.....	93
Tabela 55. Kalkulacja możliwości inwestycyjnych Gminy Strzegom.....	96
Tabela 56 Ocena zasobów mieszkaniowych w gminie Strzegom.....	107
Tabela 58 Deklarowane przez badanych mieszkańców formy zaangażowania w życie gminy.....	114
Tabela 57 Rozkład odpowiedzi na pytanie o posiadanie poczucia wpływu na to, co dzieje się w gminie.....	114
Tabela 59 mocne strony gminy Strzegom według respondentów.....	115
Tabela 60 Słabe strony gminy Strzegom według respondentów.....	116
Tabela 61 Mocne i słabe strony gminy Strzegom.....	118
Tabela 62 Szanse i zagrożenia płynące z otoczenia gminy Strzegom.....	118
Tabela 63 Macierz zależności pomiędzy mocnymi stronami (M) a szansami (SZ).....	122
Tabela 64 Macierz zależności pomiędzy mocnymi stronami (M) a zagrożeniami (Z).....	122
Tabela 65 Macierz zależności pomiędzy słabymi stronami (S) a szansami (SZ).....	123
Tabela 66 Macierz zależności pomiędzy słabymi stronami (S) a zagrożeniami (Z).....	123
Tabela 67 Macierz zależności pomiędzy szansami (SZ) a mocnymi stronami (M).....	124
Tabela 68 Macierz zależności pomiędzy szansami (SZ) a słabymi stronami (S).....	124

Tabela 69 Macierz zależności pomiędzy zagrożeniami (Z) a mocnymi stronami (M)	125
Tabela 70 Macierz zależności między zagrożeniami (Z) a słabymi stronami (S)	125
Tabela 71 Suma zależności pomiędzy czynnikami	126
Tabela 72 Rodzaje strategii	126
Tabela 73 Najsilniejsze korelacje między czynnikami	126
Tabela 74 Struktura celów	133
Tabela 75 Zgodność celów Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom na lata 2010 – 2020 z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu	135
Wykres 1: Liczba mieszkańców gminy Strzegom	7
Wykres 2 Liczba ludności w gminie Strzegom w podziale na obszary wiejskie i miasto	11
Wykres 3 Liczba osób pracujących wg sektorów ekonomicznych	14
Wykres 4 Liczba osób bezrobotnych w gminie Strzegom	15
Wykres 5 Liczba bezrobotnych w gminie Strzegom w kategoriach wiekowych	17
Wykres 6 Struktura bezrobotnych w gminie Strzegom ze względu na wykształcenie	18
Wykres 7 Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach w gminie Strzegom	31
Wykres 8 Struktura Urzędu Gminy w Strzegomiu	56
Wykres 9. Dochody Gminy Strzegom w latach 2004-2010	72
Wykres 10. Struktura planowanych dochodów budżetu Gminy wg działów klasyfikacji budżetowej w 2010 r.	73
Wykres 11. Wydatki budżetowe Gminy Strzegom w latach 2004-2010	75
Wykres 12. Struktura planowanych wydatków budżetu Gminy wg działów klasyfikacji budżetowej w 2010 r.	78
Wykres 13 Wydatki inwestycyjne gminy Strzegom w latach 2004-2010	83
Wykres 14 Struktura próby ze względu na wiek	100
Wykres 15 Struktura próby ze względu na wykształcenie	100
Wykres 16 Struktura próby ze względu na aktywność zawodową	101
Wykres 17 Poczucie związania z miejscem zamieszkania	102
Wykres 18 Rozwój gminy w ocenie mieszkańców	103
Wykres 19 Ocena rozwoju gminy w podziale na mieszkańców wsi i miasta	103
Wykres 20 Ocena środowiska naturalnego oraz czystości i porządku w gminie	104
Wykres 21 Ocena sfery gospodarczej gminy	105
Wykres 22 Ocena rozwoju usług turystycznych w gminie Strzegom	106
Wykres 23 Ocena możliwości komunikacyjnych w gminie Strzegom	106
Wykres 24 Ocena dostępności internetu w gminie Strzegom	107
Wykres 25 Ocena poziomu edukacji w gminie Strzegom	108
Wykres 26 Ocena wyposażenia szkół w gminie Strzegom	109
Wykres 27 Rozkład odpowiedzi na pytanie, czy dorośli mają możliwość podnoszenia kwalifikacji w gminie	110
Wykres 28 Rozkład odpowiedzi na pytanie o możliwość spędzania czasu wolnego w gminie przez dorosłych	111
Wykres 29 Rozkład odpowiedzi na pytanie o możliwość spędzania czasu wolnego w gminie przez dzieci i młodzież	111
Wykres 30 Rozkład odpowiedzi na pytanie o poczucie bezpieczeństwa oraz możliwość skorzystania z usług medycznych	112
Wykres 31 Ocena zarządzania gminą oraz funkcjonowania UMiG Strzegom	113
Wykres 32 Rozkład odpowiedzi na pytanie czy władze informują mieszkańców o swoich decyzjach	113
Rysunek 1 Mapa gminy Strzegom	5
Rysunek 2 Mapa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Podstrefa Strzegom	22
Fotografia 1 Muzeum Gross-Rossen	41
Fotografia 2 Bazylika Św. Piotra i Pawła	44
Fotografia 3 Ratusz w Strzegomiu	44
Fotografia 4 Wieża Targowa	44
Fotografia 5 Kościół Św. Barbary	44
Fotografia 6 Kaplica Św. Antoniego	45
Fotografia 7 Mury Obrotne	45
Fotografia 8 Pałac w Żelazowie	45
Fotografia 9 Pałac w Morawie	45